

SUMAR / CONTENTS 10/2009

<i>DOUĂ IMPORTANTE ȘI UTILE ÎNTÂLNIRI DE LUCRU CU DIRECȚIILE TERITORIALE DE STATISTICĂ</i>	3
<i>REUNIUNI INTERNAȚIONALE STATISTICE MAJORE - PRINCIPALELE DOMENII/TEME ANALIZATE - OVERVIEW OF MAJOR INTERNATIONAL STATISTICAL MEETINGS - MAIN AREAS / ISSUES CONSIDERED</i>	12 16
<i>CODUL DE PRACTICI ALE STATISTICILOR EUROPENE - COMPARAȚII PRIVIND IMPLEMENTAREA ÎN INSTITUTUL NAȚIONAL DE STATISTICĂ DIN ROMÂNIA ȘI ÎN OFICIUL CENTRAL DE STATISTICĂ DIN UNGARIA COMPARATIVE ASPECTS REGARDING THE IMPLEMENTATION OF THE EUROPEAN STATISTICS CODE OF PRACTICE WITHIN THE NATIONAL INSTITUTE OF STATISTICS FROM ROMANIA AND THE HUNGARIAN CENTRAL STATISTICAL OFFICE</i>	20 37
<i>Prof. univ. dr. Vergil VOINEAGU Gabriela POPA Drd. Claudia CĂPĂȚÎNĂ Institutul Național de Statistică, România</i>	<i>Dr. Katalin SZÉP Judit VIGH Erika FÖLDESI Oficiul Central de Statistică, Ungaria</i>
<i>OPTIMIZAREA SISTEMULUI DE FINANȚARE A SERVICIILOR DE SĂNĂTATE OPTIMIZATION OF THE HEALTH CARE SERVICES FINANCING SYSTEM</i>	53 59
<i>Asistent univ. drd. Cristian BUȘU Academia de Studii Economice, București</i>	
<i>ÎNTRERINDERILE MICI ȘI MIJLOCI - CARACTERISTICI, ROL ȘI IMPORTANȚĂ, SURSE DE FINANȚARE</i>	65
<i>SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES - CHARACTERISTICS, ROLE AND SIGNIFICANCE, FINANCING SOURCES -</i>	77
<i>Drd. Constantin Răzvan CARACOTA Academia de Studii Economice, București</i>	
<i>O PUBLICAȚIE STATISTICĂ DE REFERINȚĂ EDITATĂ DE ÎNS: "ANUARUL DE COMERȚ INTERNAȚIONAL AL ROMÂNIEI – EDIȚIA 2009"</i>	88

Revista Română de Statistică, editată de Institutul Național de Statistică, este unica publicație de specialitate din țara noastră, în domeniul teoriei și practicii statistice. Articolele publicate se adresează oamenilor de știință, cercetătorilor, precum și utilizatorilor de date și informații statistice interesați în lărgirea și aprofundarea orizontului cunoașterii prin asimilarea noțiunilor de specialitate, abordarea de noi lucrări și studii de referință pe care să le aplice ulterior în domeniul în care își desfășoară activitatea. Prin prezentarea unor lucrări științifice și de promovare a culturii statistice, necesară în economia de piață funcțională, revista se dorește a fi un spațiu propice schimbului de idei și, totodată, o provocare. Orice studiu sau opinie care poate contribui la dezvoltarea gradului de înțelegere a statisticii ca știință este binevenit.

The Romanian Statistical Review, published by the National Institute of Statistics is the only specialized statistical publication in Romania in the field of statistical theory and practice. The articles published apply to the scientists, researchers, and users of data and statistical information, interested in enlarging the knowledge horizon acquiring specialty notions, approaching new work papers and reference studies, to apply them further in their own field. Through the presentation of some scientific paper works and statistical culture promotion, necessary for a functional market economy, the review wishes to be a favorable space for exchange of ideas and a challenge at the same time. Any study or opinion that can contribute to the development of the understanding degree of the statistics as a science is welcome.

La Revue Statistique Roumaine, éditée par l'Institut National des Statistiques, est l'unique publication de spécialité de notre pays dans le domaine de la théorie et de la pratique statistique. Les articles publiés s'adressent aux scientifiques, aux chercheurs, ainsi qu'aux utilisateurs de données et d'informations statistiques, intéressés de développer leur horizon de connaissances avec des notions de spécialité, avec de nouveaux travaux et études de référence qu'on les applique ultérieurement dans le domaine dans lequel ils déroulent leur activité. Par la présentation des certaines ouvrages scientifiques et de promotion de la culture statistique, nécessaire dans l'économie de marché fonctionnelle, la Revue se désire être un espace propice pour l'échange des idées et en même temps, une provocation. Chacune étude et opinion qui peut contribuer à la développement du degré de compréhension de la statistique comme science est bienvenue.

Două importante și utile întâlniri de lucru cu Direcțiile teritoriale de statistică

**BUCUREȘTI,
Vineri 18 septembrie 2009**

În clădirea Institutului Național de Statistică a avut loc **întâlnirea de lucru cu directorii coordonatori și directorii coordonatori adjuncți din direcțiile teritoriale de statistică**. Au participat din partea conducerii INS: Prof. univ. dr. Vergil Voineagu – președinte, Dr. Cristian Nicolae Stănică și Beatrix Gered – vicepreședinți, Gabriel Jifcu – secretar general. Au fost prezenți: directorii generali, directorii și directorii adjuncți din cadrul instituției centrale.

Potrivit Programului ședinței de lucru, **în prima parte s-a prezentat stadiul activității desfășurate de INS, cât și problemele întâmpinate de către direcțiile teritoriale în Semestrul I 2009**.

Prof. univ. dr. Vergil Voineagu, președintele INS, a făcut o amplă analiză, referindu-se la: măsurile de eficientizare și de restructurare a activității, la necesitatea îndeplinirii lucrărilor din Programul Statistic Anual 2009, stadiul de realizare al problemelor prioritare actuale și la perspectivele imediate.

S-a precizat, printre altele: **„prin activitățile pe care INS și le-a asumat în anul 2009 s-a urmărit să se asigure dezvoltarea unor instrumente care să permită dezvoltarea și modernizarea activităților statistice în funcție de priorități, să consolideze flexibilitatea Sistemului Statistic Național și să permită îmbunătățirea capacității sale de a răspunde în timp util evoluției nevoilor utilizatorilor”**.

Ca măsuri de eficientizare și de restructurare instituite au fost prezentate aspecte privind utilizarea timpului de lucru în INS și aspecte din activitatea structura organizatorică, redistribuirea personalului direcțiilor teritoriale rezultate din centralizarea indicatorilor de performanță. Cu privire la îndeplinirea activităților prevăzute în **Programul Statistic Anual 2009**, președintele INS a subliniat faptul că se întâmpină totuși unele greutăți, în special în relația cu furnizorii de date prin nerespectarea constantă a termenelor privind raportarea, mai ales în relația cu unele dintre întreprinderile foarte mari. Au apărut dificultăți și în activitatea internă a INS, a precizat prof. univ. dr. Vergil Voineagu: în procesul de revizuire a datelor, inconsistența codificării, aglomerarea și suprapunerea de sarcini suplimentare și altele.

Ca realizări deosebite s-au menționat proiectele cu finanțare externă obținute de specialiștii din INS, proiecte care au scopul de a realiza armonizarea

Priorități și perspective

continuă a statisticii românești cu statisticile europene în diferite domenii.

Referindu-se la stadiul de realizare al problemelor, președintele INS a nominalizat prioritățile actuale și soluțiile de rezolvare:

-„**Legea nr. 226/2009 privind organizarea și funcționarea statisticii oficiale în România**”, aprobată și publicată în MO nr. 397/2009, impune luarea unor măsuri pentru ca toate prevederile cuprinse în Lege să fie puse în aplicare.

-**În pregătirea și organizarea Recensământului Populației și Locuințelor (RPL 2009)**, este de reținut: aprobarea OU nr. 36/2007 și Legea nr. 5/2008, fiind constituită Comisia Centrală pentru recensământ și aprobat Programul general de organizare și desfășurare. S-a elaborat proiectul HG privind organizarea și desfășurarea recensământului, cât și proiectul de buget. Se desfășoară, în prezent, o serie de lucrări importante (program detaliat, norme și instrucțiuni privind desfășurarea acțiunilor organizatorice, sunt studiate recomandările CE pentru Europa, regulamentele și diverse note existente în domeniul respectiv, se lucrează la definitivarea proiectelor formularelor de înregistrare în funcție de recomandările internaționale).

-Cu privire la **lucrările de pregătire și organizare a Recensământului General Agricol (RGA) 2010**, precum și a **cercetării statistice de bază privind suprafețele cultivate cu vii**, președintele INS a precizat activitățile/lucrările/actele normative elaborate: Legea nr. 153/2008, HG privind recensământul (aflată în stadiul de obținere a tuturor semnăturilor), s-a elaborat chestionarul pentru culegerea datelor (prima formă), Manualul operatorului de teren și Ghidul pentru completarea chestionarului (prima formă). Sunt în curs de elaborare: sectorizarea teritoriului și alte lucrări pregătitoare. Pentru **Cercetarea statistică privind suprafețele cultivate cu vii**, s-a realizat Ancheta pilot privind potențialul productiv al plantațiilor. Rezultatele finale ale Anchetei urmează să se prezinte în anul 2010.

În ceea ce privește **consolidarea sistemului statistic de mediu și elaborarea sistemului indicatorilor statistici ai dezvoltării durabile**, a fost făcută mențiunea că s-a folosit cadrul indicat de EUROSTAT și integrarea cerințelor naționale, cât și celelalte priorități realizate. A fost elaborat Raportul intermediar la contractul Grant, apreciat de EUROSTAT.

În domeniul statisticilor privind **finanțele guvernamentale** s-a arătat că au fost realizate activități din Programul de recuperare a restanțelor (anii 2008-2009). Pentru **revizuirea Conturilor Naționale** (anuale, trimestriale) și regionale (perioada 1995-1996) au fost aduse îmbunătățiri metodologice pentru alinierea la standardele europene, s-a accentuat necesitatea ca periodic să fie revizuite seriile de date. Se va face **implementarea NACE Rev. 2** în Conturile Naționale (date pentru anul 2008) în vederea transmiterii la EUROSTAT. Se va realiza corespondența dintre clasificările CAEN Rev. 1 și CAEN Rev. 2.

Se pregătește **implementarea SCN** revizuit în Conturile Naționale.

Implementarea CAEN REV. 2 în diverse domenii statistice și recalcularea corespunzătoare a seriilor de date creează probleme în toate etapele procesului statistic. Noua Clasificare CAEN Rev. 2 a fost aplicată și întregului instrumentar statistic atât în domeniile economic, social, de educație, sănătate, cultură etc.

Cu privire la **calitatea în statistica oficială**, s-a scos în evidență că **reprezintă o preocupare permanentă a tuturor statelor membre UE**, fiind „literă de lege”, urmând să se „ghideze” și statistica românească.

La nivelul INS se elaborează un Ghid de calitate, un Program multianual privind calitatea în statistică, precum și o strategie de implementarea a Codului de Practici al statisticilor europene.

- Pentru **lansarea procedurilor de achiziție** necesare implementării **Proiectului „Portal WEB pentru preluarea on-line a datelor statistice”** s-a aprobat Ordinul nr. 544/2009 prin care se constituie echipa de coordonare și implementare a proiectului.

- Pentru calculul **Indicelui de preț al locuințelor** – acceptat la nivel internațional, s-a propus elaborarea unei metodologii de calcul, fiind realizate o serie de activități necesare inclusiv încheierea unui protocol de colaborare cu BNR și alte instituții. În trimestrul I 2010 s-a propus realizarea calculului pentru primul indice de preț în domeniul imobiliar.

- În sistemul statistic de prețuri din țara noastră se vor cuprinde și **Indicii de preț și pentru sectorul servicii**. Este în faza de finalizare metodologia pentru unele categorii de servicii (în funcție de revizuirea clasificărilor utilizate).

Din acest an 2009, a început colectarea prețurilor proprietăților, chestionarul elaborat pentru efectuarea anchetei include indicatori pentru obținerea de date și informații privind **tranzacțiile de terenuri din categoria extravilan și alte informații pentru implementarea prețului terenului agricol și al arendei**. Există grup de lucru în acest domeniu.

- Cu privire la **Indicele armonizat al prețurilor de consum**, urmează să se asigure actualizarea metodologiei de calcul, colectarea și validarea datelor pentru determinarea prețurilor medii. La Proiectul existent au fost realizate texte cu privire la impactul schimbărilor metodologice referitoare la produsele sezoniere – fiind necesar un buget pentru implementare, propunere prezentată la EUROSTAT.

- În INS a fost finalizată **licitația** „Extinderea cu discuri a sistemului de stocare centralizat” și se menține în exploatare curentă rețeaua IT a **Sistemului Statistic Național**.

În legătură cu **perspectivele imediate**, președintele INS a subliniat faptul că prin aprobarea Legii privind organizarea și funcționarea statisticii oficiale în România (Legea nr. 226/2009), INS reprezintă **principala autoritate națională**

Priorități și perspective

care reglementează organizarea, realizarea și diseminarea statisticilor oficiale la nivelul României.

Pentru punerea prevederilor legii în practică, s-a elaborat de către INS „Programul privind implementarea Legii organizării și funcționării statisticii oficiale în România”, program care cuprinde acțiuni concrete, prezentate cu detalierea măsurilor de realizare, termenele stabilite și responsabilitățile până în 2010.

- S-au demarat acțiunile pentru elaborarea **Programului Statistic Național Anual 2010** (prima variantă) – care va fi analizat urmând să se transmită pentru avizare Secretariatului General al Guvernului.

A fost transmis principalelor ministere și instituții colaboratoare proiectul **Programului Statistic Național Anual – 2010** (pentru analiză, observații și propuneri).

- S-a organizat în INS ședința Sistemului Statistic Național pentru precizarea hotărârii de înființare a COMSTAT – Comitetul Sistemului Statistic Național.

- Se află în curs de finalizare componența membrilor CSN – **Consiliul Statistic Național**, potrivit nominalizărilor principalilor utilizatori.

- Este prevăzută extinderea Strategiei și a Programului Național Multianual – în vigoare, până în anul 2012, care se va prezenta pentru aprobare prin hotărâre de guvern.

S-a făcut referire și la alte acțiuni din **Programul privind implementarea prevederilor Legii organizării și funcționării statisticii oficiale în România**.

Directorii coordonatori și, după caz, **directorii coordonatori adjuncți**, de la fiecare direcție teritorială de statistică, **au prezentat**, în continuare, **o serie de probleme întâmpinate** de colectivele de salariați, în perioada primelor șase luni din acest an 2009. Așa cum se cunoaște din anul anterior, dificultatea principală cu care se confruntă **o reprezintă obținerea datelor și informațiilor statistice de la unitățile raportoare**, la care se adaugă **lipsa de personal de specialitate**.

Sunt unități furnizoare care nu dispun de personal suficient calificat pentru raportări statistice corecte. Se remarcă intervențiile repetate din partea responsabililor de lucrări din Direcțiile teritoriale de statistică pentru obținerea/remedierea datelor. Este un **grad mare de încărcare**, excesivă a personalului din Direcțiile teritoriale de statistică (existența unor eșantioane mari pentru unele anchete statistice) și **personal insuficient** în organigrama direcțiilor teritoriale. Dintre realizări, este de apreciat intensificarea activității de diseminare a datelor oficiale existente în publicațiile editate de INS.

S-a propus: înființarea unui post de ofițer de presă; angajarea unui jurist și secretar. A rezultat necesitatea intensificării colaborării personalului Direcțiilor teritoriale de statistică cu Garda Financiară și Direcțiile Financiare – pentru asigurarea furnizării datelor din anchetelor statistice (evitând amendarea potrivit legii).

Alte colaborări care vor fi intensificate: cu Camera de Comerț (organizarea/extinderea de expoziții cu publicații editate de INS); cu Oficiul Registrului Comerțului, inspectoratele școlare și consiliile județene (implementarea de portal web). O problemă de **reorganizare**: modificarea atribuțiilor serviciilor din Direcțiile teritoriale; s-a făcut referire la necesitatea respectării metodologiei unice de calcul a indicelui producției industriale și a indicelui cifrei de afaceri; la modul în care sunt gestionate probleme cu privire la resursele umane și de contabilitate în direcțiile teritoriale unde de regulă acestea sunt rezolvate de o singură persoană (insuficient) adesea supraaglomerată și cu alte lucrări; la necesitatea îmbunătățirii calității datelor statistice cu deosebire în domeniul cercetărilor din învățământ; s-a subliniat amplificarea refuzului unor gospodării pentru furnizarea de date și informații (necesitatea unor eșantioane de rezervă). De asemenea s-a discutat și despre:

- modificarea sistemului de plată pentru anchetatorii de teren
- alocarea unor sume de bani pentru cursurile de specializare
- analiza unor indicatori ai dezvoltării durabile,

La nivelul Regiunii Centru cu reprezentanții județelor componente (Alba, Brașov, Covasna, Harghita, Mureș, Sibiu). Este subiect interesant pentru analiza comparativă

- necesitatea unui eșantion de rezervă prin care să se poată înlocui gospodăriile reticente (în cazul refuzurilor)
- reprezentanții presei locale manifestă lipsă de interes cu toate că beneficiază de date statistice corecte
- proiectul transfrontalier România - Bulgaria (2007-2013) urmează să se transmită la INS pentru soluționarea cu partea bulgară (inclusiv la nivel de președinte)
- simplificarea chestionarului general de la Ancheta structurală
- pentru indicii prețurilor de consum să se colecteze datele și informațiile chenzinal (ca în alte țări europene) în loc de perioadă decadală
- decalarea cu 2-3 zile a termenelor la lucrările ABF și AMIGO fiind de volum foarte mare
- identificarea tuturor indicatorilor la nivel de comună. Sunt solicitări din partea premierului și a Guvernului pentru posibilitatea evaluării fenomenului de sărăcie la nivel de comună (nu se utilizează metoda eșantioanelor ca la celelalte cercetări)
- necesitatea efectuării controlului Registrelor agricole (sunt probleme din punct de vedere calitativ, în perspectiva înregistrărilor la Recensământul general agricol)
- reducerea numărului publicațiilor în formă scrisă și majorarea publicațiilor electronice, contribuind la scăderea costurilor.

S-a precizat că **analiza**, în totalitate a **propunerilor formulate, urmează să fie făcută în direcțiile de specialitate din INS**, contribuind prin soluțiile adoptate la îndeplinirea obiectivelor asumate, cu toate că se mențin unele aspecte

Priorități și perspective

care nu pot fi anticipate în întregime în programele adoptate la un moment dat.

În partea a doua a Programului ședinței de lucru din data de 18 septembrie 2009, Gabriela Popa – director adjunct în INS a prezentat **Proiectul de Program Statistic Național (PSNA) pentru anul 2010**, precizând: „INS a avut în vedere acoperirea principalelor priorități ale politicilor naționale și comunitare privind: prosperitatea, competitivitatea, inovația și creșterea; solidaritatea și dezvoltarea umană; coeziunea economică, socială și regională, dezvoltarea durabilă și provocările de ordin demografic etc”.

A reținut atenția că prioritățile și obiectivele Programului s-au stabilit în conformitate cu noua Lege a organizării și funcționării statisticii oficiale în România, precum și cu prevederile din „Programul Statistic Național Multianual 2009-2010”. Au fost precizate proiectele prioritare pentru anul 2010.

S-a făcut referire la structura Programului Statistic Anual 2010 (lucrări și cercetări statistice realizate de INS, cele realizate de ministere și alte instituții publice, cât și separat lucrările și cercetările statistice finanțate din fonduri externe).

Au fost scoase în evidență schimbările/îmbunătățirile intervenite în 2010 comparativ cu anul 2009. S-a precizat că 90% din lucrările statistice ce se vor realiza de INS în anul 2010 au ca destinație statistică și EUROSTAT-ul.

Directorii coordonatori din direcțiile teritoriale au făcut propuneri și observații de îmbunătățire a PSNA 2010.

Potrivit Programului, în cadrul ședinței de lucru, Gabriel Jifcu - secretar general al INS, a prezentat măsurile de reducere a **cheltuielilor de personal în anul 2009 și perspectivele pentru anul 2010**. S-a precizat, printre altele: „în condițiile unui buget de austeritate stabilit pentru 2009, conducerea INS a decis să păstreze locurile de muncă, fiind nevoită, pentru încadrarea în limita bugetului aprobat, să reducă veniturile salariale, în etape succesive, neacordând sau amânând plata unor drepturi salariale”. De reținut faptul că au fost declanșate demersurile necesare stabilirii unor limite pentru proiecția bugetară în care s-a prevăzut o reducere mult mai mică aferentă realizărilor curente, cât și cuprinderea în buget a cheltuielilor aferente realizării celor două recensăminte – respectând astfel obligațiile asumate de România.

Programul ședinței de lucru a cuprins, în final, un **dialog cu directorii coordonatori din direcțiile teritoriale** cu privire la aspectele privind activitatea desfășurată (obiective pentru organizare și modernizarea activității la nivel teritorial, eficientizare și creșterea calității).

ȘUIOR - JUDEȚUL MARAMUREȘ, Vineri 23 și sâmbătă 24 octombrie 2009

La întâlnirea de lucru au participat cadre de conducere ale Institutului Național de Statistică, și din Direcțiile teritoriale de statistică.

Potrivit programului stabilit, în **Alocuțiunea prezentată**, prof. univ. dr. Vergil Voineagu, președintele INS, s-a referit la **problematika activității statistice** menționând: „**A trecut doar cu puțin peste o lună de când ne-am întâlnit, în aceeași componentă. Motivele reluării, respectiv, a continuării discuțiilor, sunt multiple. Aflându-ne la sfârșitul anului, activitatea statistică cunoaște o efervescentă și o intensitate deosebite**”.

Sarcinile ce ne așteaptă, a subliniat președintele Vergil Voineagu, sunt legate în primul rând de reluarea, în condițiile date, a procesului de ajustare și readaptare a documentelor legale necesare lucrărilor pregătitoare pentru **cele două recensăminte**, regândirea și operaționalizarea măsurilor și acțiunilor vizând **adaptarea statisticii noastre la cerințele noii legi a statisticii**.

Președintele INS a precizat că va fi pus la dispoziție, în formă completă (prin INTRANET), **Proiectul de Raport al Comisiei către Parlamentul și Consiliul European asupra metodei de producere a statisticilor Uniunii Europene**, conturând o imagine pentru următorul deceniu.

În legătură cu constituirea **Sistemului Statistic Național** s-a subliniat că sunt create premisele necesare eficientizării sistemului statistic prin care, în esență, se are în vedere: **reducerea sarcinii de răspuns a furnizorilor de date și informații statistice, extinderea utilizării datelor și informațiilor din surse administrative, crearea și valorificarea unor depozite de date de tip PORTAL**. Este de reținut că INS a reușit să atragă din fondurile structurale o sumă (în euro) destinată creșterii eficienței serviciilor publice electronice, prin realizarea unui Portal web pentru prelucrarea datelor statistice on-line. Rămâne o sarcină de a completa cu regularitate forumul de informații existent pe INTRANET cu materiale documentare și decizionale în legătură cu Sistemul Statistic European și Sistemul Statistic Național.

În continuare, președintele INS a dorit să **clarifice unele dintre problemele** ridicate în **Ședința de lucru de la București, din 18 septembrie 2009**, menționând: „Problemele erau, multe dintre ele, de complexitate ridicată, cu implicații multiple și am cerut tuturor specialiștilor din compartimentele implicate din INS să **le reanalizeze și să reformuleze răspunsuri**, astfel încât să devină mai coerente, mai clare și să **ofere modul de soluționare în viitor**. Problemele apreciate de mai mare importanță - interesând în egală măsură toate direcțiile teritoriale de statistică - au fost cele privind **dimensiunea eșantioanelor folosite în diverse lucrări** (exemplu UNICA), calitatea datelor de identificare din **nomenclatoarele unor cercetări statistice de amploare**, raționalizarea **programului de cercetare al Anchetei Structurale în Întreprinderi**, **calitatea datelor din surse administrative**, **cooperarea pe plan local** cu agenții și sucursalele unor instituții centrale; unele **dificultăți** în obținerea de informații din domeniul statisticii pieței muncii și al condițiilor de viață, soluționarea problemelor legate de cooperarea cu inspectoratele școlare și consiliile județene

(în domeniul statisticii educației).

Prof. Voineagu s-a referit, în partea finală a prezentării, la **managementul activității, la coordonarea și funcționarea sistemului statistic, la relațiile de conlucrare și cooperare** la nivel central și teritorial, cât și la **confidențialitatea datelor statistice**. S-a precizat că potrivit prevederilor Legii organizării și funcționării statisticii oficiale în România, INS exercită prerogative de monitorizare, coordonare și asistență de specialitate pentru asigurarea caracterului unitar al metodologiilor, clasificărilor, metodelor și tehnicilor de colectare, procesare și diseminare a datelor și informațiilor statistice oficiale.

În legătură **cu aplicarea principiului confidențialității** este de remarcat că pentru personalul INS (exclusiv persoanele atrase temporar în activitatea de colectare a datelor statistice) s-a prevăzut să beneficieze de un spor de confidențialitate de 15% calculat la salariul de bază, care a început să fie aplicat, a afirmat președintele Vergil Voineagu, precizând că orice salariat statistic care se angajează ca lucrător al acestei instituții de specialitate, instituție de prestigiu, care are **o vechime de 150 de ani, să semneze un Angajament de confidențialitate**, așa cum înaintașii noștri semnav un “Jurământ de conduită”.

În fapt, procedura nu este generată de curând, a precizat președintele Vergil Voineagu. Încă din anul 1878 este cunoscut „**Jurământul de credință a unui referent statistician**”, prezentat în fotocopie în volumul „Istoria Statisticii Românești – Evenimente, Oameni, Fapte”, lucrare editată de INS, apărută în luna iulie din acest an, 2009.

La întâlnirea de lucru din 23-24 octombrie, Alexandru Brodeală, director în INS, s-a referit la **unele măsuri în domeniul funcției publice, precum și pentru întărirea capacității manageriale la nivelul serviciilor publice deconcentrate ale ministerelor și ale celorlalte organe ale administrației publice centrale, din unitățile administrativ-teritoriale și ale altor servicii publice** (prevederi din Ordonanța de Urgență nr. 105/2009). S-au scos în evidență următoarele prevederi: necesitatea corectării în regim de urgență a unor deficiențe existente în procesul de aplicare a legislației în domeniul funcției publice; modificarea și completarea Legii nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici (organizarea și desfășurarea concursurilor de recrutare și promovare pentru funcțiile publice); necesitatea analizării periodice a atribuțiilor din fișa postului funcționarului public; reconfigurarea statutului directorilor coordonatori ai serviciilor publice deconcentrate; contractul de management, remunerarea și celelalte drepturi ale directorilor coordonatori și directorilor coordonatori adjuncți; alte prevederi după intrarea în vigoare a OUG nr 105/2009.

În continuare, potrivit programului întâlnirii de lucru, Ion Florescu – director general, **a făcut unele precizări cu privire la cadrul legal și la stadiul lucrărilor pentru organizarea și efectuarea Recensământului General Agricol**

2010. S-a referit la proiectul de hotărâre a Guvernului de organizare și efectuare a RGA, pentru care, până la data de 20 octombrie 2010 s-au primit propuneri și observații inclusiv de la Ministerul Finanțelor Publice. A fost constituită Comisia Centrală de Recensământ, urmând ca Secretariatul Tehnic Central să fie format cu personal din cadrul direcțiilor de specialitate din INS, Ministerul Agriculturii, Pădurilor și Dezvoltării Rurale și Ministerul Administrației și Internelor. S-a menționat că se lucrează la elaborarea metodologiei pentru completarea formularelor necesare culegerii datelor (Manualul recenzorului) la formularul Anchetei de control (Manualul anchetatorului), la sectorizarea și la cerințele pentru prelucrarea datelor obținute. Până la sfârșitul anului 2009, s-a menționat că se va definitiva instrumentarul statistic necesar pregătirii, organizării și efectuării RGA 2010, care va fi aprobat în Comisia Centrală. S-a precizat, totodată, că sunt în curs de elaborare **cerințele pentru prelucrarea datelor, cât și caietele de sarcini pentru realizarea aplicațiilor informatice la nivel teritorial și la nivel central, pentru tipărirea și distribuirea instrumenarului necesar.**

În cursul lunii noiembrie 2009 urmează să se facă evaluarea stadiului în care se află acțiunea de completare/actualizare cu date la nivelul comunelor a **Registrelor agricole**, sursă importantă de informații valabilă pentru anii 2008 și 2009.

Ion Florescu a subliniat faptul că odată cu înregistrările de la RGA 2010, pe același formular urmează să se obțină date și informații privind cercetarea statistică „**Metode de producție agricolă**”, fiind semnat **Contractul de grant** între INS și EUROSTAT, potrivit Regulamentului (CE) nr. 1166/2008 al Parlamentului European.

La întâlnirea de lucru au fost prezentate și **măsurile adoptate** (OUG 105/2009) **pentru întărirea capacității manageriale** la nivelul serviciilor publice deconcentrate, precum și **analiza gradului de realizare a indicatorilor de performanță** a directorilor coordonatori și directorilor coordonatori adjuncți.

Mihaela Anghel – șef serviciu – s-a referit la **organizarea activității de colectare a datelor și informațiilor pentru cercetările statistice privind forța de muncă în întreprinderi.**

Pentru materialele prezentate, s-au formulat întrebări urmate de comentarii și precizări.

Președintele INS, prof. univ. dr. Vergil Voineagu, a mulțumit celor prezenți, exprimând speranțe că perioada următoare va cunoaște o creștere pozitivă în cadrul sistemului statistic, având convingerea că cei ce se află cu atribuții la nivel central, ca și cei care acționează pe plan local vor conlucra cu onestitate și profesionalism, contribuind la creșterea credibilității și prestigiului Institutului Național de Statistică.

A consemnat Ec. Ioan B. GÂLCEAVĂ

Reuniuni internaționale statistice majore

- PRINCIPALELE DOMENII/TEME ANALIZATE -

I. Reuniuni internaționale în anul 2008

Anul 2008 (luna octombrie)

- **Biroul Conferinței Statisticienilor Europeni, 20-21 octombrie 2008, Washington**

S-au analizat în profunzime două domenii statistice: **statistica agriculturii** inclusiv statistica forestieră și a pisciculturii, precum și **statistica privind măsurarea costurilor muncii**. A fost luat în considerare **follow-up-ul analizei detaliate a statisticii de mediu** (desfășurată în februarie 2008), precum și statistica privind **veniturile, condițiile de viață și sărăcia** (din în octombrie 2007).

S-a dezbătut proiectul de **Program Statistic pentru 2009** al UNECE (Comisiei Economice pentru Europa/ONU), concentrându-se pe activitățile care sunt noi sau considerabil modificate în comparație cu programul din anii anteriori. Activitățile respective includ, de exemplu: colectarea de date privind mediul, statistici privind schimbările climatice, statistica migrației, proiecții al numărului populației și statistica sănătății.

Anul 2008 (luna noiembrie)

- **Forumul de Nivel Înalt pentru Dezvoltare pe Termen Lung privind Sistemul Conturilor Naționale (SCN), 17-18 noiembrie 2008, Washington**

Scopul a fost de a dezbate și de a ajunge la un consens în privința posibilei viitoare direcții a revizuirilor SCN și a eforturilor de dezvoltare.

Au fost organizate următoarele sesiuni independente:

- Fundamentele teoretice ale SCN 2008 sunt în continuare relevante?
- SCN 2008 răspunde nevoilor de la nivelul politic de azi?
- Organizarea revizuirilor viitoare
- Identificarea agendei pentru dezvoltarea viitoare a SCN

Reuniunea și-a atins scopul cu succes. Important că perioada organizării Forumului a coincis cu Reuniunea G20 din Washington, ceea ce a asigurat oportunitatea organizării dezbaterilor implicațiilor actualei crize financiare mondiale asupra Conturilor Naționale. Rezultatele Forumului de

Nivel Înalt au fost incluse în documentele de discuție privind SCN 2008 la Reuniunea Comisiei de Statistică a Națiunilor Unite.

II. Reuniuni internaționale în anul 2009

Anul 2009 (luna februarie)

• Comisia de Statistică a Națiunilor Unite, 24-27 februarie 2009, New York

S-a desfășurat cea de-a 40-a sesiune. Comisia de Statistică a Națiunilor Unite a avut ca bază de discuție pregătirea de documente-program ca răspuns la nevoile actuale pentru statistici adecvate, în special pentru următoarele domenii:

- Statistica agriculturii – necesitatea unei strategii
- Manual nou privind statistica resurselor energetice
- Programul revizuit pentru Sistemul Conturilor Economice și de Mediu (SCEM) cât și rezultatul eforturilor depuse de Comitetul Națiunilor Unite de Experti privind Conturile Economice și de Mediu
- Introducerea, în Sistemul Conturilor Naționale 2008, a unei metodologii comune pentru statistica sănătății

Programul privind schimbările climatice și statistica oficială a fost prezentat în cadrul reuniunii.

• Comitetul pentru Coordonarea Activităților Statistice (CCAS), 23 februarie 2009, New York

S-a organizat a treisprezecea sesiune în continuarea celei de-a 40-a sesiuni a Comisiei de Statistică a Națiunilor Unite.

Comitetul a luat notă de raportul de progres al echipei de lucru, condusă de PARIS 21, privind mecanismul de raportare “Coordonarea activităților de creare a capacităților în statistică”. Parteneriatul în Statistică pentru Dezvoltare în Secolul XXI (PARIS 21) a fost înființat în noiembrie 1999 de Națiunile Unite, Comisia Europeană, Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică, Fondul Monetar Internațional și Banca Mondială, ca răspuns la Rezoluția Consiliului Economic și Social al Națiunilor Unite privind obiectivele Conferinței Națiunilor Unite de Dezvoltare. Obiectivul PARIS 21 îl constituie dezvoltarea unei culturi de elaborare a politicilor în baza statisticilor și implementarea acesteia, care servește la îmbunătățirea guvernării și a eficacității guvernamentale pentru reducerea sărăciei și atingerea Obiectivelor de Dezvoltare ale Mileniului. PARIS 21 urmărește obiectivul respectiv prin încurajarea și sprijiniul țărilor cu venituri mici pentru proiectarea, implementarea și monitorizarea Strategiei Naționale pentru Dezvoltarea Statisticii.

Cooperare internațională

Banca Centrală Europeană a făcut o prezentare a eforturilor depuse în sfera modalităților de schimb de date printre organizațiile internaționale.

Anul 2009 (luna mai)

• Reuniunea privind Estimările Rapide (Flash Estimates), 27-29 mai 2009, Ottawa

Ca follow-up la discuțiile privind implementarea SCN 2008 și nevoia de statistici care să monitorizeze mai bine problematicile financiare și economice, Divizia de Statistică a Națiunilor Unite, Statistica Canadei și EUROSTAT au organizat, în comun, o reuniune pentru a dezbate nevoia de date, procesarea și diseminarea estimărilor rapide, estimări flash etc. Un input important a fost asigurat de Grupul de Inter-Agenții privind statistica finanțelor, care a lansat website-ul Indicatorii Globali de Performanță (IGP) găzduit de FMI. Indicatorii Principali Europeni Economici dezvoltati de EUROSTAT sunt considerați exemplu pentru indicatorii globali. La reuniunea de la Ottawa s-a discutat în detaliu posibile îmbunătățiri privind oportunitatea, armonizarea și diseminarea estimărilor rapide.

Anul 2009 (luna iunie)

• Comitetul de Statistică OECD (CSTAT OECD), 10-11 iunie 2009, Geneva

Participanții au discutat la a șasea reuniune a OECD, dezvoltarea de statistici pentru măsurarea performanței economice și a progresului social, pregătirile pentru al treilea Forum Mondial OECD (octombrie 2009, Coreea de Sud) și proiectul global privind măsurarea progresului societăților cu programul pentru 2010-2011.

• A 57-a Sesiune plenară a Conferinței Statisticienilor Europeni (CES), 8-10 iunie 2009, Geneva

Temele centrale au fost:

- Echilibrarea principiilor de *autonomie profesională și responsabilitate* cu *mandatul de a produce date relevante* pentru politici: construirea de relații profesionale dintre statisticieni și decidenții politici, problema serviciilor non-statistice cum ar fi previziunea tendințelor, păstrarea înregistrărilor administrative etc.

- Probleme strategice privind statistica întreprinderii, indicându-se două aspecte: oficiile naționale de statistică continuă trendul de reducere a sarcinii de răspuns asupra întreprinderilor, și monitorizarea modificărilor structurale în cadrul economiei globale cu procese de integrare de piață puternice.

Anul 2009 (luna august)

- **A 57-a Sesiune a Institutului Internațional de Statistică (IIS), 16-22 august 2009, Durban**

Sesiunea intitulată “**Statistica: Trecutul, Prezentul și Viitorul Nostru**” s-a concentrat pe problemele actuale de creștere a cererii, a situației globale economice și sociale. Participanții au luat notă de noile dezvoltări în variate domenii ale statisticii, au schimbat idei inovative pentru rezolvarea problemelor statistice și au discutat noile tendințe în dezvoltarea statisticii. În cadrul sesiunii care a avut loc sub patronajul Președintelui Republicii Africii de Sud, au fost organizate peste 100 de evenimente paralele și peste 70 de reuniuni a diverselor comitete ale IIS și pe secțiuni.

Anul 2009 (luna septembrie)

- **Comitetul pentru Coordonarea Activităților Statistice (CCAS), 9-11 septembrie 2009, Bangkok**

La a 14-a reuniune a CCAS s-au tratat următoarele probleme:

- Guvernanța Sistemului Statistic Global și rolul CCAS
- Utilizarea de date neoficiale în imputări/estimări realizate de organizațiile internaționale
- Mecanismele de Raportare privind Activitățile Statistice de Creare a Capacităților Instituționale
- Modalitățile de schimb de date între organizațiile internaționale
- Cadrul General de Asigurare a Calității în Statistică
- Conferința 2010 privind Calitatea Datelor Statistice pentru Organizațiile Internaționale

Anul 2009 (luna octombrie)

- **Conferința Directorilor Generali ai Institutelor Naționale de Statistică (DGINS) din 30 septembrie – 1 octombrie 2009, Malta**

Principala temă a fost “Migrația – Orientarea de Bază a Statisticii ” și a acoperit următoarele subiecte:

- Migrația ca prioritate la nivel politic – răspunsul statisticii oficiale la cererile de informații privind migrația
- Integrarea conceptuală a migrației și reproiectarea anchetelor sociale: abordări inovative
- Depășirea barierelor – schimbul de date privind migrația între țări și între instituții

III. Reuniuni internaționale viitoare

- **Reuniunea de follow-up privind Estimările Rapide, 14-16 decembrie 2009, Scheveningen (Olanda)**

• A 41-a sesiune a Comisiei de Statistică a Națiunilor Unite și reuniunea Biroului CSTAT, februarie 2010, New York

*Date și informații primare de la
Direcția de Afaceri Europene
și Cooperare Internațională din INS,
consilier Maria Silivestru*

OVERVIEW OF MAJOR INTERNATIONAL STATISTICAL MEETINGS

- Main areas / issues considered

I. International meetings held during 2008

2008 (October)

- CES Bureau meeting, 20-21 October 2008, Washington

It was reviewed in-depth two statistical areas: **agricultural statistics** including forestry and fisheries, and **statistics on measuring labour costs**. It was also considered the **follow-up of the in-depth reviews of environment statistics** (undertaken in February 2008), and of statistics on **income, living conditions and poverty** (undertaken in October 2007).

It has been discussed the draft UNECE (United Nations Economic Commission for Europe) **Statistical programme for 2009**, focusing on activities that are new or considerably changed compared to the previous year's programme. These activities include for example strengthening of environmental data collection, statistics related to climate change, migration statistics, population projections, and health statistics.

2008 (November)

- High Level Forum for the Long-Term Development of the SNA, 17-18 November 2008, Washington

The purpose was to discuss and seek broad-based consensus on the possible future direction of SNA revisions and development work.

It was organised the following substantive sessions:

- Are the theoretical foundations of the 2008 SNA still relevant today?
- Does the 2008 SNA meet today's policy needs?
- Organising future revisions
- Research agenda for future SNA development

The meeting met its objective successfully. Importantly is that the timing of the Forum has coincided with the G20 in Washington, which provided an opportunity to discuss the implications of the current world financial crisis for the national

accounts. The results of the High Level Forum were included in the discussion papers on the SNA 2008 for the United Nation Statistical Commission.

II. International meetings held during 2009 (February)

- United Nations Statistical Commission, 24-27 February 2009, New York

It was held the 40th session. Statistical Commission prepared for discussion several programme documents as a response to topical needs for appropriate statistics, especially for the following areas:

- Agricultural statistics - need for a strategy
- New manual on energy statistic
- The reviewed program for the System of Economic and Environmental Accounts (SEEA) and the work of the United Nation Committee of Experts on Environmental-Economic Accounting
- Introduction of the 2008 System of National Accounts
- Common methodological basis for health statistics

A programme on climate change and on official statistics was also presented in the meeting.

- Committee for Coordination of Statistical Activities (CCSA), 23 February 2009, New York

The thirteenth session was held on the margin of the 40th session of the United Nations Statistical Commission.

The Committee took note of the progress report of the Task Team 1, led by PARIS 21, on reporting mechanism “*Coordination of capacity building activities in statistics*”. The *Partnership in Statistics for Development in the XXIst Century (PARIS 21)* was founded in November 1999 by the United Nations, the European Commission, the Organisation for Economic Co-operation and Development, the International Monetary Fund, and the World Bank, in response to the UN Economic and Social Council resolution on the goals of the UN Conference on Development. PARIS 21’s goal is to develop a culture of evidence-based policy making and implementation which serves to improve governance and government effectiveness in reducing poverty and achieving the Millennium Development Goals. PARIS 21 pursues this goal by encouraging and assisting low-income countries to design, implement, and monitor a National Strategy for the Development of Statistics.

The European Central Bank made a presentation on the work done on modalities of data sharing among international organisations.

2009 (May)

- Meeting on Rapid Estimates, 27-29 May 2009, Ottawa

As a follow up of the discussions on the implementation of the SNA 2008 and the need for statistics to better monitor financial and economic issues United Nation Statistical Division, Statistics Canada and EUROSTAT jointly organised a meeting to discuss the data need, the processing and the dissemination of rapid estimates, flash estimates etc. Important input was provided by the Inter Agency Group on Finance Statistics which has launched the Global Performance Indicators (GPI) Website hosted

International Cooperation

by the IMF. EUROSTAT's Principal European Economic Indicators are taken as the example for these global indicators. The Ottawa meeting discussed in detail possible improvements on the timeliness, harmonisation and dissemination of rapid estimates.

2009 (June)

- OECD Committee on Statistics (OECD CSTAT), 10-11 June 2009, Geneva
The participants discussed during the 6th meeting the development of statistics for measuring economic performance and social progress, preparations for the 3rd OECD World Forum (October 2009, South Korea) and the global project on measuring the progress of societies with the program for 2010-2011.

- 57th plenary session of the CES - Conference of European statisticians, 8-10 June 2009, Geneva

The central themes were:

- Balancing principles of *professional autonomy* and *accountability* with the *mandate to produce policy relevant data*: preserving the professional relationship between statisticians and policy-makers, the problem of non-statistical services such as trend forecasting, keeping of administrative records, etc.

- Strategic issues of business statistics, pointing out two aspects: national statistical offices continue the trend of reducing reporting burden on business, and monitoring of structural changes in the global economy with strong market integration processes.

2009 (August)

- 57th Session of the International Statistical Institute (ISI), 16-22 August 2009, Durban

The session entitled "Statistics: Our Past, Present and Future" focused on topical issues of the growing demand of the global economic, social and political situation. Participants learnt about new developments in various fields of statistics, exchanged innovative ideas for solving statistical problems and discussed new trends in statistical development. Within the session that took place under the aegis of the President of the Republic of South Africa, over 100 parallel events and over 70 meetings of various ISI committees and sections were organised.

2009 (September)

- Committee for Coordination of Statistical Activities (CCSA), 9-11 September 2009, Bangkok

The 14th meeting of the CCSA dealt with the following issues:

- Governance of the Global Statistical System and the role of CCSA
- Use of non-official data in imputations/estimations made by the international organizations
- Reporting Mechanisms on Statistical Capacity Building Activities
- Modalities of data sharing among the international organizations
- Quality Assurance Frameworks
- 2010 Conference on Data Quality for International Organizations

2009 (October)

- Directors General of the National Statistical Institutes Conference (DGINS) in 30 September - 1 October 2009, Malta

The main theme was “Migration - Statistical Mainstreaming” and will cover the following topics:

- Migration as a policy priority – meeting the demands for information on migrants
- Conceptual integration and re-engineering of social surveys: innovative approaches
- Overcoming barriers – exchanging data between countries and between institutions

III. Upcoming international meetings

- Follow up meeting on Rapid Estimates, 14-16 December 2009, Scheveningen (Holland)
- 41st session of the United Nations Statistical Commission and CSTAT Bureau meeting, February 2010, New York

*Information provided by the
Directorate for European Affairs
and International Co-operation within the NIS,
Maria Silivestru - counsellor*

Codul de practici ale statisticilor europene - comparații privind implementarea în Institutul Național de Statistică din România și în Oficiul Central de Statistică din Ungaria

Prof. univ. dr. Vergil VOINEAGU
Gabriela POPA
Drd. Claudia CĂPĂȚÎNĂ
Institutul Național de Statistică, România

Dr. Katalin SZÉP
Judit VIGH
Erika FÖLDESI
Oficiul Central de Statistică, Ungaria

Abstract

În scopul consolidării independenței, integrității, credibilității și responsabilității oficiilor de statistică, la nivel național și european a **fost elaborat Codul de practici ale statisticilor europene. Codul a fost adoptat** la data de 24 februarie 2005 de către Comitetul de Program Statistic - CPS (din anul 2009 având denumirea de Comitetul Sistemului Statistic European - CSSE) și **publicat** la 27 mai 2005 de către Comisie, sub forma unei recomandări. Codul definește 15 principii și se referă la: “Mediu instituțional”, “Procese statistice” și “Produce statistice”. Fiecare principiu cuprinde indicatori de monitorizare care furnizează standarde minime pentru o auto-evaluare a implementării Codului.

Pentru a compara rezultatele și problemele implementării Codului de practici în **Institutul Național de Statistică din România (INS)** și în **Oficiul Central de Statistică din Ungaria (HCSO)**, au fost utilizate auto-evaluări pe baza unui chestionar comun, precum și Rapoartele de țară rezultate în urma evaluărilor Peer-Review.

Cuvinte cheie: calitatea statisticilor oficiale, Codul de practici ale statisticilor europene, auto-evaluare, puncte tari și puncte slabe, TQM (Total Quality Management - Managementul calității totale), acțiuni de îmbunătățire.

În ultimul deceniu, calitatea a constituit o problemă-cheie pentru membrii Sistemului Statistic European. În prima etapă, Grupul de Conducere

privind Calitatea (LEG) a elaborat 22 de recomandări, precum și *Declarația de Calitate a Sistemului Statistic European*. Grupul de lucru privind calitatea în statistică a elaborat documente standard privind definiția calității și rapoartele de calitate, iar EUROSTAT a publicat manuale privind calitatea.

În vederea îmbunătățirii calității în statistica oficială, în a doua etapă, a fost adoptat, în luna februarie 2005, de către Comitetul de Program Statistic (CPS), *Codul de practici ale statisticilor europene*¹ (CoP), promulgat de Comisia Europeană la data de 25 mai 2005, ca o Comunicare și o Recomandare privind independența, integritatea și responsabilitatea autorităților naționale și comunitare de statistică. Codul, adoptat de Consiliul Uniunii Europene al miniștrilor economiei și finanțelor în iunie 2005, reprezintă primul pas spre managementul calității totale și încorporează rezultatele obținute în perioada anterioară. În cadrul acestuia sunt incluse 15 principii-cheie cu privire la: **Mediul instituțional**, **Procesele statistice** și **Produsele statistice**, precum și 77 de indicatori de referință, pentru monitorizarea modului în care Codul este aplicat în fiecare stat membru.

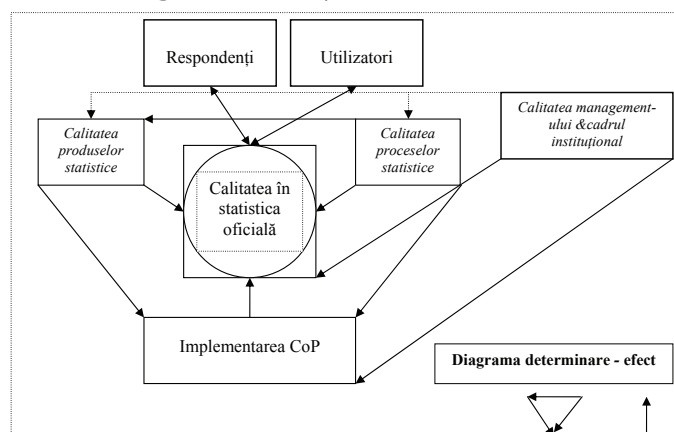
Principiile sunt grupate în trei secțiuni:

Secțiunea “Mediul instituțional” se referă la șase principii: independența profesională, autoritate în materie de culegere a datelor, adecvarea resurselor, angajamentul privind calitatea, confidențialitatea în statistică, precum și imparțialitatea și obiectivitatea.

Secțiunea “Procese statistice” acoperă patru principii: metodologie solidă, proceduri statistice adecvate, sarcină de răspuns adecvată pentru respondenți, eficiența sub raportul costurilor.

Secțiunea “Produse statistice” cuprinde cinci principii: relevanță, precizie și fiabilitate (credibilitate), promptitudine și punctualitate, coerență și comparabilitate, accesibilitate și claritate.

Diagrama Calității în statistica oficială

În vederea auto-evaluării modului de implementare a Codului de practici, Grupul de lucru (Task Force), instituit de CPS, a elaborat un chestionar comun.

În perioada decembrie 2005-ianuarie 2006, institutele naționale de statistică și EUROSTAT au completat chestionarul de auto-evaluare și, începând cu anul 2006, până la sfârșitul anului 2007, Sistemul Statistic European a organizat evaluări "Peer Review" pentru a completa procesul de auto-evaluare și pentru a monitoriza implementarea Codului de practici.

Auto-evaluarea principiilor și a indicatorilor aferenți Codului de practici ale statisticilor europene

Începând din anul 2005, Institutul Național de Statistică din România și Oficiul Central de Statistică din Ungaria, precum și celelalte state membre sau țări candidate, au întreprins măsuri și acțiuni pentru evaluarea implementării principiilor stipulate în Codul de practici ale statisticilor europene: s-a urmărit completarea unui chestionar de auto-evaluare cu privire la Codul de practici; realizarea unei Anchete privind satisfacția utilizatorilor de date statistice; efectuarea de evaluări "Peer Review" în cadrul institutelor de statistică.

În urma întâlnirii Grupului de lucru privind "Calitatea în statistică", organizată de către EUROSTAT, la Luxemburg, în zilele de 27-28 februarie 2006, **INS din România** a luat decizia de a efectua auto-evaluarea și de a răspunde la chestionar. Auto-evaluarea a fost efectuată în cadrul INS.

- Într-o primă fază, în cadrul direcțiilor specializate ale institutului, chestionarul a fost analizat și completat (în perioada aprilie - iunie 2006) de către grupurile de lucru constituite din experți din domenii statistice specifice. La Direcția de coordonare a Sistemului Statistic Național s-au centralizat toate răspunsurile fiind retransmis documentul direcțiilor din cadrul INS, pentru verificare.

- Au fost organizate trei întâlniri de lucru cu directorii, pentru analiza răspunsurilor. Versiunea finală a fost aprobată de către Colegiul INS (organ consultativ ce acționează împreună cu managementul INS), prezidat de președintele INS, și ulterior transmisă la EUROSTAT.

Prin completarea chestionarului au fost identificate, la nivel național, domeniile ce urmează a fi dezvoltate și îmbunătățite în viitor.

INS a elaborat *Programul de implementare a Codului de practici ale statisticilor europene, în statistica românească*. Programul descrie principalele activități ce urmează a fi efectuate, în vederea implementării Codului.

A fost elaborat un plan de acțiune fiind create grupuri de lucru restrânse, pentru îmbunătățirea activității de statistică, inclusiv principalele puncte slabe identificate în legătură cu Codul de practici. În urma auto-evaluării, efectuate de INS în anul 2006, s-a făcut referire la **Mediul instituțional** (restricții

bugetare și instabilitatea personalului calificat, dezvoltarea insuficientă a proiectelor de statistică); **Procesele statistice** (utilizarea restricționată a surselor administrative, lipsa unui sistem coerent de monitorizare a bugetului proiectelor); **Produsele statistice** (lipsa instrumentelor/indicatorilor pentru descoperirea ratei de imputare și de revizuire, lipsa unui sistem de metadate conceput pentru utilizatorii de date statistice).

În cadrul **Oficiului Central de Statistică din Ungaria**, procesul de completare a chestionarului de auto-evaluare a Codului de practici a fost gestionat, în anul 2005, de către Direcția de cercetare statistică și formare profesională (în prezent, Direcția de cercetare statistică și metodologie), în cooperare cu Direcția de diseminare și Direcția de management și planificare.

S-au evidențiat trei categorii de întrebări: la care să răspundă una sau două unități; care necesită un răspuns agregat din partea mai multor departamente de specialitate; alte întrebări (întrebări ulterioare).

Chestionarul și fișierul excel, conținând întrebările și lista unităților stabilite pentru a răspunde la chestionar, au fost aduse la cunoștința întregului personal al Oficiului de statistică (atât în limba engleză, cât și în limba maghiară).

Chestionarul a circulat în cadrul oficiului, pentru completarea acestuia la toate direcțiile responsabile (fiecare director a fost informat cu privire la întrebările la care trebuie să răspundă). O singură persoană din cadrul Direcției de management și planificare a fost desemnată pentru a centraliza răspunsurile primite și pentru a completa chestionarul de bază.

În susținerea procesului de completare a chestionarului, au fost organizate: întâlnirea de lucru a reprezentanților direcțiilor, fiind prezentată de către un statistician cu experiență (senior), istoria, filosofia și conținutul, precum și principalele caracteristici ale Codului; informații cu privire la organizarea procesului de completare a chestionarului; un expert din cadrul Direcției de cercetare statistică și formare profesională a organizat biroul "help desk" în timpul procesului de completare.

Răspunsurile agregate au fost validate de către comitetele de specialitate. Răspunsurile la întrebări, pe principii, au fost validate de către unitatea de coordonare a acțiunii. Direcția internațională a validat răspunsurile, din punct de vedere al coerenței, cu răspunsurile formulate în chestionare: principiile ONU de statistică oficială din anul 2003; implementarea recomandării LEG, din anul 2004; al EUROSTAT cu privire la mediul instituțional, din martie 2005.

Oficiul privind programul de modernizare a validat întrebările privind acțiunile suplimentare, sub aspectul coerenței, cu strategia Oficiului.

Chestionarul completat a fost transmis tuturor direcțiilor, pentru validare. Pe baza rezultatelor, chestionarul a fost prezentat Consiliului

Statistică la nivel european

consultativ executiv al Președinției Oficiului, pentru finalizare.

Versiunea finală a fost semnată în data de 22 decembrie 2005 de către președintele HCSO și transmisă la EUROSTAT².

În perioada de completare a chestionarului de auto-evaluare, HCSO a organizat întâlniri de lucru, prin intermediul Consiliului Statistic Național, pentru ca membrii Serviciului de statistică oficială din Ungaria (SSO) să fie informați cu privire la recomandările cuprinse în **Codul de practici ale statisticilor europene** și despre auto-evaluarea efectuată. În următoarea etapă, membrii SSO au testat conformitatea cu CoP, prin efectuarea de auto-evaluări în instituția proprie.

Oficiul ungar de statistică a început totodată să organizeze sesiuni de orientare profesională, consultări, training-uri pentru experții ministerelor și pentru alți membri ai statisticii oficiale.

Evaluări “Peer Review” detaliate s-au efectuat pentru a monitoriza gradul de armonizare cu principiile Codului de practici, atât în cadrul HCSO, cât și în INS din România acoperind întreaga activitate de statistică. Echipele de evaluare “Peer Review” au fost compuse din câte trei experți internaționali: *Gerry O’Hanlon (Oficiul central de statistică din Irlanda)*, *Tuulikki Sillaajõe (Statistica Estoniei)* și *Pieter Everaers (Eurostat)*, pentru **HCSO**, în perioada 30 mai - 01 iunie 2007, și *Heinrich Brünger (CEE-ONU)*, *Claudia Cingolani (ISTAT)* și *Michael Skaliotis (Eurostat)*, pentru **INS**, în perioada 29 - 31 octombrie 2007.

În contextul pregătirii vizitelor de “Peer Review”, INS și HCSO au prezentat echipei de evaluare, pe lângă chestionarul de auto-evaluare completat, documente cu privire la cadrul instituțional al INS și al HCSO, la procesele și produsele statistice aferente celor două instituții. Experții au evaluat conformitatea cu principiile 1-6 și 15 din CoP. În timpul vizitei, membrii echipa de evaluare “Peer Review” au avut discuții cu personalul de conducere și cu tinerii statisticieni, cu principalii utilizatori și furnizori de date, precum și cu reprezentanții mass-media.

Principalele concluzii ale echipei "Peer Review" cu privire la principiile CoP

Nr. principiilor din CoP	Principiile CoP	România ³	Ungaria ⁴
1	Independență profesională	<ul style="list-style-type: none"> - Utilizatorii au confirmat faptul că INS se bucură de un nivel înalt de încredere și credibilitate în societatea românească. - Toate activitățile statistice ale INS alcătuiesc o parte a Programului Anual al Cercetărilor Statistice, executat într-un mod independent și transparent. - Comunicatele statistice au un conținut cifric și nu prezintă comentarii cu caracter politic sau privitoare la formularea de politici. 	<ul style="list-style-type: none"> - Utilizatorii intervievați au considerat că HCSO este independent în materie de statistică. - Comunicatele statistice ale HCSO sunt complet detașate de orice situație cu caracter politic sau privitoare la formularea de politici.
2	Autoritate în materie de culegere a datelor	<ul style="list-style-type: none"> - Legea statistică furnizează o bază suficientă pentru accesul INS la sursele de date administrative, dar există un potențial de utilizare a acestor surse care încă nu a fost explorat sau s-a opus rezistență în acest sens. - Revizuirea Legii statistice va întări poziția INS privind accesul la date, chiar și în cazul în care proprietarul/deținătorul datelor se împotrivește. - Cu excepția câtorva companii multi-naționale, non-răspunsul nu a constituit până acum o problemă pentru INS. 	<ul style="list-style-type: none"> - Există un mandat legal clar pentru HCSO de a colecta date pentru scopuri statistice. - Nivel relativ scăzut de utilizare a surselor de date administrative pentru scopuri statistice.
3	Adecvarea resurselor	<ul style="list-style-type: none"> - Nivelul ridicat de fluctuație a personalului, în special în rândul celui cu calificare înaltă, constituie o mare problemă. - În medie, în ultimii doi ani, 5% din totalul angajaților au părăsit INS din alte motive decât pensionarea. Unul din principalele motive pentru o fluctuație atât de mare a personalului îl reprezintă nivelul relativ scăzut al salariilor. 	<ul style="list-style-type: none"> - Resursele actuale disponibile sunt suficiente pentru îndeplinirea cerințelor UE.

Statistică la nivel european

Nr. principiilor din CoP	Principiile CoP	România ³	Ungaria ⁴
4	Angajamentul privind calitatea	<p>- Cu excepția promptitudinii și a punctualității, calitatea produselor în conformitate cu componentele calitative ale SSE nu este monitorizată cu regularitate pentru toate produsele statistice, simultan cu procesele de producție.</p> <p>- Calitatea proceselor de producție statistică este monitorizată pentru cele mai multe cercetări, dar procedurile și metodele folosite pentru evaluarea tuturor fazelor ciclului de producție se bazează pe audit intern și pe auto-evaluare, nu și pe un sistem de indicatori de calitate.</p> <p>- Existența a două organe consultative, Consiliul de Coordonare a Activității de Statistică (CCAS) și Comitetul de Avizare Metodologică (CAM), reprezintă o garanție de promovare sistematică a cercetărilor, potrivit nevoilor utilizatorilor (CCAS) și de adoptare a metodologiilor adecvate (CAM).</p>	<p>- Calitatea proceselor și produselor statistice este apreciată de toți furnizorii de date și este considerată a fi la un înalt nivel.</p> <p>- HCSO organizează o varietate de consultări cu privire la probleme legate de calitatea datelor și de dezvoltarea proceselor de monitorizare a calității.</p> <p>- Au fost elaborate proceduri formale.</p>
5	Confidențialitatea în statistică	<p>- Principiul confidențialității este pe deplin întâlnit/respectat într-un mod consistent.</p> <p>- Întregul personal, inclusiv cel temporar, trebuie să semneze un Angajament de Confidențialitate.</p> <p>- Nici un fel de microdate nu sunt distribuite ministerelor sau Băncii Naționale.</p>	<p>- Confidențialitatea în statistică este puternic garantată atât prin Legea statistică, cât și în practica HCSO.</p> <p>- Întregul personal semnează Angajament de confidențialitate.</p> <p>- Există protocoale scrise foarte stricte privind accesul cercetătorilor externi la microdatele statistice.</p>
6	Imparțialitate și obiectivitate	<p>- Obiectivitatea și neutralitatea sunt caracteristici cheie pentru toate comunicatele și publicațiile statistice.</p> <p>- Nu există nici un dubiu că alegerea surselor și metodelor de producere a statisticilor oficiale în România se realizează doar pe baza considerentelor de ordin statistic.</p> <p>- INS acționează într-un mod exemplar în ceea ce privește stabilirea programului de publicare și respectarea acestuia.</p> <p>- Echipa "Peer Review" a adunat dovezi clare că INS tratează toți utilizatorii într-o manieră absolut imparțială și obiectivă.</p>	<p>- Imparțialitatea și obiectivitatea sunt bine respectate de HCSO în realizarea și diseminarea produselor statistice.</p> <p>- Termenele de publicare a principalelor publicații sunt anunțate din timp. Toate comunicatele de presă (31 teme, 225 probleme pe an), tabelele pre-definite ale sistemului Stadat și datele legate de comunicatele de presă din baza de date privind diseminarea sunt publicate la data anunțată din timp, la ora 9.00.</p>

Nr. principiilor din CoP	Principiile CoP	România ³	Ungaria ⁴
15	Accesibilitate și claritate	<p>- Diseminarea este o politică-cheie pentru instituție, care a creat un departament special, responsabil cu diseminarea de informații și cu relațiile cu publicul, accentuând importanța de a avea un singur punct de ieșire și de intrare pentru solicitările de date.</p> <p>- Serviciile de diseminare reprezintă o prioritate pentru strategia INS, fiind puternic orientate spre adoptarea de tehnologii moderne, în vederea îmbunătățirii eficienței politicii de diseminare și de comunicare.</p> <p>- Informațiile privind metodologiile și sursele de date ale produselor statistice sunt documentate pe larg și pe site, unde există un forum dedicat acestui subiect.</p>	<p>- Claritatea tabelelor și textelor de pe website ar putea fi îmbunătățită.</p> <p>- HCSO are un sistem detaliat de metadate, pentru utilizare internă.</p>

Principalele puncte tari și puncte slabe ale INS și ale HCSO identificate de echipele “Peer Review”⁵

Nr.	Puncte tari	Puncte slabe
INS		
1	Nivel remarcabil de profesionalism și orientare către utilizator	Personalul IT calificat constituie o problemă serioasă pentru INS
2	Imparțialitate și obiectivitate	Accesul INS la sursele de date administrative
3	Nivel înalt de încredere din partea diferitelor comunități de utilizatori și de respondenți	Lipsa unei unități de metodologie, ca structură centralizată pentru dezvoltarea și coordonarea metodelor și instrumentelor privind calitatea
4	Structură organizațională bună, cu un mare număr de direcții teritoriale specifice pentru două niveluri geografice (regiune și județ)	Mobilitatea mare a resurselor umane
5	Încredere și credibilitate în datele statistice	
6	Respectarea cu promptitudine a termenelor de diseminare a rezultatelor	
7	Politica de embargo a INS este foarte apreciată de către mass-media	

Statistică la nivel european

<i>Nr.</i>	<i>Puncte tari</i>	<i>Puncte slabe</i>
8	Obiectivitatea și neutralitatea tuturor comunicatelor și publicațiilor statistice	
HCSO		
1	HCSO are un rol important în ceea ce privește metodologia solidă	Dezvoltarea proiectelor nu este documentată în Programul anual
2	Imparțialitatea și obiectivitatea sunt bine respectate	Nivelul relativ scăzut de utilizare a datelor administrative pentru scopuri statistice
3	Nivel înalt de calitate a produselor și proceselor statistice, în general	Lipsa de proceduri formalizate pentru a se ocupa cu multiplele fațete ale calității statistice care apar din implementarea adecvată a Declarației de calitate a SSE
4	Resursele actuale disponibile sunt suficiente pentru îndeplinirea solicitărilor UE	Rapoartele de progres privind programul de lucru nu sunt publicate sau disponibile pe website
5	Crearea centrelor de competență	
6	Introducerea de noi tehnologii IT	
7	Confidențialitatea în statistică este foarte puternic protejată atât prin Legea statistică, cât și în practică, de către HCSO	
8	Accesibilitatea statisticilor produse de HCSO este, în general, de un înalt nivel	

Cele mai bune practici identificate de echipele "Peer Review"⁶

<i>Nr.</i>	Cele mai bune practici ale INS
1	Centrul Național de Pregătire în Statistică (CNPS), asigură o pregătire profesională susținută pentru personalul INS, inclusiv pentru cel din direcțiile regionale.
2	Există multe modalități de cooperare și interacțiune de succes între INS și universități/comunități de cercetare, în beneficiul ambelor părți: participarea la Comitetul de Avizare Metodologică - CAM; folosirea cu regularitate a microdatelor transmise de INS, cu feedback asupra rezultatelor; pregătiri organizate în comun în universități; cursuri de pregătire a studenților în INS și proiecte de cercetare în colaborare.
3	Embargoul pentru diseminarea comentariilor după publicarea datelor de către INS. Utilizatorii, în special jurnaliștii, nu diseminează comentarii privitoare la noile comunicări de date decât după o oră după ce comunicatele INS devin disponibile la ora anunțată din timp (în prealabil).
4	În 2006, o scurgere de informații anterioară termenului de publicare a fost rezolvată în mod exemplar. Aceasta a avut o mare contribuție la acceptarea de către utilizatori, în special cei guvernamentali, a politicii stricte a INS, ce constă în interzicerea de a furniza informații înainte de publicare, vreunei persoane dinafara INS.

<i>Nr.</i>	Cele mai bune practici ale HCSO
1	Școala de statistică a HCSO, care pregătește personal pentru carieră în HCSO, se axează în general pe metodologie, precum și pe toate problemele legate de calitate și confidențialitate. Peste 100 de persoane din HCSO au contribuit ca profesori sau instructori la susținerea acestor cursuri.

2	Programul național de colectare a datelor, care are ca obiectiv coordonarea activităților de colectare a datelor din partea agențiilor Sistemului Statistic Ungar, asigură evitarea decalajelor etc., pentru a face colectarea datelor mai eficientă, concomitent cu reducerea sarcinii de răspuns a respondenților.
3	Reorganizarea oficiilor regionale în oficii specializate în domenii statistice specifice. Centralizarea activităților statistice contribuie la reducerea sarcinii de răspuns a respondenților și a mărimii chestionarului și a eșantionului.
4	Un sistem centralizat de ajustare sezonieră, permițând o abordare armonizată a ajustării sezoniere în cadrul HCSO.
5	Costul bazat pe monitorizare și planificare pentru un management eficient, în timpul unor schimbări organizaționale și a unor restricții bugetare importante. HCSO a creat două nomenclatoare de bază: “programe” și “activități”. Nomenclatorul “programe” se utilizează pentru identificarea sarcinilor/activităților care necesită alocarea de resurse umane și financiare. Nomenclatorul “activități” determină fluxul de lucru al unui element din program.

Stadiul actual

În România, *Legea statisticii* a fost aprobată de către Parlament și a intrat în vigoare începând cu data de 11 iulie 2009. Sunt prevăzute o serie de schimbări esențiale în domeniul statisticii oficiale: definirea Sistemului Statistic Național ca entitate, reconsiderarea și ajustarea principiilor pentru desfășurarea activității de statistică oficială, abordarea coerentă a relației dintre producătorii-furnizorii-utilizatorii de date statistice.

Legea reglementează organizarea și funcționarea statisticii oficiale în România, constituirea, dezvoltarea și coordonarea Sistemului Statistic Național, pentru elaborarea sistematică și programată de statistici oficiale în vederea formulării, implementării, modernizării și evaluării politicilor naționale, a planurilor de dezvoltare naționale și locale, în conformitate cu principiile fundamentale ale statisticii oficiale, cu prevederile Regulamentului (CE) Nr. 223/2009 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 martie 2009 privind statisticile europene.

INS din România este în permanență preocupat de abordarea sistematică în ceea ce privește calitatea în statistică, prin revizuirea sistemului de colectare, producere și diseminare a datelor, la nivel internațional.

În cadrul Proiectului de grant 2007 – *Îmbunătățirea calității proceselor statistice privind colectarea și prelucrarea datelor* - la sfârșitul anului 2008, INS a elaborat un ghid standard, cu aplicare pe două cercetări statistice, pentru două procese statistice: colectarea și prelucrarea datelor. Ghidul a fost publicat pe site-ul EUROSTAT. Un alt proiect de grant în domeniul calității a fost aprobat pentru INS în anul 2009, ca o continuare a Proiectului de grant 2007, pentru alte faze ale procesului statistic.

În cadrul Programului PHARE Național 2006, INS are un important

Statistică la nivel european

subproiect în curs de derulare *Implementarea managementului calității totale în statistică*, ce urmează a fi finalizat la sfârșitul anului 2009.

Obiectivul acestui subproiect, început în ianuarie 2009, este acela de a ajunge la nivelul standard de calitate în statistică existent în statele membre, până în 2010. Acest lucru presupune implementarea unei evaluări sistematice a calității datelor, bazată pe o abordare globală a managementului calității totale (TQM). Până în prezent, au fost efectuate următoarele activități: crearea unei structuri standard a rapoartelor de calitate orientate către utilizator și ghidul specific pentru completarea acestor rapoarte (faza pilot s-a desfășurat în luna august, pentru trei cercetări statistice); crearea unui set standard de indicatori de calitate în conformitate cu Sistemul Statistic European (care poate fi utilizat pentru măsurarea și monitorizarea calității datelor statistice; o parte dintre acești indicatori va fi utilizată în proiectarea Barometrului calității pentru INS) și elaborarea metodologiei de calcul al acestora; crearea șablonului (template-ului) și elaborarea notelor metodologice pentru Barometrul calității în INS; proiectarea unui program multianual pentru îmbunătățirea calității ce urmează a fi implementat în perioada 2010 - 2012.

Alte activități constau în dezvoltarea unui model de proces pentru descrierea metadatelor privind calitatea, elaborarea Manualului Calității, elaborarea unei strategii privind implementarea Codului de practici care va fi inclusă în Programul multianual, elaborarea Ghidului de Calitate pe baza modelului canadian, precum și pregătirea documentației necesare în vederea implementării modelului EFQM (European Foundation for Quality Management – Fundația europeană pentru managementul calității) în statistică.

În cadrul Programului Național PHARE 2006, un alt subproiect important, în curs de derulare, demarat în luna ianuarie 2009, este *“Stabilirea unui sistem coerent și integrat pentru utilizarea surselor de date administrative în statistica românească”*. Obiectivul specific constă în inventarierea surselor de date administrative și în crearea unui sistem integrat, care va permite utilizarea surselor administrative în scopuri statistice într-un mod eficient, pentru a asigura complementaritatea, înlocuirea sau schimbările corespunzătoare în cercetările statistice existente.

În ceea ce privește sursele de date administrative, scopul subproiectului este de a identifica și de a evalua sursele existente (pentru 10 ministere), de a produce un sistem de informații pentru a gestiona schimbul de date administrative și de a publica un catalog al surselor administrative.

Programul statistic național multianual 2009-2010 a fost adoptat prin hotărâre de Guvern și cuprinde obiective detaliate cu privire la toate domeniile statistice, inclusiv aspecte legate de calitatea proceselor și produselor statistice în INS.

În cadrul HCSO a fost lansat un proiect de modificare a actului

normativ privind statistica. Conceptul de modificare implică transformarea rolului Consiliului Statistic Național, precum și consolidarea rolului de coordonare al HCSO în cadrul serviciului de statistică oficială.

HCSO, în cooperare cu alte oficii de statistică, a contribuit la elaborarea *Manualului privind metodele și instrumentele de evaluare a calității datelor*, lucrare de referință, care poate fi descărcată de pe Internet⁷. Manualul a fost acceptat de către EUROSTAT, constituind un cadru elocvent, la nivel european.

Calitatea în legătură cu proiectele din cadrul HCSO

HCSO a început să-și dezvolte sistemul propriu de asigurare a calității. În anul 2005, *Ghidul de calitate pentru fazele procesului statistic* a fost finalizat și introdus ca instrucțiune prezidențială. Scopul său este de a oferi câteva scurte orientări cu privire la principiile, recomandările și metodele care ar trebui să fie luate în seamă la realizarea celei mai bune calități în timpul procesului de producție. Structura manualului urmează procesul de producție statistică și cuprinde următoarele capitole: Registrul, Cadrul de eșantionare, Obiective, utilizări și utilizatori, Concepte, definiții și clasificări, Accesul la datele administrative, Proiectarea eșantionării, Proiectarea chestionarului, Colectarea datelor, Capturarea datelor, micro-validarea, editarea, Imputarea, Ponderarea, estimarea, calculul erorilor de eșantionare, Macro-validarea, Ajustarea sezonieră, Analize suplimentare, Confidențialitatea și controlul, Diseminarea, Arhivarea datelor, Evaluarea, revizuirea și feedback-ul.

Structura diferitelor capitole este aceeași. Definiția etapelor procesului include obiectivele, intrările și ieșirile din etapele procesului; principiile conțin cele mai importante subcomponente cu privire la calitate. Ghidul de calitate oferă recomandări practice pentru problemele care pot apărea. Fiecare capitol are la final referințe bibliografice.

Pregătirile pentru măsurarea satisfacției utilizatorilor în domenii statistice diferite și stabilirea unui sistem de vot pentru a fi postat pe site (pagina de start) sunt în curs de desfășurare.

În prezent există două proiecte în domeniul calității implementate în cadrul HCSO, cu scopul de a asigura conformitatea cu CoP: *Proiectul privind calitatea produsului și Proiectul privind calitatea procesului*.

La *Proiectul privind calitatea produsului*, următoarele obiective au fost îndeplinite:

- ✓ Vedere de ansamblu și analiza rapoartelor și a indicatorilor de calitate ai Eurostat, precum și ai INS-urilor;
- ✓ Rapoarte de calitate ale cercetărilor efectuate în HCSO în 2007;
- ✓ Indicatori de calitate care sunt utilizați în diverse domenii statistice, sistemele de prelucrare;

Statistică la nivel european

- ✓ Descrierea detaliată a setului standard de indicatori de calitate;
- ✓ Rezoluția președintelui privind setul standard și producerea indicatorilor de calitate;

- ✓ Șablonul (template-ul) raportului de calitate intern și auto-evaluarea.

La *Proiectul privind calitatea procesului*, au fost realizate următoarele obiective:

- ✓ Descrierea și etapizarea procesului de producție statistică, lanțul statistic de valori;

- ✓ Elaborarea ghidului de calitate;

- ✓ Schemele de documentație standard pentru câteva faze de proces;

- ✓ Șablonul (template-ul) chestionarului de autoevaluare internă – checklist bazat pe DESAP⁸.

Scopul proiectului este dezvoltarea unui sistem regulat de evaluare în cadrul HCSO. Unul dintre principalele rezultate ale proiectului va fi crearea de diferite module pentru proiectarea chestionarului. Manualul privind practicile recomandate pentru proiectarea chestionarului se bazează pe rezultatul unui grant EUROSTAT pe acest subiect. HCSO folosește *Manualul de practici recomandate pentru proiectarea și testarea chestionarului în Sistemul Statistic European* ca un background pentru a adopta diferite metode și practici pentru solicitările HCSO. Alte module, ca măsurarea calității procesului și documentația pentru proiectarea chestionarului se bazează în mod special pe *Manualul privind îmbunătățirea calității prin analiza variabilelor de proces* și pe experiențele diferitelor checklist-uri pentru această etapă de proces.

Pentru a sprijini sistemul de calitate propriu, în anul 2007, a fost introdus, în cadrul Școlii de statistică a HCSO, un curs de instruire privind asigurarea calității, și până în prezent, aproximativ o sută de experți au participat la curs. În plus, diferite tipuri de cursuri metodologice (de exemplu: de eșantionare, de estimare, de imputare, de ajustare sezonieră, de control statistic), susținute de metodiști, sunt disponibile pentru statisticienii din cadrul diferitelor departamente de statistică.

Un obiectiv important a fost acela de a asigura accesul la microdate pentru cercetători și de a îmbunătăți baza de date cu metainformații: un centru în condiții de siguranță a fost pus la dispoziție pentru cercetători, în clădirea HCSO, începând cu anul 2008.

Proiectul, ce creează posibilitatea furnizării electronice a întregii game de date, a fost finalizat în anul 2007, iar din ianuarie 2008, toate furnizările de date la nivel instituțional pot fi efectuate în format electronic (XML sau e-mail).

Un alt proiect pentru stabilirea și introducerea sistemului integrat de prelucrare a datelor ("EAR") a fost lansat în ultimul trimestru al anului 2007 și se află în faza de implementare.

Ca rezultat al *Proiectului privind sistemul de metainformații*, din a doua jumătate a anului 2008, sistemul de metainformații statistice este disponibil pe site-ul HCSO⁹, în limba maghiară și în limba engleză. Se pot citi: descrierea conținutului fiecărui domeniu statistic, definițiile conceptelor, clasificările, descrierea surselor de date, metodologia procesului de producție a datelor, precum și aspectele legate de calitatea în statistică. Metainformațiile pot fi accesate în două moduri: începând de la meniul principal al site-ului HCSO sau legat de datele selectate ca documentație referitoare la date.

Planuri de viitor

În scopul implementării principiilor **Codului de practici**, ca rezultat al concluziilor în urma evaluării “Peer Review”, a fost elaborat un plan de acțiune menit să îmbunătățească anumite domenii de activitate, pentru viitorul apropiat, în ambele institute.

Un obiectiv major pentru INS este de a defini un *plan strategic pentru calitate*, ca parte a întregii producții statistice, care urmează să fie realizat prin acțiuni concrete, strict corelate cu programele statistice multianuale și anuale. Eforturi consecutive sunt întreprinse pentru îmbunătățirea calității la nivelul tuturor proceselor de producție și al produselor statistice. Un pas important în această direcție va fi *creșterea numărului de rapoarte de calitate și calculul indicatorilor de calitate pentru cercetările statistice*. Începând din anul 2010, până la sfârșitul anului 2011, vor fi elaborate rapoarte de calitate orientate către utilizator, pentru toate statisticile.

O sarcină foarte importantă este aceea de a crea o *unitate de calitate*, ca o structură permanentă în cadrul organizației, cu mandatul de a acționa ca organism central pentru sprijinirea monitorizării calității în procesele de producție.

Având în vedere rolul INS, de coordonator al Sistemului Statistic Național, pregătirea unei strategii și a unui *plan pentru asistarea celorlalți producători în vederea implementării Codului de practici și a aplicării noii legi statistice* constituie un obiectiv foarte important.

Crearea unui *sistem integrat pentru utilizarea surselor administrative în scopuri statistice* este, de asemenea, un obiectiv important în curs de desfășurare, pentru viitorul apropiat.

Pentru a spori credibilitatea în statisticile oficiale și gradul de satisfacere a cerințelor utilizatorilor, un *program cuprinzător pentru dezvoltarea diseminării datelor* este în curs de implementare, prin creșterea numărului comunicatelor de presă, precum și prin organizarea mai multor conferințe de presă, seminarii și alte evenimente.

Pentru viitorul apropiat, INS intenționează să inițieze un *sistem de monitorizare a costurilor* activităților, produselor și proiectelor și să

Statistică la nivel european

implementeze un concept de *depozit central al rezultatelor validate ale statisticii oficiale*, inclusiv metadate, de la care să fie generate toate produsele diseminate.

Introducerea *managementului calității totale în statistică* va contribui la îmbunătățirea calității proceselor și produselor statistice.

Alte obiective ale INS pentru perioada următoare:

- Creșterea încrederii în statistică a furnizorilor și a utilizatorilor de date statistice.

- Reunirea, într-un cadru coerent și coordonat, a serviciilor și activităților statistice din structura instituțiilor publice, prin constituirea, operaționalizarea și consolidarea Sistemului Statistic Național.

- Integrarea deplină a Statisticii românești în Sistemul statistic european.

- Lărgirea sferei de cuprindere a programelor cercetărilor statistice și adaptarea programelor de cercetare la cerințele actuale și de perspectivă ale utilizatorilor de date statistice.

- Creșterea calității în statistică la un nivel comparabil cu celelalte țări europene, introducerea și monitorizarea managementului calității în statistică.

- Îmbunătățirea managementului în cadrul Institutului Național de Statistică, întărirea infrastructurii tehnologice, organizarea și dezvoltarea resurselor umane.

Pentru **HCSO**, va fi pregătit un studiu de fezabilitate cu privire la un *sistem electronic de colectare a datelor*, care va putea fi funcțional, din punct de vedere economic, pentru o lungă perioadă de timp.

Sistemul de metainformații urmează să fie testat și îmbunătățit, în conformitate cu documentația actualizată.

Un alt obiectiv important este *stabilirea metodelor de evaluare a calității* (auto-evaluarea, auditul intern, auditul extern), precum și *introducerea unei evaluări regulate*. După dezvoltările necesare, un cadru privind calitatea va fi stabilit până în 2010. Principalele caracteristici vor fi ca elementele standard (cerințele privind calitatea, metodele de măsurare și de evaluare și instrumentele de susținere) să fie utilizate, iar procesul va fi construit în sistemul normal de lucru și de responsabilitate a HCSO.

Deciziile privind dezvoltările necesare se vor baza pe o măsurare obiectivă și regulată și pe un sistem de evaluare.

Principalele elemente generale ale acestuia și ghidurile metodologice suplimentare, precum și manualele sunt și vor fi disponibile pe site-ul HCSO, în mod gratuit, pentru a susține dezvoltarea calității în statistica oficială din Ungaria. Același obiectiv este susținut prin *organizarea cursurilor de formare în HCSO pentru statisticienii din alte instituții* și a forumurilor cu privire la aspectele privind calitatea și la problemele metodologice.

Introducerea unui *sistem general de gestionare a proceselor de producție* are un rol cheie în rândul acțiunilor de îmbunătățire, ca și elaborarea *metodelor de măsurare a satisfacției utilizatorului, precum și introducerea unor măsurători regulate*.

O *politică comprehensivă de diseminare* este planificată a fi elaborată până în anul 2010, precum și *introducerea sistemului integrat de prelucrare a datelor (EAR)*.

Un obiectiv important al HCSO este *proiectarea unei noi legi a statisticii*. Rolul și componența Consiliului Statistic Național ar trebui să fie reconsiderate, pentru a promova coordonarea mai puternică a statisticilor oficiale și pentru a facilita comunicarea mai eficientă între HCSO, alte organizații guvernamentale și utilizatori, în general.

De asemenea, pentru viitorul apropiat, oficiul intenționează să ajute utilizatorii în înțelegerea statisticilor, publicațiile și comunicatele HCSO urmând să conțină mai multe comentarii și explicații, pentru a ajuta atât specialiștii, cât și celelalte categorii de utilizatori, întrucât rolul principal al statisticilor oficiale este acela de a satisface nevoile utilizatorilor de date și informații statistice.

Concluzii

Implementarea **Codului de practici ale statisticilor europene** reprezintă un pas important în vederea îmbunătățirii calității mediului instituțional al autorităților de statistică, a proceselor și a produselor statistice. Îmbunătățirea calității în statistica oficială reprezintă un obiectiv fundamental al sistemului statistic, atât la nivel național, cât și la nivel internațional. Introducerea managementului calității totale în INS și în HCSO va reprezenta un obiectiv important în implementarea **Codului de practici ale statisticilor europene**, care va contribui la o îmbunătățire permanentă a calității în statistica oficială.

Note

1. <http://circa.europa.eu/Public/irc/dsis/coded/library?l=/>
2. http://portal.ksh.hu/portal/page?_pageid=38,577201&_dad=portal&_schema=PORTAL
3. http://www.insse.ro/cms/files/eurostat/RO_report_finalised.pdf
4. http://portal.ksh.hu/portal/page?_pageid=38,577201&_dad=portal&_schema=PORTAL
5. http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page?_pageid=2273,61904978&_dad=portal&_schema=PORTAL
6. http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page?_pageid=2273,61904978&_dad=portal&_schema=PORTAL
7. http://www.cmi.edu/research_and_planning/rmi_government/EC/DatQAM_handbook_final.pdf
8. DESAP (Dezvoltarea unui program de autoevaluare) este un chestionar generic pentru evaluarea sistematică a calității cercetărilor statistice în Sistemul Statistic European. http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/quality/quality_reporting
9. http://portal.ksh.hu/pls/ksh/ksh_web.meta.main?p_lang=EN

Bibliografie

- Brügger, H., Cingolani, C. and Skaliotis, M. (2008), *Peer review on the implementation of the European Statistics Code of Practice – Romania*, Eurostat, Luxembourg
- O’Hanlon, G., Sillajõe, T. and Everaers, P. (2007), *Peer review on the implementation of the European Statistics Code of Practice – Hungary*, Eurostat, Luxembourg
- Szép, K., Mag, K., Vigh, J., (2006), *Quality of Statistics in the Strategy of HCSO*, Radenci, Slovenia, Statistical Days
- * * * (2009), *Hotărârea Guvernului nr. 772/2009 privind aprobarea Programului statistic național multianual 2009-2010*, Monitorul Oficial, București
- * * * (2009), *Dezvoltarea continuă a Sistemului statistic românesc, PHARE RO 2006/018-147.03.09 - Al treilea raport intermediar iunie 2009 - august 2009*, Institutul ICON, București
- * * * (2009), *Dezvoltarea continuă a Sistemului statistic românesc, PHARE RO 2006/018-147.03.09 - Primul raport intermediar decembrie 2008 - februarie 2009*, Institutul ICON, București
- Rapoartele de activitate 2006, 2007 (forma scurtă) și 2008 ale Institutului Național de Statistică, București
- * * * (2008), *Summary Report – Implementing ESCP (European Statistics Code of Practice). Principles in Hungarian OSS (Official Statistical Service) Organizations*, Hungarian Central Statistical Office, Budapest
- * * * (2007), *Handbook on Data Quality Assessment Methods and Tools*, Eurostat, Luxembourg
- * * * (2006), *Approach for carrying out the self-assessment against the Code of Practice. Completion of the self-assessment questionnaire of the Code of Practice*, Hungarian Central Statistical Office, Budapest
- * * * (2006), *Handbook of Recommended Practices for Questionnaire Design and Testing in the European Statistical System*, Eurostat, Luxembourg
- * * * (2003), *DESAP – The European Self Assessment Checklist for Survey Managers*, Eurostat, Luxembourg
- * * * (2003), *Handbook on improving quality by analysis of process variables - Final report*, Eurostat, Luxembourg
- <http://www.insse.ro/cms/files/legislatie/Legea%20nr.%20226%20-%20Organizare%20si%20Functionarea%20Statisticii.pdf>
- <http://www.docstoc.com/docs/2367816/Handbook-on-improving-quality-by-analysis-of-process-variables>
- http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/quality/ess_practices/methodology
- <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/quality/documents/HANDBOOK%20ON%20DATA%20QUALITY%20ASSESSMENT%20METHODS%20AND%20TOOLS%20%20I.pdf>
- http://www.stat.si/radenci/program_2006/C_Szep.doc
- http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/quality/quality_reporting

“THE EUROPEAN STATISTICS CODE OF PRACTICE” - COMPARISONS REGARDING THE IMPLEMENTATION WITHIN THE NATIONAL INSTITUTE OF STATISTICS FROM ROMANIA AND THE HUNGARIAN CENTRAL STATISTICAL OFFICE

PhD. Univ. Professor Vergil VOINEAGU
Gabriela POPA
PhD. Candidate Claudia CĂPĂȚÎNĂ
National Institute of Statistics Romania

PhD. Katalin SZÉP
Judit VIGH
Erika FÖLDESI
Hungarian Central Statistical Office

Abstract

The European Statistics Code of Practice was elaborated in order to strengthen the independence, integrity, credibility and accountability of the statistical offices at national and European levels. The Code was adopted on 24 February 2005 by the Statistical Programme Committee - SPC (currently European Statistical System Committee - ESSC) and published on 27 May 2005 by the Commission in the form of a Recommendation. It defines 15 principles in the areas of “institutional environment”, “statistical processes” and “statistical output”. Also, each principle has monitoring indicators providing minimum standards for a self-assessment of the implementation of the Code.

The self-assessments based on a common questionnaire and the country reports of peer reviews were used for comparing the results and problems of **the National Institute of Statistics from Romania** (NIS Romania) and **the Hungarian Central Statistical Office** (HCSO) on the implementation of the Code of Practice.

Key words: quality of official statistics, European Statistics Code of Practice, self-assessment, strengths and weaknesses, Total Quality Management (TQM), improvement actions.

During the last decade quality has been the key issue for the members of the European Statistical System. In the first period 22 recommendations and the *Quality Declaration of the European Statistical System* were developed by the Leadership Group on Quality (LEG). Meantime, standard documents on quality definition and quality reports were developed by the Working Group on Quality in Statistics, and quality related handbooks were published by Eurostat. In the second period with the view of improving the quality in official statistics, *the European Statistics Code of Practice*¹ (CoP) was adopted by the Statistical Programme Committee (SPC) in February, 2005 and promulgated by the European Commission on 25th of May, 2005 as a Communication and Recommendation on the independence, integrity and accountability of the national and Community statistical authorities. This Code, which was adopted by the European Union’s Council of Economy and Finance Ministers on

Statistics at European Level

June 2005, represents the first step towards total quality management and incorporates the results of the previous period. It includes 15 key principles regarding the institutional environment, statistical processes and statistical outputs, and 77 reference indicators for monitoring the way in which it is applied in each Member State.

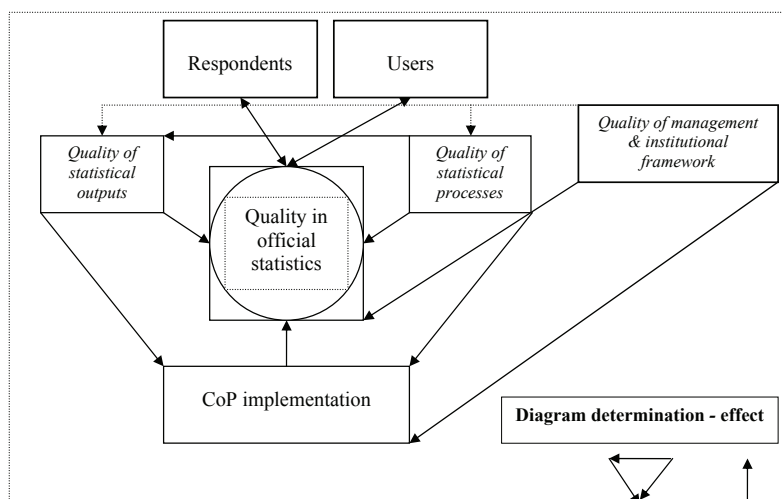
The principles are grouped in three sections:

1. The institutional environment section covers the following 6 principles: Professional independence, Mandate for Data Collection, Adequacy of Resources, Quality Commitment, Statistical Confidentiality and Impartiality and Objectivity.

2. The statistical processes section covers the following four principles: Sound Methodology, Appropriate Statistical Procedures, Non-Excessive Burden on Respondents, Cost Effectiveness.

3. The Statistical output section is dealing with the following five principles: Relevance, Accuracy and Reliability, Timeliness and Punctuality, Coherence and Comparability, Accessibility and Clarity.

Diagram of Quality in official statistics

For the self-assessment of the implementation of Code of Practice, a common questionnaire was developed by the Task Force set up by the SPC.

During December 2005/January 2006, the National Statistical Institutes and Eurostat completed their self-assessments, and starting from 2006 until the end of 2007, the European Statistical System organized peer reviews to complement the self-assessments, to monitor the implementation of the Code of Practice.

The self-assessment of the principles and indicators of the European Statistics Code of Practice

Starting from 2005, the National Institute of Statistics from Romania (NIS Romania) and the Hungarian Central Statistical Office (HCSO), as well as the

other Member States or Candidate countries, undertook measures and actions for the assessment of the implementation of the European Statistics Code of Practice' principles, that is:

- Filling in a self-assessment questionnaire regarding the Code of Practice
- Completing a statistical data users satisfaction survey
- Conducting peer reviews within NSI's

The NIS Romania took the decision to carry out the self-assessment and answer to the questionnaire based on the Working Group on "Quality in Statistics", organised by Eurostat, at Luxembourg, from 27-28 February, 2006. The self-assessment was carried out in the office in the following way:

- Within the specialized units of the office, the questionnaire was first analyzed and filled in (between April – June 2006) by the working groups constituted of the experts of the specific statistical domains, and then, the coordination unit centralized all the answers and retransmitted the document to the units for checking.

- Three meetings were organized with all the heads of departments in order to discuss and analyze the answers. The final version was approved by the College of the NIS Romania (which is a consultative body acting with the management of the NIS Romania), chaired by the NIS Romania's President, and was sent to Eurostat.

By filling in this questionnaire the fields to be developed and improved in the future were identified at national level.

The NIS Romania elaborated the "*Programme of implementation of the European Statistics Code of Practice in the Romanian statistics*". This Programme describes the main activities to be carried out by NIS Romania for the implementation of the Code.

In order to reduce the weaknesses of NIS Romania, an action plan was drafted and small working groups were created to improve the statistical activity.

The main weaknesses identified through the self-assessment activity at NIS Romania carried out in 2006 in relation to the Code of Practice were the following:

Institutional environment

- Budgetary restrictions and instability of the qualified staff
- The insufficient development of statistical projects

Statistical processes

- Restricted use of administrative sources
- Lack of coherent monitoring system of the budget of the projects

Statistical output

- Lack of the tools/indicators for revealing the imputation rate and revisions
- Lack of a metadata system designed to the statistical data users

Within the HCSO the completion process of the self-assessment questionnaire of the Code of Practice was managed by the Statistical Research and Training Department (currently Statistical Research and Methodology Department) in close cooperation with the Management and Planning Department and the Dissemination Department in 2005.

Three categories of questions were distinguished:

Statistics at European Level

- a. Questions to be answered by 1 or 2 units
- b. Questions requiring an aggregated answer of more subject matter departments
- c. Follow-up questions.

The questionnaire and the excel file containing the questions and the list of designated answering units were made available for everybody in the office (both in English and in Hungarian).

The questionnaire was circulated in the office for completion among all the departments (each head of department was informed about the questions to be answered by them). Only one person of the Management and Planning Department could fill in the gathered answers in the “core” questionnaire.

The following support was organised at the HCSO to help the filling-in process:

➤ Meeting for representatives of the departments with the following agenda: presentation by a senior statistician on the history, philosophy and content, main characteristics of the Code; information on the organisation of the completion

➤ An expert from the Statistical Research and Training Department provided “help desk” during the completion process.

The aggregated answers were validated by subject matter committees. The answers by principles were validated by the coordinating unit answering the related follow-up questions.

The International Department validated the answers from the aspect of consistency with the answers given to the following questionnaires:

- on UN principles of official statistics in 2003,
- on the implementation of LEG recommendation in 2004,
- of Eurostat on the institutional environment in March 2005.

The Modernisation Programme Office validated the follow-up questions on further actions from the aspect of consistency with the accepted strategy of HCSO.

The completed questionnaire was sent to all departments for validation. Based on the results of this process, the completed questionnaire was presented to the Executive Advisory Body of the Presidency of the HCSO for finalization.

The final version was signed by the president of the HCSO on 22 December 2005 and was sent to Eurostat².

During the process, the *HCSO* organised via the National Statistical Council that the members of the Hungarian Official Statistical Service (OSS) be informed about the “European Statistics Code of Practice” recommendations and about HCSO self-assessment. In the next step they tested compliance in their own institution with self-assessment too.

The Office began to organise professional guidance, consultations, trainings for the experts of ministries and other members of official statistics.

Peer reviews

To monitor the harmonization degree with the principles of the Code of Practice, detailed peer reviews were carried out in the HCSO and NIS Romania covering the

whole statistical activity. The peer review teams were composed of three international experts: *Gerry O'Hanlon (Central Statistics Office, Ireland)*; *Tuulikki Sillajõe (Statistics Estonia)* and *Pieter Everaers (Eurostat)* for the **HCSO** in the period 30 May – 1 June 2007; and *Heinrich Brünger (UNECE)*; *Claudia Cingolani (ISTAT)* and *Michael Skaliotis (Eurostat)* for **NIS Romania** in the period 29 – 31 October 2007.

In the framework of the preparation of the peer review visits, NIS Romania and HCSO presented to the peer review team, except the fulfilled self-assessment questionnaire, documents concerning the institutional framework of NIS Romania and HCSO, statistical processes, and statistical outputs. They assessed the compliance with the principles 1-6 and 15. The peer review team consulted senior and junior staff, main users and data providers, and media representatives during their visit.

The main findings of peer review team related to the Code' principles

No. of principles in the CoP	Principles of CoP	Romania ³	Hungary ⁴
1	Professional Independence	<ul style="list-style-type: none"> - Users confirmed that NIS Romania is enjoying a high level of trust and credibility within the Romanian society. - All statistical activities of NIS Romania form part of the Annual Programme of Statistical Surveys, which is executed in an independent and transparent manner. - Statistical releases are factual and do not contain any political or policy comments. 	<ul style="list-style-type: none"> - Users interviewed considered the HCSO to be independent in statistical matters. - The HCSO statistical releases are kept completely separate from any policy/political statements.
2	Mandate for Data Collection	<ul style="list-style-type: none"> - The statistical law provides a sufficient basis for access by NIS Romania to administrative data sources, but there is a potential of using this source that has either not been explored or been met with resistance. - The revision of the statistical law will reinforce the position of NIS Romania with respect to the access of NIS Romania even in cases where there is resistance from the data owner. - With the exception of some multi-nationals, non-response has not been a problem so far for NIS Romania. 	<ul style="list-style-type: none"> - There is a clear legal mandate for the HCSO to collect data for statistical purposes. - Relatively low level of use of administrative data for statistical purposes.
3	Adequacy of Resources	<ul style="list-style-type: none"> - The high level of staff turnover, especially among the highly qualified, constitutes a major threat. - On average, during the last two years, 5% of the total number of employees left NIS Romania for reasons other than retirement. One of the main reasons for such a high staff turnover is the relatively low level of salaries. 	<ul style="list-style-type: none"> - The currently available resources are sufficient to meet EU requirements.

Statistics at European Level

4	Quality Commitment	<ul style="list-style-type: none"> - With the exception of timeliness and punctuality, product quality according to the ESS quality components is not regularly monitored for all the statistical products simultaneously with the production process. - Quality of statistical production processes is monitored for most surveys, but the procedures and methods used for assessing all the phases of the production cycle are based on internal auditing and self-assessment and not on a quality indicators system. - The existence of two consultative bodies, the Council of Coordination of Statistical Activity (CCSA) and the Methodological Endorsement Committee (MEC) represents a very systematic guarantee for promoting surveys coherent with users' needs (CCSA) and adopting appropriate methodologies (MEC). 	<ul style="list-style-type: none"> - The quality of the statistical output and processes in place is valued by all stakeholders and considered to be of a high standard. - HCSO is organizing a variety of consultations on data quality issues and developing quality monitoring processes. - Formal procedures are currently being elaborated.
5	Statistical Confidentiality	<ul style="list-style-type: none"> - The principle of confidentiality is fully met in a consistent way. - All staff, including temporary staff, has to sign a Confidentiality Undertaking. - No microdata are given to ministries or to the National Bank. 	<ul style="list-style-type: none"> - Statistical confidentiality is very strongly guaranteed both in the statistical law and in practice in the HCSO. - All staff sign confidentiality commitments. - Very strict written protocols are in place governing access by external researchers to statistical microdata.

Statistics at European Level

No. of principles in the CoP	Principles of CoP	Romania ³	Hungary ⁴
6	Impartiality and Objectivity	<ul style="list-style-type: none"> - Objectivity and neutrality is a key characteristic of all statistical releases and publication. - There is no doubt that the choices of sources and methods for the production of official statistics in Romania are solely driven by statistical considerations. - The establishment and follow up of the release calendar is managed by NIS Romania in an exemplary manner. - The Peer Review team gathered strong evidence that NIS Romania treats all users in a completely impartial and objective way. 	<ul style="list-style-type: none"> - Impartiality and objectivity are well respected by the HCSO in the production and dissemination of its statistical outputs. - Release dates and times of the main statistical outputs are pre-announced. All first releases (31 themes, 225 issues per year), pre-defined tables of the Statat system and data linked to the first releases in the dissemination database are all published at 9.00 am on the pre-announced date.
15	Accessibility and Clarity	<ul style="list-style-type: none"> - Dissemination is a key policy for the institution which has established a specific department in charge of information dissemination and public relations, stressing the importance of having a sole entry end exit point for the requests for data. - Dissemination services are a priority for the NIS Romania strategy, strongly oriented towards the adoption of modern technologies for improving the efficiency of the dissemination and communication policy. - Information on methodologies and data sources on statistical products is largely documented, also on the website, where a forum is specifically devoted to this topic. 	<ul style="list-style-type: none"> - The clarity of the tables and texts on the website could be improved. - The HCSO has a detailed metadata system for internal use.

Statistics at European Level

The main NIS Romania and HCSO' strengths and weaknesses identified by the peer-review teams⁵

No.	Strengths	Weaknesses
NIS Romania		
1	Remarkable level of professionalism and user-orientation	Qualified IT staff is a serious problem for NIS Romania
2	Impartiality and objectivity	NIS' access to administrative data sources
3	High level of trust from various user communities and respondents	The lack of a methodological unit as a centralized structure for the development and coordination of methods and tools on quality
4	Good organizational structure, with a high number of territorial offices at two geographical level (region and county)	The high mobility of human resources
5	Trust and credibility in statistical data	
6	Respecting with promptness of dissemination terms of results	
7	The embargo policy of NIS Romania is highly appreciated by the mass media	
8	Objectivity and neutrality of all statistical releases and publications	
HCSO		
1	The HCSO places a strong emphasis on sound methodology	Development projects are not documented in the annual programme
2	Impartiality and objectivity are well respected	Relatively low level of use of administrative data for statistical purposes
3	The quality of the statistical outputs and processes in place is generally of a high standard	Lack of formalized procedures to deal with the many facets of statistical quality that arise from the proper implementation of the Quality Declaration of the ESS
4	The resources currently available are sufficient to meet EU requirements	Progress reports on the work programme are not published or made available on the website
5	The creation of competence centres	
6	Introduction of new IT technologies	
7	Statistical confidentiality is very strongly protected both in the statistical law and in practice in the HCSO	
8	The accessibility of the statistics produced by the HCSO is generally of a high standard	

Best practices identified by the peer review teams⁶

No.	NIS Romania' best practices
1	The National Centre for Training in Statistics (NCTS), which ensures a sustained training on professional issues for staff of NIS, including those from its regional offices.
2	There are many forms of successful cooperation and interactions between NIS and universities/research communities, from which both sides benefit: participation in the MEC committee; regular user of microdata from NIS with feed-back given on results; jointly organized training in universities; traineeships for students in NIS; and joint research projects.
3	There is a generally respected post-release embargo for disseminating comments after NIS has released the data. Users and journalists in particular, do not disseminate comments on the new release prior to 1 hour after the NIS release becomes available at the pre-announced hour.
4	A leakage of results before the release time in 2006 was handled in an exemplary way. This has greatly contributed to users', notably government users', acceptance of the strict policy of NIS not to give any pre-release information to anybody outside the NIS.

No.	HCSO' best practices
1	The HCSO Statistical school, which is preparing staff for careers in HCSO, has a general focus on methodology as well as on all issues related to quality and confidentiality. More than 100 from the staff contributed as trainer or instructor to the courses.
2	The National Data Collection Programme, which has the objective of coordinating the data collection activities of the agencies in the Hungarian Statistical System, ensures that overlaps etc. are avoided thus making the data collection more efficient while lowering the response burden.
3	The re-organization of the regional offices into offices specialized in specific statistical domains. Centralization of statistical activities contributes to reducing respondent burden and decreasing questionnaire and sample size.
4	A centralized Seasonal Adjustment system, allowing a harmonized approach to seasonal adjustment throughout HCSO.
5	Cost based monitoring and planning for an efficient management in a time of important organizational changes and budget reductions. HCSO has created two basic nomenclatures: "programmes" and "activities". The programme nomenclature is being used to identify the tasks that need human and financial resources. "Activities" determine the workflow of a programme element.

The actual stage

In Romania, the statistical law was approved by Parliament, and it is in force starting with 11 July, 2009. This law involves some essential changes in the official statistics domain, for example defining of the National Statistical System as an entity, reconsideration and adjustment of the principles for unfolding of the official statistics activity, the coherent approach of the relation between producer-provider-user of statistical data.

The Law regulates the organisation and functioning of official statistics in Romania, the setting up, development and co-ordination of the national statistical system, for the systematic and programmed compilation of official statistics with a

Statistics at European Level

view to drawing up, implementing, modernising and evaluating national policies, national and local development plans, in accordance with the fundamental principles of official statistics, with the provisions of Regulation (EC) No 223/2009 of the European Parliament and of the Council of 11 March 2009 on European statistics.

Quality related projects in the NIS Romania

NIS Romania is permanently concerned with the systemic approach as regards quality in statistics, by revising the system for the collection, production and dissemination of data at international level.

Within the Grant Project 2007 - *Quality improvement of the statistical processes on data collection and data processing* - NIS Romania has elaborated a standard guide at the end of 2008, with application on two statistical surveys, for two processes: data collection and processing. This guide was published by Eurostat on its website. Also, another Grant project on quality was approved for NIS Romania in 2009, like a continuing of the Grant Project 2007 mentioned above, for another phases of statistical process.

NIS Romania has an important subproject ongoing within National PHARE Programme 2006, namely *The Implementation of the Total Quality Management in Statistics*, which has to be finished at the end of 2009.

The objective of this subproject started in January, 2009 is to reach the standard level for statistical quality in the Member States until 2010. This means implementing a systematic data quality assessment based on an overall TQM approach. Until now, the following activities were developed: structure of user-oriented standard quality reports and associated Guidelines for filling in the user-oriented quality reports (Pilot phase for 3 surveys in August filled in by the INS); a set of standard quality indicators in accordance to the European Statistical System (which can be used for measuring and monitoring the quality of the statistical data; part of these indicators will be used in the draft of a Quality Barometer for the NIS Romania), and calculation methodology; template and methodological notes for Quality Barometer in the INS; a draft of the multi-annual programme for quality improvements to be implemented during 2010 to 2012.

Further activities are to develop a process model for metadata description on quality, elaborating the Quality Manual, elaboration of a strategy concerning the implementation of the Code of Practice which will be included in the multi-annual programme, elaborating the Quality Guidelines based on the Canadian model, and preparation of the necessary documentation for the implementation of the EFQM (European Foundation for Quality Management) model in statistics.

Results of other projects in the NIS Romania

Another important ongoing subproject within National PHARE Programme 2006, started in January 2009 is "*Setting up a coherent and integrated system for using the administrative data sources in the Romanian statistics*". The specific objective is to inventory the administrative data sources and create an integrated system that will allow using administrative sources in an efficient way for statistical purposes, aiming at ensuring complementarities, replacement or corresponding changes in existing statistical surveys.

In relation to administrative data sources, the purpose of this subproject is to identify and assess the existing sources (for 10 ministries), to produce an information system to manage the exchange of administrative data, and to release a catalogue of sources.

Also, *the Multi-annual Programme 2009-2010* was adopted through Government decision, and it includes objectives detailed on all statistical domains, including the quality of statistical processes and outputs in the NIS Romania.

Within the HCSO, a project elaborating the amendment of the Act on Statistics is launched. The concept of the amendment involves the transformation of the role of the National Statistical Council and the strengthening of the coordinating role of the HCSO within the official statistical service.

The HCSO, in co-operation with other statistical offices, has contributed to the preparation of the "Handbook on data quality assessment methods and tools" reference book, which can be downloaded from the Internet⁷. It has been accepted by Eurostat as a good framework at European level.

Quality related projects in the HCSO

In the meantime HCSO started to develop its in-house quality assurance system. In 2005 the document "*Quality guidelines for the phases of statistical work process*" was completed and introduced as a presidential instruction. Its aim is to give some brief guidance on the principles, recommendations and methods that should be kept in mind to achieve the best quality during the production process. The structure of the handbook follows the statistical production process; it consists of the following chapters: Register, Sampling frame, Objectives, uses and users, Concepts, definitions and classifications, Accessing administrative data, Sampling design, Questionnaire design, Data collection, Data capture, micro validation, editing, Imputation, Weighting, estimation, sampling error computation, Index number construction, Macro validation, Seasonal adjustment, Further analysis, Confidentiality and disclosure, Dissemination, Data archiving, Evaluation, revision and feedback.

The structure of the different chapters is the same. The definition of the process steps includes the objectives, the input and the output of the process steps; the principles contain the most important subcomponents regarding the quality. The Quality Guidelines gives practical recommendations for the occurring problems. Each chapter ends with references.

The preparations for measuring users' satisfaction in many different subject matter areas of statistics, and the establishment of a voting system to be placed on the home page are under way.

At the moment there are two quality projects being implemented in the HCSO with the aim of complying with the CoP: *Product Quality Project* and *Process Quality Project*.

Regarding *Product Quality Project*, the following objectives have been fulfilled until now:

- ✓ Overview and analysis of Eurostat, and NSIs quality indicators and reports;
- ✓ Survey of quality reports prepared in HCSO in 2007;
- ✓ Survey of quality indicators are in use in different subject matter areas, processing systems;

Statistics at European Level

- ✓ Detailed description of the standard quality indicators' set;
- ✓ President's resolution on the set and production of standard quality indicators.
- ✓ Template of the internal quality report and self-assessment

Regarding *Process Quality Project*, the following objectives have been carried out up to now:

- ✓ Description and phasing of statistical production process, statistical value chain;
- ✓ Development of quality guidelines;
- ✓ Standard documentation schemes for some process phases.
- ✓ Template of an internal self-assessment checklist based on DESAP⁸

The aim of this project is the development of a regular assessment system within the HCSO. One of the main results of this project will be the creation of different modules for the questionnaire design. The handbook of recommended practices for the questionnaire design is based on the result of a Eurostat Grant for this topic. HCSO uses the *Handbook of Recommended Practices for Questionnaire Design and Testing in the European Statistical System* as a background to adopt the different methods and practices to the requirements of the Hungarian Central Statistical Office. The other modules as the process quality measurement and documentation for the questionnaire design are mainly based on the *Handbook on improving quality by analysis of process variables* and the experiences of the different checklists for this process step.

In order to support the introduction of the in-house quality system, a training course has been developed within the HCSO Statistical School on quality assurance in 2007, and by now about hundred of experts attended the course. In addition different types of methodological courses (i.e. sampling, estimation, imputation, seasonal adjustment, statistical disclosure control), held by methodologists are available for the statisticians of the subject matter departments.

Results of other projects in the HCSO

An important objective was to ensure the access to micro data for researchers and to improve the metainformation database: a safe centre in HCSO building has been made available for researchers since 2008.

The project creating the possibility of full-range electronic data provision was finished in 2007, and all institutional data provision can be performed in electronic (XML or e-mail) form since January 2008.

Another project for establishing and introducing the integrated data processing system ("EAR") was launched in the fourth quarter of 2007 and it is in the phase of implementation.

As a result of the *Project on Metainformation system*, from the second half of 2008 the Hungarian statistical metainformation system is available in Hungarian and in English languages on the HCSO website⁹. Visitors can read the content description of each subject matter area, definitions of concepts, classifications, description of data sources, methodology of the data production process, and statistical quality aspects. Metainformation can be accessed in two ways: starting from the main menu of the HCSO website or linked to the selected data as the documentation related to the data.

Future plans

In order to implement the principles of the Code of Practice, as a result of the peer review conclusions, an action plan was developed for the near future in both institutes aimed at improving some fields of activities.

A major objective for NIS Romania is to define a *strategic plan for quality* as regular part of all production to be realized through concrete actions strictly correlated to the multi-annual and annual statistical programmes. Also, consistent efforts are made to improve quality at the level of all production processes and statistical products. An important step in this direction will be *the increasing of the number of quality reports and calculation of standard quality indicators for statistical surveys*. Starting in 2010 till the end of 2011 user-oriented quality reports will be produced for all statistics.

A very important task is to create a *quality unit* as a permanent structure within the organization with mandate of acting as central body to support the monitoring of quality in the production processes.

Taking into consideration the NIS Romania role to coordinate the National Statistical System, the preparation of a strategy and a *plan for assisting the other producers to implement the Code of Practice and to apply the new statistical law* constitutes a very important objective.

Also, creating of an *integrated system for using administrative sources for statistical purposes* is an important objective ongoing, for near future.

To enhance the credibility in official statistics and users satisfaction degree, a *comprehensive programme for the development of data dissemination* is on the way of being implemented, increasing the number of press releases, and organizing more press conferences, seminars, and other events.

For the near future, NIS Romania plans to include a *system for monitoring the cost* of activities, products, and projects and to implement a *concept of central repository of validated results of official statistics* including metadata, from which all dissemination products are generated.

The introduction of *total quality management in statistics* will contribute to the improvement of the quality of statistical processes and products.

Other NIS Romania objectives for the next period are:

1. Increasing statistical data providers' and users' trust in statistics.
2. Gathering - in a coherent and co-ordinated framework – the statistical services and activities within the structure of public institutions by setting up, making operational and consolidating the National Statistical System.
3. The full integration of Romanian statistics into the European Statistical System.
4. The enlargement of coverage of statistical research programmes and the research programs' adjustment to the current and future requirements of statistical data users.
5. The increase of quality in statistics, at a level comparable with the other European countries, the introduction and monitoring of quality management in statistics.
6. The improvement of management within the National Institute of Statistics from Romania, strengthening of technological infrastructure, the organisation and development of human resources.

Statistics at European Level

For *HCSO*, a feasibility study is going to be prepared about *an electronic data collection system* which can be operated economically for a long time.

The metainformation system is going to be tested, updated and improved according to the updated documentation.

One other important objective is *the establishment of quality assessment methods* (self-assessment, internal audit, external audit) and *the introduction of regular assessment*. After the necessary developments, a quality framework will be set up by 2010. The main characteristics will be that the standard elements (quality requirements, measurement and assessment methods and supporting tools) will be used, and the process will be built into the normal working and responsibility system of *HCSO*. This means that the decisions on the necessary developments will be based on an objective and regular measurement and assessment system.

The main, general elements of this and additional methodological guidelines and handbooks are and will be available from *HCSO* website for free to support quality development in official statistics in Hungary. The same goal is supported by opening the *HCSO training courses for statisticians of other institutions*, and organising forums on quality and methodological issues.

The introduction of *a general production process management system* has a key role among improvement actions, as well as the elaboration of *methods for measuring user satisfaction and the introduction of regular measurements*.

A comprehensive dissemination policy is also planned to be elaborated by 2010, as well as introduction of *the integrated data processing system (EAR)*.

An important objective of the *HCSO* is *the drafting of a new statistical law*. The role and composition of the NSC should be re-considered in order to promote greater co-ordination of official statistics and to facilitate more effective communications between *HCSO*, other governmental organisations and users in general. Also, for the near future, the office intends to help users in understanding statistics, *HCSO* publications and releases will contain more comments and explanations to help both specialists and general users, because the main role of official statistics is to satisfy the needs of data users.

Conclusions

The improvement of the quality in official statistics represents a fundamental objective of the statistical system, both at national and international level. The implementation of the European Statistics Code of Practice constitutes a major step in improving the quality of the institutional environment of statistical authorities, statistical processes and products. The introduction of total quality management in NIS Romania and *HCSO* will represent an important objective in the implementation of the European Statistics Code of Practice, which will contribute to a permanent improvement of quality in official statistics.

Notes

1. <http://circa.europa.eu/Public/irc/dsis/coded/library?l=/>
2. http://portal.ksh.hu/portal/page?_pageid=38,577201&_dad=portal&_schema=PORTAL
3. http://www.insse.ro/cms/files/eurostat/RO_report_finalised.pdf
4. http://portal.ksh.hu/portal/page?_pageid=38,577201&_dad=portal&_schema=PORTAL
5. http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page?_pageid=2273,61904978&_dad=portal&_schema=PORTAL
6. http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page?_pageid=2273,61904978&_dad=portal&_schema=PORTAL
7. http://www.cmi.edu/research_and_planning/rmi_government/EC/DatQAM_handbook_final.pdf
8. DESAP (Development of a Self Assessment Programme) is the generic checklist for a systematic quality assessment of surveys in the European Statistical System http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/quality/quality_reporting
9. http://portal.ksh.hu/pls/ksh/ksh_web.meta.main?p_lang=EN

Bibliography

- Brünger, H., Cingolani, C. and Skaliotis, M. (2008), *Peer review on the implementation of the European Statistics Code of Practice – Romania*, Eurostat, Luxembourg
- O'Hanlon, G., Sillajõe, T. and Everaers, P. (2007), *Peer review on the implementation of the European Statistics Code of Practice – Hungary*, Eurostat, Luxembourg
- Szép, K., Mag, K., Vigh, J., (2006), *Quality of Statistics in the Strategy of HCSO*, Radenci, Slovenia, Statistical Days
- * * * (2009), *Hotărârea Guvernului nr. 772/2009 privind aprobarea Programului statistic național multianual 2009-2010*, Monitorul Oficial, București
- * * * (2009), *Continuous development of the Romanian Statistical System PHARE RO 2006/018-147.03.09 - Third Interim Report June 2009-August 2009*, ICON Institute, Bucharest
- * * * (2009), *Continuous development of the Romanian Statistical System PHARE RO 2006/018-147.03.09 - First Interim Report December 2008-February 2009*, ICON Institute, Bucharest
- * * * (2009), *Activity Report 2008*, National Institute of Statistics, Bucharest
- * * * (2008), *Raport de Activitate 2007 – forma scurtă*, Institutul Național de Statistică, București
- * * * (2008), *Summary Report – Implementing ESCP (European Statistics Code of Practice). Principles in Hungarian OSS (Official Statistical Service) Organizations*, Hungarian Central Statistical Office, Budapest
- * * * (2007), *Handbook on Data Quality Assessment Methods and Tools*, Eurostat, Luxembourg
- * * * (2007), *Activity Report 2006*, National Institute of Statistics, Bucharest
- * * * (2006), *Approach for carrying out the self-assessment against the Code of Practice. Completion of the self-assessment questionnaire of the Code of Practice*, Hungarian Central Statistical Office, Budapest
- * * * (2006), *Handbook of Recommended Practices for Questionnaire Design and Testing in the European Statistical System*, Eurostat, Luxembourg
- * * * (2003), *DESAP – The European Self Assessment Checklist for Survey Managers*, Eurostat, Luxembourg
- * * * (2003), *Handbook on improving quality by analysis of process variables - Final report*, Eurostat, Luxembourg

Statistics at European Level

<http://www.insse.ro/cms/files/legislatie/Legea226eng%20-%20Organizarea%20si%20Functionarea%20Statisticii.pdf>

<http://www.docstoc.com/docs/2367816/Handbook-on-improving-quality-by-analysis-of-process-variables>

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/quality/ess_practices/methodology

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/quality/documents/HANDBOOK%20ON%20DATA%20QUALITY%20ASSESSMENT%20METHODS%20AND%20TOOLS%20%20I.pdf>

http://www.stat.si/radenci/program_2006/C_Szep.doc

http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/quality/quality_reporting

Optimizarea sistemului de finanțare a serviciilor de sănătate

PUNCTE DE VEDERE

Asistent univ. drd. Cristian BUȘU

Academia de Studii Economice, București

Abstract

Sănătatea oamenilor fiind o prioritate națională, se apreciază că responsabilitatea performanței sistemului de sănătate al unei țări trebuie să revină guvernului, ca administrator general. Administrarea generală urmează să fie permanentă întrucât reclamă, în ultimă instanță, supervizarea funcționării întregului sistem, evitându-se punctele de vedere înguste, în fața slăbiciunilor din acest domeniu.

Cuvinte cheie: eficiență economică, six-sigma, deviație standard, gestionarea investițiilor, politică economică

În cadrul **sistemelor de sănătate**, astăzi se pune accentul pe **libertatea de alegere și responsabilitatea fiecăruia**. Politic, această procedură implică o limitare a promisiunilor și a așteptărilor privind acțiunea guvernelor, dar nu se urmărește împiedicarea oamenilor de a dori, totdeauna, mai mult de la sistemele de sănătate. În noua societate informațională și a cunoașterii, populația este mai bine informată despre progresele înregistrate, de exemplu, în producerea și distribuirea medicamentelor, a aparatelor medicale etc., existând **cereri și promisiuni crescute** care se vor exercita asupra sectoarelor public și privat din componența sistemelor de sănătate.

Integritatea fizică și demnitatea individului sunt recunoscute prin dreptul internațional, sistemele medicale naționale având, în plus, responsabilitatea de a supraveghea dacă oamenii sunt tratați cu respect și conform drepturilor omului.

Strategia sistemului medical urmărește asigurarea sănătății populației în cadrul unor comunități viguroase.

Responsabilitatea pentru asigurarea sănătății populației revine Ministerului Sănătății, autorităților de sănătate publică teritoriale, precum și

autorităților de sănătate publică din cadrul ministerelor și instituțiilor cu rețea medicală proprie.

Asistența de sănătate publică este garantată de stat și finanțată din bugetul de stat, bugetele locale, bugetul Fondului național unic de asigurări sociale de sănătate sau din alte surse, după caz, potrivit legii.

După părerea mea, unul din obiectivele generale majore ale strategiei de sănătate publică din România trebuie să fie întărirea infrastructurilor de sănătate publică, în scopul de a garanta existența unui cadru optim de implementare a intervențiilor ce vizează îmbunătățirea stării de sănătate a populației și de a asigura participarea optimă în cadrul programelor de sănătate publică ale Uniunii Europene.

Pentru perioada următoare este imperios necesar să se continue elaborarea legislației secundare în contextul reformei asistenței sociale inițiată prin Legea nr. 95/2006. Cu privire la condițiile de acordare a drepturilor de asistență socială pentru categoriile defavorizate (copii, persoane vârstnice, persoane cu handicap ș.a.) se impune a fi reglementate prin elaborarea de legi speciale sau, după caz, prin actualizarea celor existente.

Problema eticii în **economia sanitară** poate fi abordată plecând de la caracterul discutabil al acțiunilor de control ce vizează utilizarea cheltuielilor de sănătate. Se pune întrebarea dacă medicul nu trebuie să facă totul pentru bolnav, indiferent de costul îngrijirilor medicale? Pe de altă parte, se invocă permanent creșterea semnificativă a cheltuielilor de sănătate spre deosebire de alte servicii care nu înregistrează aceste salturi importante (educație, transporturi etc). Această situație ne conduce la analiza distinctă a serviciilor colective și a serviciilor individuale.

Obiectul economiei sanitare constă în evaluarea serviciilor medicale acordate bolnavilor prin prisma costurilor și a eficienței activității sanitare.

Din punct de vedere economic, trebuie acceptată ideea potrivit căreia problema asigurării eficienței în utilizarea resurselor disponibile sectorului sanitar este esențială. Trebuie să admitem faptul că analiza economică se impune a fi completată printr-o evaluare cu caracter medical pentru ca nivelul eficienței activității sanitare să fie cel real.

Studiile actuale efectuate demonstrează o creștere a costului marginal concomitent cu o eficacitate marginală descrescătoare, situație ce impune acordarea unei atenții deosebite alocării resurselor financiare. De aceea, comparațiile privind eficacitatea medicală și eficiența economică a activităților sanitare sunt deosebit de sensibile.

Nevoia permanentă de raționalizare a cheltuielilor cu serviciile medicale și buna gestionare a fondurilor alocate se regăsește în relația sensibilă dintre economie și sănătate. Nivelul limitat al resurselor financiare generează

constrângeri la nivelul unităților sanitare. Majorarea acestor resurse depind de dezvoltarea activităților economice, în mod nemijlocit.

Este și cazul țării noastre, unde finanțarea furnizorilor de servicii medicale este asigurată – în cea mai mare parte – de către casele de asigurări de sănătate, din contribuțiile persoanelor fizice și juridice, ale salariaților și agenților economici. În toate țările europene, în ultimii 20 ani, economia a devenit unul din factorii dominanți ai evoluției îngrijirilor medicale. Nivelul cheltuielilor pentru sănătate trebuie să se raporteze la mecanismele de reglare macroeconomică și financiară.

Sistemul sanitar în România a fost și este încă confruntat cu numeroase probleme, deoarece este unul din domeniile în care reforma nu a fost încă finalizată.

Sistemul de indicatori statistici este necesar să caracterizeze atât aspecte legate de finanțarea serviciilor de sănătate, dotarea tehnică, resursele umane din sectorul sanitar, calitatea serviciilor medicale aspecte care influențează starea de sănătate, dar și efectele pe termen scurt și lung ale activității în acest domeniu.

Indicatorii ce caracterizează starea de sănătate urmează să fie organizați ca un sistem, dat fiind faptul că deseori unul și același indicator, poate descrie aspecte diferite, și deseori conflictuale ale actului medical.

Atunci când se face referire la dotarea sectorului sanitar, se are în vedere:

- **factorul uman**: numărul de medici, personalul medical cu studii medii, personalul tehnic, personalul auxiliar;
- **baza materială**: unitățile medicale și dotarea acestora;
- **investițiile** în sectorul medical.

Orice proiect sau program de sănătate, fie că se referă la realizarea unor unități sanitare noi, modernizarea celor existente sau implementarea unor noi tehnologii medicale, consider că implică două categorii de eforturi economico-financiare: **efortul investițional** și **cheltuielile de funcționare curentă asociate**. Alocarea resurselor financiare în diferite proiecte preocupă în cel mai înalt grad finanțatorii, costurile fiind analizate întotdeauna în strânsă conexiune cu efectele rezultate.

Complexitatea problematicii cu care se confruntă sistemul de sănătate național și care trebuie rezolvată prin măsurile reformei în domeniu face necesară o **analiză SWOT** special pentru această reformă.

Pot fi considerate **puncte forte**, votarea și trecerea la punerea în aplicare a *Legii privind reforma în domeniul sănătății*, numărul relativ mare de furnizori de servicii, pe fiecare tip de asistență medicală, existența unor centre medicale de excelență care va conduce la un aflux de pacienți indiferent

de zona unde locuiesc. De asemenea *implementatea sistemului de finanțare a spitalelor – DRG – finanțarea bazată pe caz rezolvat* a reprezentat un proces aprobat printr-un proiect al Ministerului Sănătății care a beneficiat de sprijinul financiar al Uniunii Europene, prin programul PHARE 2003.

Printre **punctele slabe** ce caracterizează sistemul de sănătate din România menționez:

- *Necesitatea creșterii nivelului de finanțare a sistemului;*
- *Lipsa unui sistem unic informatic integrat;*
- *Lipsa autonomiei reale;*
- *Incidența mare a bolilor transmisibile și cronice;*
- *Incidența problemelor legate de lipsa de cunoaștere a serviciilor*

legate de planificarea familială

În prezent, sursele de **finanțare a cheltuielilor publice pentru sănătate** sunt: fondurile de asigurări sociale de sănătate, bugetul de stat, bugetele locale, veniturile proprii și resursele externe.

Dincolo de problemele legate de nivelul de finanțare redus al sistemului, alte distorsiuni din sistem limitează calitatea, echitatea și accesibilitatea serviciilor, cu efect asupra întârzierii rezolvării problemelor de sănătate ale populației. În România, în perioada de tranziție, au apărut segmente de populație defavorizate social și economic, cu dificultăți de accesibilitate la serviciile medicale.

Din literatura studiată, rezultă că la nivelul tuturor sistemelor europene de sănătate se discută despre direcția de dezvoltare într-un mod profitabil, eficient pentru o națiune, a serviciilor de sănătate, în sensul unei dezvoltări sociale durabile. Presiunile fiscale fac ca și țările dezvoltate să își pună probleme asupra unor surse noi financiare, asupra unui management cât mai eficient al acestora sau a unor modalități alternative de organizare a serviciilor.

În toate țările Uniunii Europene, guvernele sunt implicate în finanțarea îngrijirii medicale, cele mai multe state membre folosind un sistem combinat între contribuțiile la asigurările sociale și finanțarea guvernamentală directă a sănătății.

Finanțarea și organizarea sistemului de sănătate urmăresc tradițiile instituționale, politice și socio-economice naționale și se concretizează într-o serie de obiective sociale în materie de finanțare și de oferte de servicii de sănătate eficiente și la un preț acceptabil.

Pentru finanțarea sănătății se folosesc ca principale surse: bugetul de stat, bugetele locale (colectare de taxe și impozite), cotizații sociale (contribuții la diferite fonduri sociale) etc.

În majoritatea țărilor UE o parte semnificativă a cheltuielilor aferente

îngrijirii medicale este asigurată de sectorul privat sau este finanțată din fonduri particulare.

Fiecare stat membru al UE are un mecanism de finanțare propriu, sănătatea fiind finanțată prin contribuție publică sau prin contribuție directă. Se disting trei sisteme de finanțare predominante:

- Sistemul de finanțare publică pe baza impozitelor globale (modelul Beveridge);
- Sistemul de finanțare prin intermediul asigurărilor obligatorii (modelul Bismarck);
- Finanțare privată prin asigurări voluntare.

Următoarele aspecte au influență majoră asupra sistemului de finanțare în sănătate:

◆ modul în care un sistem de sănătate este finanțat determină cantitatea de bani disponibilă, cine suportă povara financiară, cine controlează fondurile, precum și dacă inflația costurilor poate fi controlată;

◆ capacitatea unei țări de a mobiliza fonduri este strâns legată de venitul acesteia pe cap de locuitor;

◆ aceeași structură de finanțare nu poate fi aplicată tuturor țărilor. Sistemele de sănătate diferă categoric de la o țară la alta, în funcție mai ales de dezvoltarea socio-economică a fiecăreia;

◆ distribuția inechitabilă a fondurilor disponibile, insuficienta coordonare între diferitele surse de finanțare, precum și atenția inadecvată acordată costurilor și aspectelor legate de eficiență, reprezintă probleme majore cu care se confruntă finanțarea sistemelor de sănătate din unele țări

◆ cele mai multe din sistemele de finanțare actuale nu sunt „pure”. Majoritatea țărilor au combinat variate modalități de finanțare, în funcție de specificul și obiectivele de sănătate ale fiecăreia;

◆ nici una din metodele de finanțare nu este ideală și nu poate furniza o soluție magică pentru a rezolva problemele acute cu care se confruntă finanțarea sănătății, mai ales în țările sărace.

Finanțarea unui sistem de sănătate se referă la modul în care sunt colectate fondurile necesare desfășurării activității în sectorul sanitar, precum și la modalitatea în care aceste fonduri sunt alocate și utilizate.

Modalitatea de finanțare aleasă, combinată cu tipul de organizare a sistemului sanitar, determină cine are acces la îngrijirile de sănătate, costul acestor îngrijiri, eficiența productivă și nu în ultimul rând calitatea serviciilor oferite. Toate aceste rezultate intermediare, la rândul lor, determină rezultatele finale ale oricărui sistem de sănătate: starea de sănătate a populației, protecția financiară contra riscurilor și nu în ultimul rând gradul de satisfacție a consumatorilor de servicii.

Modalități principale de finanțare a sistemelor de sănătate:

- ◆ finanțarea de la bugetul de stat;
- ◆ finanțarea prin asigurările sociale de sănătate;
- ◆ finanțarea prin asigurările private de sănătate;
- ◆ finanțarea prin plăți directe;
- ◆ finanțarea comunitară.

Fiecare dintre modalitățile de finanțare are desigur avantaje și dezavantaje. Legat de acestea, două aspecte trebuie subliniate de la început: în primul rând, puține țări folosesc o singură metodă de finanțare, în majoritatea cazurilor există mai multe surse de finanțare a cheltuielilor pentru sănătate; în al doilea rând, nici una din aceste metode nu este ideală și nu poate furniza o soluție magică, care să rezolve problemele acute cu care se confruntă finanțarea sănătății, mai ales în țările sărace.

Criteriile folosite pentru a selecta cea mai potrivită modalitate de finanțare a unui sistem de sănătate tind să se concentreze asupra capacității metodei vizate de a realiza șase obiective importante: capacitatea de a genera veniturile necesare; echitatea; risk pooling; eficiența; calitatea serviciilor; sustenabilitatea.

Fiecare unitate sanitară are nevoie de o minimă informatizare, în principal pentru a trimite către Casa Județeană de Asigurări de Sănătate raportările periodice care țin de bugete, număr de pacienți etc.

Sistemul informatic-pilot va deservi rețeaua de servicii de sănătate județene. **Sistemul informatic** va contribui la atingerea obiectivelor fiecărui județ:

- *transparența sistemului de finanțare pentru serviciile de sănătate pentru cetățeni;*
- *competitivitatea producției interne de servicii de sănătate în piața europeană;*
- *optimizarea distribuției serviciilor de sănătate prin asigurarea unui management performant al rețelei de distribuție;*
- *managementul resurselor umane, financiare, materiale și informaționale în serviciile de sănătate.*

Sistemul introduce **cardul de asigurări sociale de sănătate** al asiguratului, care va fi realizat în conformitate cu legislația în vigoare

Concluzie

Într-un sistem de sănătate bine organizat, cu un mod de finanțare îmbunătățit, **Sistemul informatic** urmează să gestioneze printr-o bază de date centralizată informațiile de pe tot lanțul asigurării serviciilor de sănătate privind: *finanțarea, producția și distribuția serviciilor*, cu resurse materiale, umane și informaționale. Sistemul informatic poate oferi factorilor responsabili

instrumentele obiective de analiză ale stării sistemului serviciilor de sănătate (rapoarte, date și informații statistice) cu ajutorul cărora se vor elabora prognoze putând fi anticipate și prevenite eventuale situații de criză.

Un avantaj important pe care **Sistemul informatic** îl va aduce este posibilitatea urmării *on-line* (în timp real) a tuturor operațiunilor ce se desfășoară în sistemul de asigurări sociale de sănătate.

BIBLIOGRAFIE

- Allan Pease – Limbajul Trupului, Ed. Polimark, București, 2006;A
- Alexandru, Gh., - Evaluarea eficienței activităților sanitare, Ed. Lumina Lex, București, 2005;
- Armean, P., - Evaluarea și măsurarea calității serviciilor spitalicești, Revista de Management în Sănătate, publicație a IMSS, nr. 2, iunie 2007;
- Armstrong Michael, - MRU, Manual de practică, Codecs 2006;-Aas Monrad, - Remote consultations by telemedicine, Viability and organizational consequences, Eurohealth, vol.9, no.3, 2007;
- Bardey D, Lesur R, - Regulation optimale du systeme de santé dans un contexte de demande induite et de risque moral ex post, 2008;
- Blindu Daniela, - Asigurările sociale pentru sănătate în România. Posibilități de îmbunătățire, ASE, București 2006;
- Blomqvist A, - Optimal non-linear Health Insurance, Journal of Health Economics, 2007;
- Bruno Galland, Denis Fontaine, - Guide, Metodologique Evaluer la viabilite des centres de sante, 2005;
- Bușu Cristian, - Sistemul de sănătate, Concept și Importanță, Revista Economia – Seria Management, vol. 12-2009;
- Bușu Cristian, - Eficiența investițiilor în sănătate, Revista Economică – vol. 4 – 2009;

OPTIMIZATION OF THE HEALTH CARE SERVICES FINANCING SYSTEM

Points of view

PhD Candidate Univ. Assistant Cristian BUȘU
Academy of Economic Studies

Abstract

*Taking into account the fact that people health is a national priority, the government is responsible for the performance of the **health system** of a country. The general administration is permanent and it calls for the supervision of the entire system, avoiding myopia, the narrow-minded points of view, in front of the weaknesses of a health system.*

Key-Words: economic efficiency, six-sigma, standard deviation, investment management, economic policy

I believe that nowadays, from an ideological point of view, the health systems are focused on **the election and the responsibility of each person**. From a political point of view, this fact involves a limitation of the promises and expectations concerning the government actions, without impairing people to expect more from their health systems. Within the new current society, an informational and knowledge one, population become well informed regarding the improvements in the production and distribution of medicines, medical equipment, resulting in **increased demands and engagements** that will influence the public and private departments within the health systems.

The individual's physical integrity and dignity are recognized by international law, health systems must supervise if people are treated with due respect and according to the human rights.

The strategy of public health system aims to ensure the health of population within healthy communities.

PUBLIC HEALTH CARE. The provision of public health is the responsibility of the Ministry of Health, the territorial public health authorities as well as the public health authorities within the ministries and institutions with own sanitary network.

The public health care is guaranteed by the state and it is financed from the state budget, the local budgets and the budget of the unique national fund for social health insurance or from other sources, according to the law.

In consequence, in my opinion, of the major goals of the public health strategy in Romania must be the consolidation of the public health infrastructures in order to provide an optimum field for the implementation of the interventions regarding the improvement of people health and to ensure the optimum attendance to public health programs of the European Union.

As a conclusion, I estimate that it is imperatively necessary to continue in the following period to draft the secondary legislation within the context of the social assistance reform initiated by Law no. 95/2006. It is also necessary to regulate the conditions for the allowance of social aid rights for the deprived categories (children, old people, people with disabilities etc) by means of special laws or the update of the existing ones.

The ethical issue within **sanitary economy** may be approached starting from the debatable character of the control actions concerning the use of health expenses. The question is: isn't the doctor obliged to do everything for the patient, regardless of the medical costs. On the other hand, it is permanently mentioned the significant increase of medical costs as opposed to other services that do not register these important jumps (education, transportation, etc). This situation leads to the separate analysis of collective services and individual services.

The object of sanitary economy consists in the assessment of medical services provided to patients in terms of costs and efficiency of sanitary activity.

From an economical point of view, the idea according to which it is essential to provide efficiency of the use of resources available in the sanitary department must be accepted. We must admit that the economical analysis must be replenished by a medical assessment in order for the level of sanitary activity efficiency to be the real one.

The present studies show an increase of the incremental cost together with

a decreasing marginal efficiency, entailing a special attention for the allowance of financial resources. That is why the comparisons regarding the medical efficiency and the economical efficiency of sanitary activities are very sensitive.

The permanent need to streamline expenses for medical services and fine management of assigned funds is included in the sensitive relationship between economy and health care. The limited level of financial resources generates restraints at the level of sanitary units. The increment of these resources depends on the direct development of economical activities.

This is also our country situation, where the financing of the suppliers of health care services is mainly provided by health insurance houses, out of the contributions of natural and legal persons, the employees and the businesses. In all European countries, during the past 20 years, economy has become one of the dominant factors of medical care development. That is why, the level of health care expenses must relate to the macroeconomical and financial regulation mechanisms.

The Romanian sanitary system had and still has many issues because it is one of the fields where the reform was not yet concluded.

The index system must focus on both aspects related to the financing of the health care services, the technical endowment, human resources within sanitary system, the quality of medical services; these are aspects that influence the health state but also the short and long term effects of the activity in this field.

The indicators that characterize the health condition must be seen as a system, due to the fact that often, the same indicator may describe different aspects and often conflicting aspects of the medical activity.

When talking about the endowment of the sanitary system, one takes into account:

- the human factor, the number of doctors, medical staff with secondary education, technical staff, auxiliary staff;
- material basis: medical units and their endowment;
- Investments within the medical department.

I consider that this health care project or program involves two categories of economical-financial efforts, whether it refers to building some new sanitary units, the modernization of the old ones or the implementation of a new medical technology: the investment effort and the expenses related to current functioning. The assignment of the financial resources within different projects concerns the investors; the costs are always analyzed in close relation with the results.

SWOT ANALYSIS. The complexity of the problem the national health care program confronts with and which must be solved through the measures of the respective reform lead to a **SWOT analysis**, particularly for this reform.

The **strong points** consists of the voting and coming into force of the *Law concerning the health care reform*, the large number of services suppliers, for every type of medical assistance, the existence of medical excellence centres leading to an afflux of patients, regardless of the area where they live. *The implementation of the hospital financing system - DRG – financing based on solved case* – represented a

Statistics, financing and informatics

process approved through a MH project that has benefited from the financial support of the European Union, through PHARE 2003 program.

The Romanian health care system consists of the following **weak points**:

- *The necessity to increase the financing level of the Romanian health care system;*
- *The lack of a unique integrated information system;*
- *The lack of real self-sufficiency;*
- *The high rate of infectious and chronic diseases*
- *The rate of problems related to the lack of knowledge of related services*

Nowadays, the **financing sources of public health care expenditures** are the social health care insurance funds, the state budget, own incomes and external resources.

Beyond the problems related to the low level of financing of the system, other distortions within the system restrict the quality, equity and the access to services, delaying the population health problems. During the transition period, socially and economically under-privileged population classes appeared in Romania, with access difficulties to medical services.

Based on the literature I have studied, I noticed that within all European health care systems the development path is debated in a profitable way, effective for a nation, in view of a sustainable social development. Fiscal pressure leads also the developed countries to put a question over new financial sources, an efficient management and alternative ways to organize the services.

In all European Union countries, governments are involved in financing the health care, the majority of the member states use a combined system between the contributions to medical insurance and the governmental financing of health.

Financing and organization of health care system follow the national institutional, political and social-economical traditions and are applied in a series of social objectives related to financing and efficient health care services, at a reasonable price.

The main resources used to finance the health care system are the state budget, local budgets (tax collection), social contributions (contributions to various social funds) etc.

Within the most UE countries, a significant part of expenses related to medical care is provided by the private department or from private funds.

Each EU member state has its own financing mechanism; health care is financed through public contribution or through direct contribution. 3 main financing systems are distinguished:

- the public financing system, based on global taxes (Beveridge model);
- financing system through mandatory (Bismarck model);
- private financing through voluntary insurance.

Related to the above mentioned, we can say that the following aspects have a major influence over the health care financing system:

◆ the way how a health care system is financed determines the available amount of money, who bears the financial costs, who controls the funds as well as if the cost inflation can be controlled;

- ◆ the capacity of a country to put up funds is closely related to its per capita;
- ◆ the same financing structure cannot be applied to all countries. The health care systems differ from one country to another, mainly according to the social-economical development;
- ◆ inequitable repartition of available funds; insufficient coordination between various financing sources as well as the inappropriate attention for costs and aspects related to efficiency, represent major problems for the financing of health care systems within the transition countries;
- ◆ the majority of the actual financing systems are not “pure”. The majority of countries have combined various financing ways, according to each specificity and the health care objectives;
- ◆ none of the financing methods is ideal and can provide a magical solution to solve severe problems regarding health financing, especially within poor countries around the world.

Financing of health care system refers to the way the funds needed for the activity within the sanitary system are collected as well as the way these funds are assigned and used.

The financing method chosen, combined with the organisation type of the sanitary system decides who has access to the health care, the cost of these services, the efficiency and the quality of services supplied. All these intermediary results determine in their turn the final results of every health care system: the health condition of population, financial protection against risks and the degree of satisfaction of consumers of services.

There are five main financing methods of health care systems:

- ◆ financing from the state budget;
- ◆ financing through social health insurance;
- ◆ financing through private health insurance;
- ◆ financing through direct payments;
- ◆ Community financing.

I consider that each of them has both advantages and disadvantages. Related to these, there are two aspects that must be emphasized: first, in many cases, there are many financing sources of health care expenses; secondly, none of these methods is ideal and cannot provide a magical solution to solve the severe problems the health care financing confronts with, especially in poor countries.

The criteria used for the selection of the appropriate method to finance a health care system tend to focus on six main objectives: the ability to generate the necessary income; the equity; the quality of services; sustainability.

Each sanitary unit needs a minimum computerization, mainly to send periodical reports related to budgets, number of patients to the County Health Insurance House.

The pilot **information system** shall serve the health services network. The information system shall contribute to reaching the other objectives of the project:

- *the transparency of the financing system for the health care services for citizens;*
- *the competitiveness of the internal production of health care services on the European market;*

Statistics, financing and informatics

- *the optimization of the health care services distribution through the provision of an effective management of the distribution network;*
- *human, financial, material and information resources management within the health system.*

The system introduces the **social health care insurance card** of the insurant, in accordance with the law in force

Conclusion

In a well organized health system, with an improved financing way, the system manages in a central data base the information along all the network of social health care services, regarding: *the financing, production and distribution of services*, with material, human and informational resources, providing objective tools to the responsible factors for the analysis of the state of health care system (reports, statistics) that will help to forecast and anticipate and prevent the eventual crisis situations.

I can say that an important advantage of the information system is the possibility to track *on-line* (real time) all operations that run within the health social insurance system.

BIBLIOGRPHY

- Allan Pease – *Limbaajul Trupului*, Ed. Polimark, București, 2006;A
- Alexandru, Gh., - *Evaluarea eficienței activităților sanitare*, Ed. Lumina Lex, București, 2005;
- Armean, P., - *Evaluarea și măsurarea calității serviciilor spitalicești*, Revista de Management în Sănătate, publicație a IMSS, nr. 2, iunie 2007;
- Armstrong Michael, - *MRU, Manual de practica*, Codecs 2006;-Aas Monrad, - *Remote consultations by telemedicine, Viability and organizational consequences*, Eurohealth, vol.9, no.3, 2007;
- Bardey D, Lesur R, - *Regulation optimale du systeme de santé dans un contexte de demande induite et de risque moral ex post*, 2008;
- Blindu Daniela, - *Asigurările sociale pentru sănătate în România. Posibilități de îmbunătățire*, ASE, București 2006;
- Blomqvist A, - *Optimal non-linear Health Insurance*, Journal of Health Economics, 2007;
- Bruno Galland, Denis Fontaine, - *Guide, Metodologique Evaluer la viabilite des centres de sante*, 2005;
- Bușu Cristian, - *Sistemul de sănătate, Concept și Importanță*, Revista Economia – Seria Management, vol. 12-2009;
- Bușu Cristian, - *Eficiența investițiilor în sănătate*, Revista Economică – vol. 4 – 2009;

Întreprinderile mici și mijlocii - caracteristici, rol și importanță, surse de finanțare

Drd. Constantin Răzvan CARACOTA
Academia de Studii Economice, București

Abstract

IMM-urile (Întreprinderile Mici și Mijlocii) au un rol însemnat în economie prin suplețea structurilor care le conferă o capacitate ridicată de adaptare la fluctuațiile mediului economic; se pot integra relativ ușor într-o rețea industrială regională, ceea ce contribuie la dezvoltarea economică a regiunii respective, la reducerea șomajului și creșterea nivelului de trai, pentru că oferă locuri de muncă; dimensiunea lor redusă contribuie la limitarea birocrăției excesive și la evitarea dezumanizării; formează la nivel individual un ansamblu mult mai ușor de controlat/condus.

P. Drucker afirma că „*Micile afaceri reprezintă catalizatorul principal al creșterii economice*”. Aceste mici afaceri contribuie în bună măsură la realizarea unor obiective fundamentale ale oricărei economii naționale.

Cuvinte cheie: cadru legal, finanțare, investiție, capital, credit bancar, garanție.

În teoria de specialitate, IMM-urile au fost definite având în vedere câteva aspecte:

Dimensiunea afacerii: cifra de afaceri, capital social, număr de personal, profit. Cel mai important/frecvent criteriu utilizat este cel al numărului de personal.

Unitatea de conducerea: Confederația generală a întreprinderilor mici și mijlocii (Confederation General PME) afirmă că IMM este o întreprindere stăpânită și condusă de o persoană. Statisticile arată că 45% au fost create și conduse de una și aceeași persoană.

IMM-urile pot fi definite astfel ca organisme cu vocație industrială sau comercială cu un centru de profit și cu o singură activitate.

La aprecierea mărimii unei întreprinderi se au în vedere *atât criterii cantitative, cât și calitative*, ca de exemplu: volumul vânzărilor, numărul salariaților, atingerea unui anumit nivel al productivității muncii, atingerea unui anumit grad în mediul economic și al unui anumit nivel de comportament.

În SUA, întreprinderile sunt considerate mici și mijlocii dacă numărul proprietarilor (persoanelor) este între 1-20; au o localizare geografică bine determinată, managementul este independent, separat de proprietar și cifrele de afaceri se învârt în jurul a câtorva milioane de dolari (comerț cu amănuntul: 8 milioane dolari; comerț cu ridicata: 22 milioane de dolari).

În Uniunea Europeană criteriul este cel al numărului de salariați pe trei categorii: **micro-întreprinderi** (1-9 salariați), **întreprinderi mici** (10-99 întreprinderi), **întreprinderi mijlocii** (100-499 salariați). În țara noastră s-a preluat parțial acest criteriu de clasificare: micro-întreprinderi (1-9 salariați), întreprinderi mici (10-49 întreprinderi), întreprinderi mijlocii (50-299 salariați).

Abordarea tematicii IMM-urilor trebuie realizată luând în considerare contextul specific al trecerii la economia de piață al țărilor din Europa Centrală și de Est. În toate aceste țări s-au derulat și se derulează în paralel mai multe mutații economice de esență, deosebit de complexe - privatizarea, restructurarea, demonopolizarea sectorului IMM-urilor. Geneza IMM-urilor în țările ECE este în bună măsură diferită comparativ cu celelalte țări europene sau americane atât în ceea ce privește natura cauzelor, cât și conținutul proceselor implicate. În esență, cauzele de apariție a IMM-urilor în țările ECE au fost și sunt: privatizarea firmelor de stat și înființarea de noi firme de către întreprinzători.

Principalele caracteristici și dificultăți ale IMM-urilor din țările ECE rezultate din investigațiile statistice: în mare parte IMM-urile au fost înființate în perioada tranziției; cea mai mare parte a IMM-urilor sunt amplasate în zone urbane; predomină societățile comerciale foarte mici care nu au salariați - ci numai întreprinzătorul și eventual membrii familiei; microîntreprinderile și firmele mici reprezintă 1/3 din totalul firmelor; peste 90 % dintre IMM-uri nu au decât un sediu ceea ce denotă un potențial economic redus; intensitate redusă a potențialului investițional - foarte puține IMM-uri investesc mai mult de 10% din cifra de afaceri; predomină IMM-urile nespecializate cu profil de activitate multiplu; dificultatea majoră a IMM-urilor este lipsa de capital; absența cererii solvabile și o concurență puternică.

În România, cadrul legal de funcționare a IMM-urilor este asigurat prin Legea 133/199 privind stimularea întreprinzătorilor privați pentru înființarea și dezvoltarea IMM-urilor. Activitatea în sfera IMM-urilor se desfășoară în principal în sfera producției de bunuri materiale și servicii.

În fapt, se pot înființa în orice domeniu de activitate, în general servicii, construcții generale, comerț cu amănuntul și ridicata. În sfera serviciilor oferă activități specializate cu un pronunțat caracter tehnic (exemplu: saloane de coafură și cosmetică, atelier de reparații a încălțăminteii, spălătorii etc). Aceste servicii pot fi oferite atât consumatorilor individuali, cât și întreprinderilor. În comerțul cu amănuntul, IMM-urile oferă mărfuri spre vânzare direct

consumatorilor și ele se pot clasifica în lanțuri de magazine și unități independente.

În comerțul cu ridicata sunt de regulă intermediari între producție și comerțul cu amănuntul. De regulă în construcții și industria prelucrătoare există puține IMM-uri din cauza costurilor ridicate și a ciclurilor de producție relativ lungi.

Organizarea internă a IMM-urilor este influențată în mod fundamental de faptul că în 80% din cazuri conducerea este asigurată de proprietar ceea ce implică într-o anumită măsură apariția și manifestarea disocierii de autoritate, dar și de faptul că salariații sunt slab sau puțin sindicalizați, ceea ce contribuie la formarea unor relații privilegiate între salariați și proprietari. Această relație este influențată de personalitatea conducătorului.

Organizarea și structura IMM-urilor depind de interacțiunea dintre întreprindere și familia proprietarului. Apare necesitatea obiectivă de a gestiona cu mare grijă această interacțiune.

Trăsături privind rolul și importanța IMM-urilor: oferă noi locuri de muncă; favorizează inovarea, flexibilitatea; se constituie practic în locuri unde personalul se perfecționează și unde se poate îndrepta spre întreprinderile mari; stimulează concurența; ajută la buna funcționare a întreprinderilor mari pentru care prestează diferite servicii sau produc diferite subansamble; fabrică produse și prestează servicii în condiții de eficiență.

Deși în ultimul timp s-a înregistrat un recul în economia românească, se va accentua importanța IMM-urilor cel puțin din următoarele considerente: există o tendință de modificare a ponderilor între activitățile economiei naționale în favoarea serviciilor; s-au creat asociații care reprezintă și apără interesele IMM-urilor (acestea dau semne că funcționează). Exemplu: Agenția Națională a Întreprinderilor Mici și Mijlocii (organizație guvernamentală); Centrul Român pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii (organizație neguvernamentală) etc.; au apărut și apar publicații de specialitate pentru IMM-uri; au început să apară specialiști pregătiți pentru activitatea în IMM-uri.

Legea 133/199, precum și celelalte acte normative și legi sau ordonanțe au oferit o serie de facilități pentru IMM-uri (finanțare de programe pentru pregătire profesională, facilități la acordarea de credite, alte facilități economico-financiare în special impozitul pe profit).

În activitatea IMM-urilor pot apărea probleme (neajunsuri) cum ar fi: managerii (conducătorii) nu au pregătirea necesară; lipsa resurselor financiare; deficiențele activității de marketing; pot apărea dificultăți în recrutarea personalului; pachet salarial nemotivant față de firmele mari; sunt mai instabile (rată mare de apariție/creare și faliment).

Falimentul are consecințe în plan material, psihologic (de regulă un

patron care a dat faliment nu se apucă prea repede de o altă afacere), dar și efecte sociale (reducerea locurilor de muncă, dispariția anumitor produse de pe piață).

Falimentul poate fi produs din multiple cauze, unele cu caracter obiectiv, altele subiectiv.

Cauzele falimentului unui IMM: caracteristicile întreprinzătorului (lipsa abilităților sale atât în plan organizatoric, cât și în plan profesional); incapacitatea de a gestiona resursele de care dispune precum și incapacitatea de a previziona nivelul acestora; mediul extern al firmei care își manifestă prezența prin factorii săi perturbatori.

Din cauza lipsei legislației și a instituțiilor specializate în susținerea și promovarea IMM, avantajul datorat inexistenței unei concurențe reale este practic anulat. Principala problemă nu o reprezintă ideile sau dorința de muncă, ci aspectele privind finanțarea afacerii, cel puțin în perioada de început. Condiția esențială pentru dezvoltarea viitoare a firmei este să dispună de o finanțare corectă și completă, întrucât fără un capital suficient, care să confere siguranța că afacerea se va dezvolta în continuare, firma va trăi de pe o zi pe alta, din experiențe, nivelul de risc fiind crescut. În această situație, firma este extrem de vulnerabilă. Întreprinzătorul trebuie să asigure fondurile necesare creării celor trei tipuri principale de capital utilizate în activitate:

Capitalul fix - imobilizat în activele fixe, cu rol de formare a fondurilor permanente ale firmei (clădiri, terenuri, autovehicule, echipamente, instalații, utilaje etc.) și care constituie infrastructura de susținere a firmei.

Capitalul circulant reprezintă fondurile circulante ale firmei și asigură continuitatea desfășurării activității.

Capitalul pentru dezvoltare este afectat extinderii afacerii, schimbării direcției inițiale a activității și diversificării acesteia.

În general, sursele (posibilitățile) de finanțare ale unei afaceri pot fi grupate în surse de finanțare interne și externe: finanțarea din venituri personale (diverse programe și proiecte), investiția întreprinzătorului, investițiile partenerilor (asociaților), investițiile prietenilor și ale rudelor, investițiile acționarilor. Finanțare prin credite: credite bancare și incubatoarele de afaceri. Alte surse de finanțare sunt creditul comercial, obținerea plății anticipate de la clienți, închirierea sau locația, cumpărarea în rate, arendarea, participarea la profit, emisiunea de obligațiuni, donațiile și împrumuturile fără dobândă.

Mărimea fondurilor necesare este dependentă de tipul și amploarea afacerii și de stadiul în care se găsește afacerea. Pe parcursul formării și funcționării unei firme, în funcție de etapa în care se găsește, întreprinzătorul va avea acces la anumite surse de finanțare. Aceasta datorită faptului că mulți investitori nu sunt dotori să investească într-o afacere în perioada de început a acesteia, considerând că riscul este prea mare, investiția urmând a fi făcută doar după ce afacerea ajunge

la maturitate, în momentul în care firma a făcut deja dovada viabilității. Potențialii investitori pentru participarea lor la capital țin cont, de asemenea, de stadiul afacerii și de gradul de risc pe care aceasta o implică. Din acest motiv, întreprinzătorul are datoria să investigheze toate posibilitățile de finanțare de care dispune, pentru a putea lua cea mai avantajoasă hotărâre posibilă în momentul respectiv.

Dintre sursele de finanțare internă ne referim la:

Finanțarea din venituri personale. Banii necesari pentru finanțarea afacerii provin din economiile personale ale întreprinzătorului, a eventualilor parteneri, rude și/sau acționari. Capitalul este denumit capital de risc, deoarece aceste fonduri pot fi pierdute în caz de eșec al afacerii.

Avantajul principal al acestui mod de finanțare îl constituie faptul că fondurile utilizate nu trebuie rambursate, participanții la formarea capitalului recuperându-și investițiile din beneficiile firmei. Dezavantajul cel mai important este că investitorii trebuie consultați la luarea deciziilor, reducându-se astfel gradul de independență al întreprinzătorului.

Cea mai frecvent utilizată sursă de finanțare este **investiția întreprinzătorului**, influențată de originalitatea și eficiența ideii, economii disponibile, natura și valoarea bunurilor personale ce pot deveni active ale firmei sau care pot fi ipotecate pentru obținerea unui împrumut. Indiferent de forma de proprietate adoptată, proprietarul trebuie să furnizeze cel puțin jumătate din capitalul inițial necesar datorită faptului că un investitor nu va putea fi convins să investească dacă vede că proprietarul nu participă cu fonduri substanțiale la afacere, iar un întreprinzător puțin angajat financiar nu prezintă garanția unei suficiente motivări în lupta pentru succesul afacerii. Mai mult, cu cât va fi mai mare investiția întreprinzătorului, cu atât mai mare va fi puterea sa de a controla afacerea și cu atât mai mari vor fi drepturile sale.

O sursă de finanțare a unei afaceri e reprezentată de **investițiile partenerilor (asociaților)**, cu motivația fie de a da idei comune de la care pornește afacerea, fie necesitatea asigurării unui capital de pornire suficient. În funcție de mărimea fondurilor investite și de drepturile și responsabilitățile lor, partenerii pot fi parteneri generali (cu răspundere solidară și nelimitată față de creditorii firmei) și parteneri cu răspundere limitată (răspund numai până la nivelul contribuției lor).

Printre cele mai utilizate surse de finanțare pentru întreprinderile mici și mijlocii este reprezentată de **investițiile prietenilor și ale rudelor**, bazate pe legături interpersonale speciale. Implică o serie de probleme specifice cum ar fi: posibilitatea apariției de intervenții și interferențe nedorite în problemele operaționale ale firmei, politica afacerii etc, din partea rudelor care au investit; sau posibilitatea deteriorării relațiilor cu rudele care au investit în afacere, în cazul în care firma eșuează, în condițiile în care întreprinzătorul nu a fost

corect în ceea ce privește prezentarea riscurilor.

Investițiile acționarilor, denumite investiții publice, constituie sursa de finanțare care asigură cea mai puternică infuzie de capital pentru o afacere. Lansarea publică a unei afaceri, prin emiterea și vânzarea de acțiuni este o operațiune complexă. Societatea pe acțiuni este considerată una dintre invențiile care au adus prosperitate, oferind avantajul atragerii disponibilităților bănești ale populației și folosirea lor eficientă prin investiții în afaceri de volum mare. Acționarii, cei care cumpără acțiunile, sunt proprietarii părții din societate pe care au cumpărat-o sub formă de acțiuni. Ei pot vinde aceste acțiuni la prețul stabilit, în funcție de cerere și ofertă, la bursa de valori, recuperându-și astfel banii investiți. În plus, ei încasează dividende (părți din profitul total care le revin în funcție de numărul de acțiuni deținute). În cadrul adunării generale a acționarilor își pot exercita dreptul de vot (o acțiune = un vot) în legătură cu problemele a căror rezolvare revine, prin statut, adunării generale a acționarilor. Avantajele acestei surse de finanțare sunt: fonduri financiare considerabile, cotarea la bursă, crearea și îmbunătățirea imaginii firmei, utilizarea în locul numerarului a propriilor acțiuni pentru achiziționarea altor afaceri, atragerea și păstrarea angajaților valoroși, evitarea problemelor create de plata dobânzilor în cazul creditelor etc. Dezavantajele sunt: complexitatea operațiunii de lansare publică a firmei (consum mare de timp și bani), obligația de raportare periodică și publicare a unor situații financiare, documente operaționale care prezintă interes pentru acționari, răspunderea în fața acționarilor, posibilitatea pierderii dreptului de control asupra afacerii etc. Criteriile de evaluare a oportunității investiției sunt: calitățile de manager ale întreprinzătorului sau de cele ale echipei manageriale, abilitățile în administrarea fondurilor financiare, cunoașterea exactă a obiectivelor urmărite, planificare riguroasă a modalităților de atingere a scopurilor propuse, capacitatea de inovare, inventivitatea etc.

O altă modalitate, **finanțarea prin credite**, are menirea de a completa capitalul necesar inițierii afacerii și desfășurării activității curente. Cu toate că de cele mai multe ori este inevitabilă utilizarea creditelor, se recomandă ca întreprinzătorul să apeleze la ele cât mai rar posibil, deoarece limitează marja de libertate a întreprinzătorului prin clauzele contractului de creditare, a mărimii dobânzilor, participarea creditorilor la conducerea firmei, supervizarea unor hotărâri etc. Cu toate acestea, creditele bancare devin o necesitate pentru IMM-uri în momentul în care societatea nu deține capacitate pentru atragerea altor surse de finanțare.

Creditul bancar constituie o formă de ajutor financiar acordată de o instituție bancară sau un consorțiu bancar unei persoane fizice sau juridice aflate în dificultate financiară, ajutor plătitibil la o anumită scadență fixată de bancă și pentru care aceasta încasează dobânzi și comisioane. Băncile acordă întreprinderilor mici și mijlocii credite de tipul: credite de trezorerie, credite comerciale, credite pentru investiții, credite de export. Creditul bancar are ca elemente constitutive suma

creditată, rata dobânzii (procentul ce se aplică sumei creditate pentru a calcula dobânda), dobânda (principalul venit al instituției bancare), rata creditului (suma de creditat aferentă diferitelor segmente de timp în care se va rambursa creditul) perioada de grație (perioada de timp în care beneficiarul creditului nu plătește rate de credit, ci doar dobânzile aferente) Acordarea acestei perioade este opțională pentru instituția bancară, fiind acordată cu prioritate clienților cu o bună reputație sau a căror afacere este suficient de profitabilă pentru a garanta rambursarea la termen a creditului și plata dobânzilor. În perioada de rambursat, clientul trebuie să returneze suma totală creditată, inclusiv perioada de grație (dacă s-a acordat). Suma totală creditată cuprinde suma creditat plus dobânda aferentă.

Creditul bancar se acordă diferențiat ca mărime, termen de scadență și dobândă, în funcție de destinație și garanțiile oferite. La acordarea unui credit, băncile verifică bonitatea solicitantului și posibilitatea acestuia de a oferi garanții.

Principali indicatori prin care se apreciază bonitatea solicitantului de credite se referă la lichiditatea patrimonială, solvabilitatea patrimonială, rentabilitatea capitalului social, rentabilitatea capitalului propriu, rentabilitatea în funcție de costuri, gradul de îndatorare al firmei, viteza de rotație a activelor circulante. Banca verifică o serie de aspecte la o întreprindere mică și mijlocie înainte de acordarea creditului: situația economico-financiară, evoluția previzibilă a domeniului de activitate al firmei și al mediului de afaceri zonal, calitatea managementului firmei, situația concurenței directe, înzestrarea tehnico-materială a firmei, etapa de viață în care se găsesc produsele firmei, adaptabilitatea firmei la fluctuațiile și la condițiile impuse de legislație.

În general, dosarul cuprinzând cererea de creditare trebuie să conțină: bugetul de venituri și cheltuieli, bilanța de verificare, bilanțul anual, contul „profit și pierderi”, situația patrimonială, planificarea fluxului de numerar, un plan de afaceri sau eventual studiul de fezabilitate prin care se fundamentează posibilitatea de rambursare a creditului și a dobânzii.

Garanțiile au rolul de a asigura banca pentru recuperarea fondurilor financiare și pot fi constituite din bunuri mobiliare sau imobiliare (evaluarea se face prin expertiză). **Garanțiile asiguratorii** sunt de două tipuri: garanții reale și garanții personale.

Garanțiile reale, care reprezintă un element de activ mobilier sau imobilier pe care debitorul (firma ce solicită creditul) îl gajează în favoarea creditorului (banca ce acordă creditul). Cele mai utilizate garanții: ipoteca, gajul, cesiunea de creanțe, depozitul bancar, scrisoarea de garanție bancară.

Ipoteca este o garanție de tip imobilier care nu presupune deposedarea ceului ce o constituie de bunul ce face obiectul garanției. Se pot ipoteca numai bunurile actuale ale debitorului, nu și cele viitoare. Ipotecarea unui bun care aparține mai multor persoane se poate face numai cu acordul acestora.

Bunurile care fac obiectul ipotecii, pentru a constitui o garanție reală trebuie să îndeplinească unele condiții: să se afle în circuitul civil (să poate fi vândute și cumpărate); să nu fie afectate de sarcini: proprietatea asupra acestor bunuri să fie dovedită prin acte înscrise în registrele de publicitate imobiliară de la notariat; să se asigure aceste bunuri pe toată durata contractului de credit, iar drepturile convenite din despăgubiri să fie cedate în favoarea băncii.

Gajul presupune garantarea creditului de către clientul debitor sub forma unui bun mobil (produse, mărfuri, creanțe, acțiuni). Sunt două forme sub care se prezintă garanția reală sub forma gajului: **de deposedare**, cunoscut sub numele de amanet, care presupune deposedarea de către bunul imobil a clientului debitor și cedarea acestui bun către creditorul în cauză (bancă); **fără deposedare**, care nu presupune deposedarea de bunurile ce constituie garanția reală a clientului debitor. Pot fi gajate fără deposedarea clientului debitor:

Bunuri mobile de natura materiilor prime, materialelor, produselor finite și mărfurilor, cu condiția fermă ca pe toată durata creditării aceste bunuri să fie regăsite în aceeași formă și depozitate în condiții corespunzătoare de către clientul debitor.

Actiunile corporale în stare de funcționare la data gajării care prezintă un grad de uzură fizică mai mic de 50%.

Actiunile corporale achiziționate pe baza creditelor bancare, (bunurile mobile care nu au o valoare certă de piață și care nu pot fi valorificate în cazul insolvenței clientului debitor nu pot fi gajate).

Cesiunea de creanțe constituie forma de garanție reală prin care clientul debitor transmite creditorului său o anumită creanță. Fac obiectul cesiunii creanțele din livrările de mărfuri, executări de lucrări și prestări servicii, indiferent că se referă la piața internă sau diferite piețe externe.

Depozitul bancar constituit la instituția bancară căreia i se solicită creditul sau la alte instituții bancare poate reprezenta o garanție reală, cu condiția ca valoarea acestui depozit să depășească valoarea sumei totale creditate (suma creditată plus dobânda aferentă), iar termenul de constituire al depozitului să fie cel puțin egal cu termenul de rambursare a creditului.

Scrisoarea de garanție bancară este cea prin care o anumită bancă agreează de către banca la care s-a solicitat creditul se angajează necondiționat și irevocabil să preia riscul potențial de insolvență al clientului debitor și să onoreze în locul acestuia suma totală creditată (valoarea rămasă în momentul declarării insolvenței clientului debitor). Creditele bancare se obțin pe baza unui contract de împrumut cu anumite garanții materiale (gaj) și a documentelor ce folosesc la susținerea împrumutului, documente care diferă de la bancă la bancă. Nivelul dobânzilor și al garanțiilor depinde de bancă și de cererea de finanțare. Normele de creditare cuprind și alte amănunte.

Din punctul de vedere al beneficiarului creditului, cele mai uzuale criterii de selecție sunt mărimea dobânzii și perioada de grație.

Garanțiile personale (cauțiunea sau fidejusiunea) reprezintă angajamentul pe care o persoană fizică sau juridică și-l asumă în favoarea debitorului și prin care preia riscul de insolvabilitate al acestuia.

Persoana ce se angajează în favoarea debitorului (fidejutorul) trebuie să aibă deplină capacitate de exercițiu întrucât răspunde în cazul insolvabilității debitorului cu întregul său patrimoniu, care se condiționează să fie liber de orice obligații și poate fi urmărită în justiție de către banca ce acordă creditul, fără o urmărire prealabilă a debitorului principal. Au fost perioade în care băncile din România și-au diversificat din ce în ce mai mult produsele și schemele de finanțare pentru IMM-uri în funcție de cererea de creditare. Principalele probleme pe care un IMM le întâmpină în momentul solicitării unui credit bancar: situații financiare ce nu relevă un profit substanțial sau chiar în unele cazuri situații financiare deteriorate; lipsa contractelor încheiate cu clienții tradiționali; lipsa garanțiilor de orice natură în vederea garantării creditelor contractate; lipsa unor planuri de afaceri pe termen mediu și lung.

Din cauza acestor neajunsuri și pentru a putea răspunde cât mai bine acestui nou val de cerințe de creditare, băncile comerciale au lansat o ofensivă majoră în promovarea creditelor pentru IMM-uri bazate pe Scoring și fără garanții. Astfel de credite au avantajul că se acordă într-o perioadă de timp relativ scurtă, dar numai acelor IMM-uri care au o situație financiară relativ bună (fiind investigat prin intermediul Scoring-ului). Totuși, aceste credite au și dezavantajele în sensul că pentru IMM generează costuri mai mari, iar pentru bancă riscul de credit este mai ridicat din cauza inexistenței unei garanții acoperitoare în cazul în care creditul devine neperformant.

Una dintre modalitățile de sprijinire a întreprinzătorului în inițierea și dezvoltarea micilor afaceri o constituie **incubatoarele de afaceri**. Acestea sunt organizate pe principii de flexibilitate, fie independent, fie la nivelul institutelor de învățământ superior, al Camerelor de Comerț și Industrie etc. și sunt gândite ca organizații non-profit. Oferă întreprinzătorilor spații pentru desfășurarea activității, facilități de birotică, consultanță managerială, asistență juridică, posibilități de instruire și schimb de experiență. Plata serviciilor se poate face ca parte din profitul firmei sau ca plată în suma minimă necesară acoperirii cheltuielilor aferente activității. Accesul la astfel de sprijin poate fi primit pe baza unui plan de afaceri care să facă dovada rentabilității acestuia și în condițiile în care întreprinzătorul este dispus să investească un mic capital. Aceasta reprezintă o sursă de finanțare indirectă a micii afaceri.

Alte surse de finanțare pot fi:

Creditul comercial constituie o formă de creditare prin care furnizorii

de mărfuri sau prestatorii de servicii își creditează proprii clienți. Plata se face ulterior primirii mărfurilor și este convenită printr-un contract de vânzare-cumpărare. Întreprinzătorii care nu dispun de bani, dar au certitudinea că vor putea vinde mărfurile achiziționate pe credit comercial sau pot procura resurse financiare din alte surse la termenul de plată pot apela la creditul comercial. Plata se face integral la termen (ex: 30 de zile) sau eșalonat la intervale stabilite prin contract. Garanția creditorului este constituită prin mărfurile livrate pe credit. Șansele de a obține credit comercial sunt mult mai reduse în condiții de inflație puternică. Se acordă de cele mai multe ori la un preț al mărfurilor mai mare decât cel de la data livrării, cu rata inflației previzionată pentru perioada de creditare. Pentru furnizori, avantajele vânzării pe credit comercial sunt evidente, mai ales în cazul unui stoc de mărfuri greu vandabile. O problemă pe care o ridică creditul comercial este aceea a blocajului financiar în lanț, care se produce dacă unul dintre clienți nu-și achită datoriile la termen.

Obținerea plății anticipate de la clienți presupune ca banii destinați producerii mărfurilor sau serviciilor către clienți să fie virăți în contul firmei furnizoare înainte termenului de livrare a mărfurilor sau de prestare a serviciilor. Clientul lansează o comandă către furnizor și, fiind interesat să primească mărfurile cât mai repede, plătește în avans o parte sau în totalitate contravaloarea mărfurilor sau serviciilor.

Închirierea sau locația presupune realizarea unui contract între proprietarul unui bun, în calitate de închiriator, și un chiriaș care obține dreptul de folosință asupra bunului respectiv pe o perioadă determinată, în schimbul unei sume de bani care reprezintă chiria plătită periodic, conform contractului.

Bunurile ce pot fi închiriate sunt: clădiri, utilaje, echipamente, spații, terenuri, hale, unelte etc., care nu se consumă în procesul folosirii lor.

Închiriatorul este interesat să obțină un profit scăzând din chirie taxele către stat și cheltuielile care îi revin conform contractului (reparații, întreținere, piese de schimb, combustibili etc.), iar chiriașul este interesat să obțină dreptul de folosire a bunului fără să achite contravaloarea acestuia (mai ales în cazul în care valoarea acestuia este foarte mare). Chiria este considerată o cheltuială și are dezavantajul că mărește costul de producție cu mai mult decât amortizarea (dacă bunul ar fi în proprietatea chiriașului) și cu mai mult decât dobânda plătită, dacă ar fi împrumutat banii pentru achiziționarea lui. Închirierea are avantajul că permite chiriașului să folosească bunuri pe un timp limitat fără să le achiziționeze sau dacă proprietarul nu este dispus să le vândă.

Contractul mai poate cuprinde clauza achiziționării bunului de către chiriaș, la valoarea rămasă după o anumită perioadă de folosință.

Cumpărarea în rate este asemănătoare cu acordarea creditului comercial. Cumpărătorul obține dreptul de utilizare a bunului și urmează să

obține și dreptul de proprietate după ce achită în rate periodice contravaloarea totală. El plătește inițial un avans impus de furnizori, după care, conform contractului încheiat între ei, va plăti în rate, la termene stabilite, valoarea rămasă neachitată, cu eventualele dobânzi. Dobânzile se stabilesc prin negociere, uneori ele situându-se la nivelul dobânzii pieței, dar cu posibilitatea de a avea și valori mai reduse.

Arendarea - formă particulară a închirierii, se practică în cazul suprafețelor agricole. Proprietarul percepe utilizatorului o sumă de bani sau plata în natură pe o perioadă de minimum cinci ani. Arenda poate fi stabilită în sumă fixă, în cote procentuale din recolta obținută, în cote procentuale din profitul obținut sau în cantități fixe din recolta anuală. În funcție de înțelegerea dintre părți, arenda în bani poate fi plătită înainte sau după recoltare.

Participarea la profit, în cazul când proprietarii de clădiri, spații, mașini și utilaje, unelte și alte mijloace de muncă pot ceda dreptul de folosință a acestora în schimbul unei cote procentuale din profitul brut obținut de către utilizator. Această cotă, ce reprezintă de fapt plata chiriei pentru bunul respectiv, se include în cheltuieli astfel încât să diminueze profitul impozabil. Este avantajoasă pentru întreprinzător pentru că, alături de el, proprietarul participă la asumarea riscului. Este evident că dacă profitul brut va fi zero, întreprinzătorul va folosi gratuit bunurile respective.

Emisiunea de obligațiuni este echivalentă cu un împrumut, de la cei care cumpără, la termen, în schimbul unei dobânzi. Punerea în vânzare a obligațiunilor înseamnă vinderea unor înscrisuri ce conferă cumpărătorului dreptul de a încasa dobânda lunară sau anuală pentru suma pe care a plătit-o la achiziția ei și să recupereze valoarea obligațiunii la termen, ceea ce este echivalent cu restituirea împrumutului. Valoarea obligațiunilor poate fi recuperată și înainte de termen prin vânzarea acestora pe piață. Sunt asemănătoare cu acțiunile, cu următoarele deosebiri: obligațiunea expiră la termen, când cumpărătorul încasează valoarea ei de la cel care a emis-o, pe când acțiunea are termen nelimitat sau limitat doar de durata de funcționare a societății pe acțiuni; obligațiunea aduce un câștig fix, reprezentat prin dobândă, pe când acțiunea aduce un câștig ce variază în funcție de profitul firmei; obligațiunea nu oferă dreptul la vot, iar în cazul lichidării societății, deținătorii obligațiunilor au prioritate la recuperarea lor, înaintea acționarilor; obligațiunile pot fi, ca și acțiunile, nominative (au înscris pe ele numele deținătorului) și la purtător – conferă drepturi celui care deține înscrisul (comparabil cu certificatul de proprietate).

Donațiile și împrumuturile fără dobândă sunt forme mai puțin uzuale de finanțare, dar pot exista organizații sau persoane caritabile care să doneze bunuri și bani în condițiile în care afacerea inițială aduce beneficii sociale (ex: aparatură specială sau medicală pentru handicapați care sunt angajați în cadrul

firmei). Organizațiile filantropice sprijină inițiativele particulare care aduc beneficii sociale. De la ele pot fi luați bani fără dobândă pentru a demara o afacere în localități sărace sau în domeniul ecologic și al sănătății.

O altă posibilitate de finanțare a unei afaceri prin fondurile puse la dispoziție de către organismele financiare internaționale, **sursele de finanțare externe**. Exemple:

Proiecte de ajutorare a fermierilor și a întreprinderilor private, finanțate de Banca Mondială prin intermediul băncilor comerciale. Sectoare vizate: prelucrarea produselor agricole, marketing, comercializarea produselor agricole, alte afaceri în mediul rural. Scopul creditării: investiții noi și creșterea capitalului circulant. Perioada creditării: maximum cinci ani, cu o perioadă de grație de până la 12 luni. Dobânda: dobânda de refinanțare a BNR, plus marja băncii implicate.

Restructurare - privatizare, proiect BERD, linie deschisă pentru băncile comerciale. Sectoare vizate: exportatori români privatizați sau de stat cu programe reale de privatizare. Perioada creditării: 2-7 ani, cu 6-12 luni perioadă de grație. Dobânda: 9-10% pe an.

Linie APEX Global, a Băncii Europene de Investiții, cu implicarea câtorva bănci autohtone. Domenii vizate: industrie, agricultura și servicii conexe, turism. Scopul creditării: proiecte inițiate de societăți mixte cu parteneri din UE (dezvoltare durabilă). Perioada creditării: 2-7 ani, cu 6-12 luni perioadă de grație. Dobânda: 9-10% pe an.

Schema de credite PHARE pentru IMM (Agenția Națională de Privatizare în colaborare cu două bănci și Fondul Român de garantare a Creditelor). Domenii vizate: acordarea de micro-credite pe termen mediu, în valută, pentru IMM. Scopul: formarea unei culturi a creditului în sectorul privat, stimularea băncilor comerciale să acorde credite IMM, în special pentru bunuri de investiții. Perioada creditării: 1-6 ani, cu perioada de grație până la un an.

O firmă poate obține o finanțare combinată, care presupune utilizarea simultană a mai mult de o singură sursă de finanțare. Situație care depinde de problema ce trebuie rezolvată și de posibilitățile de a ajunge la fiecare dintre sursele de finanțare disponibile la momentul respectiv.

Concluzie

După aderarea României la Uniunea Europeană, sectorul IMM-urilor are, pe de o parte, **avantajul accesării fondurilor puse la dispoziție de UE**, prin intermediul diverselor autorități locale și/sau centrale, iar pe de altă parte, dezavantajul concurențial al companiilor similare din Uniune, ce sunt mult mai dezvoltate și care au un acces mult mai facil la finanțări.

Bibliografie selectivă

- Ovidiu Nicolescu – Strategii manageriale de firmă, Ed. Economică, 1996

- Ovidiu Nicolescu – Întreprinderi mici și mijlocii, Ed. Economică, 1991
- C. Russu – Managementul întreprinderilor mici și mijlocii, Ed. Expert 1996
- Gh. Zaman, Gr. Vâlceanu – Coexistența întreprinderilor mari și mici, Tribuna economică nr. 45/1999
- A. Tsautis – Romania in transition, Sources Book, 1994
- „Cunoaște România – membră a Uniunii Europene”, Editura Economică 2007

SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES - CHARACTERISTICS, ROLE AND SIGNIFICANCE, FINANCING SOURCES -

PhD Candidate Constantin Răzvan CARACOTA

The Academy of Economic Studies, Bucharest

Abstract

The small and medium enterprises (SMEs) play a major role in the economy, due to the flexibility of their structure, conferring them a high capability of adapting themselves to the fluctuations of the economic environment; they could easily be integrated into a regional industrial network, contributing, on the one side, to the economic development of the respective region and, on the other side, to the decrease in unemployment level and to the increase in living standards, since they ensure jobs to the local people; their low size contributes to the limitation of excessive bureaucracy and avoid dehumanisation; at individual level, these are making up a whole with a much easier management and control.

Key words: legal related, financing, investments, capital, banking loan, guarantee.

P. Drucker ascertained that “Small businesses represent the main catalyser of the economic growth”. These small businesses contribute, to a large extent, to the achievement of certain objectives that are fundamental for any national economy.

Within the specialised literature, the SMEs have been defined by taking into account the following aspects:

- The **business size**: turnover, social capital, staff number, profit. The most important / frequent criterion envisaged is the staff number;

- The **leadership**: the general confederation of SMEs considers that a SME is a business owned and conducted by one person. Statistics show that 45% of them have been created and conducted by one and the same person.

The **small and medium enterprises** could be therefore defined as bodies with industrial or commercial profile, with a profit centre and with a single activity.

When assessing the enterprise’s size, both quantitative and qualitative criteria are taken into account, such as: sales volume, staff number, profit, acquiring a certain level of labour productivity, a certain position within the economic environment and a certain behaviour.

In the United States of America, the business are considered as small and

Economy, Statistics and Finances

medium enterprises if the number of owners (individuals) ranges between 1 and 20; they have a well defined geographical location, an independent management, separated of the owner and the turnovers range around USD millions (retail: 8 USD million; wholesale: 22 USD million).

Within the European Union, the basic criterion is the staff number, broken down into 3 categories: micro-enterprises (1 – 9 employees), small enterprises (10 – 99 employees) and medium enterprises (100 – 499 employees).

In our country, this criterion has been partly taken over: micro-enterprises (1 – 9 employees), small enterprises (10 – 49 employees) and medium enterprises (50 – 249 employees).

The approach of SMEs related topics should be done by taking into account the specific context of Central and Eastern Europe countries shifting to the market economy. Several core economic changes, of particular complexity – privatisation, restructuring, removal of SMEs sector monopolisation – occurred and developed in parallel within all these countries. The SMEs emergence in the EEC states differs, to a large extent, as compared to the other European or American countries both in relation with the methods and with the content of concerned processes. Basically, the SMEs emergence within the EEC countries resulted from the privatisation of state owned companies and from the setting up of new companies by entrepreneurs.

Main characteristics and difficulties faced by SMEs in the EEC countries, resulting from statistical surveys: the SMEs have been largely set up during the transition period; most of the SMEs are located in urban areas; very small commercial companies, which do not have employees, being run solely by the entrepreneur and, eventually by his family members, are prevalent; the micro-enterprises and the small enterprises account for about a third of total number of companies; over 90% of the SMEs have a single headquarters, indicating a low economic potential; low intensity of investments potential – only few of the SMEs make investments accounting for more than 10% of their turnover; unspecialised SMEs, with multiple activities, prevail; the main difficulty faced by the SMEs is the lack of capital; the lack of creditworthy demand and of strong competition.

In Romania, the legal framework related to the SMEs functioning is ensured through Law no. 133/1999 on stimulating private entrepreneurs in view to set up and to develop SMEs. The SMEs activity is mainly carried out in the field of goods and services production.

In fact, they could be established in any of the activity fields, generally services, construction, retail or wholesale, specialised activities of a sharp technical nature (e.g. beauty and hair styling salons, footwear repairing shops, laundries, etc.). All these services could be provided both to individuals and to businesses. As far as retail is concerned, the SMEs provide goods intended to direct sales to consumers and could be broken down into shop chains and independent units. As for the wholesale, there are usually intermediates between the production and the retail of goods. There are, generally, only few SMEs in construction and manufacturing sectors, due to high costs and relatively long lasting production cycles.

The internal organisation of SMEs is fundamentally affected by the fact that in 80% of cases, the leadership is ensured by the owner, thus hindering, to a certain extent, the authorities dissociation; the employees are poorly syndicated, entailing privileged relationships between the employees and the owners. This relationship is influenced by the leader personality.

The SMEs organisation and structure depend on the interconnection between the enterprise and the owner's family, therefore entailing the need for a careful management of this interconnection. Features of SMEs role and significance: provide new jobs; favour innovation and flexibility, represent places where the staff improve their training and from where they could leave to large enterprises, stimulate competition, support the sound functioning of large enterprises for which they render various services or produce various subsets, manufacture products and render services under efficiency conditions.

Though during the recent period Romanian economy faced a decline, the SMEs importance will increase, at least for the following reasons: there is a tendency of changing the weights of national economy activities in favour of services, associations have been established in view to represent and to defend the SMEs interests, such as the National Agency of Small and Medium Enterprises (governmental organisation), the Romanian Centre for Small and Medium Enterprises (non-governmental organisation), specialised publications for the SMEs are released, experts particularly trained for the SMEs emerged.

The Law no. 133/1999, as well as the other legislation (legal acts, laws and ordinances) have provided for several facilities to the SMEs (financing vocational training programmes, facilities for loans granting, other economic and financial facilities, particularly the tax on profit).

In their activity, the SMEs could face certain challenges, such as: managers (leaders) lacking the necessary training, lack of financial resources, defective marketing activity, difficulties related to recruitment, non-motivating salaries as compared to large companies, low stableness (higher rate of setting up and bankruptcy). The bankruptcy has consequences at material level, at psychological level – usually, an employer who has faced bankruptcy does not set up soon another business, as well as social effects (reduction of jobs, removal of certain products from the market).

Bankruptcy could occur for several reasons, some of them of objective nature, some other of subjective nature. The causes of a SMEs' bankruptcy could be: the entrepreneur's characteristics (lack of abilities, either at organisational or at vocational level), the incapacity of ensuring a proper management of available resources, as well as of forecasting their level, the external environment manifesting through its distorting factors.

Due to the lack of legislation and institutions specialised in SMEs sustaining and promotion, the advantage of real competition inexistence is practically cancelled. The main challenge is not represented by the ideas or the desire of working, but the issues related to business financing, at least in its early stage. The core prerequisite for the future development of a company is to benefit of a proper and complete financing since, without having enough capital, ensuring its further development, the enterprise will live from one day to another and, as experience has proved, the risk level will

be high. Under this situation, the company is extremely vulnerable. The entrepreneur should ensure the necessary funding for setting up the three main types of capital used for carrying out the activity: the fixed capital – incorporated within the fixed assets, with the role of company's permanent funds formation (buildings, vehicles, equipment, outfits, etc) accounting for the company's infrastructure; the current capital – the circulating funds of the company, which ensure the continuous carrying out of the activity; the development capital – devoted to the business expansion, to the shift in activity and for its diversification.

In general, the sources (possibilities) for a business financing could be grouped as internal and external funding sources: financing from own income (various programmes and projects); entrepreneur's investments; partners' investments; friends and relatives investments; stakeholders' investments; financing through credits: banking credits, business incubator; other financing sources: commercial credits, customers' payments in advance, rents, purchases by instalments, leasing, participation in profits, bonds issuing, grants and loans without interests.

The size of necessary funds depends on the business type and scale, as well as by the current situation. Alongside the setting up and the functioning of a company, depending on the current stage, the entrepreneur could access only certain financing sources. This is due to the fact that many investors do not wish to invest in a business in its early stage, appreciating that the risk is too high, accepting to invest only at the maturation stage of the business, when the company has already proved its viability. Likewise, in order to participate in the capital, potential investors take into account the business stage and the entailed risk level. Therefore, the entrepreneur is obliged to investigate all the available financing possibilities, in view to take the most advantageous decision at that moment.

Among the internal financing sources, we refer to the **financing from own income**. The necessary money for the business financing come from the entrepreneur's personal savings, eventually from his partners, relatives and/or stakeholders, This is the so called risk capital, since these funds could be lost in case of business failure.

The main advantage of this financing way is the fact that the funds used do not have to be returned, the participants in capital formation retrieving their investments from the business benefits. The most important disadvantage is that investors should be consulted whenever taking any decision, thus reducing the independence degree of the entrepreneur.

The **entrepreneur investments** account for the financing source most frequently used, being influenced by the originality and the efficiency of the basic idea, by the available savings, by the nature and the value of personal assets which could become the company's assets or which could be mortgaged in order to obtain a loan. Irrespective of the adopted ownership type, the owner should supply at least half of the initial necessary capital, since an investor would not be persuaded to invest if seeing that the owner does not participate with substantial funds in the business and an owner who is too less financially involved is not proving the guaranty of enough motivation in the struggle for a successful business. Moreover, the higher the entrepreneur's investments, the higher would be his empowerment in controlling the

business, as well as his rights.

The **partners (associates) investments** means a source for a business financing, under the motivation entailed either by the basic idea of setting up the business, or by the need of ensuring the stating up capital. Depending on the size of investments and on their rights and liabilities, the partners could be general partners (with joint and unlimited responsibility against the business creditors) or limited responsibility partners (their responsibility directly depending on the level of their contribution).

The **friends and relatives investments** are among the financing sources most frequently used for the small and medium enterprises, based on special interpersonal relationships. These involve a series of specific challenges, such as: the possible occurrence of undesired interventions and inferences in the operational issues of the company, the business policy, etc. from the relatives who have invested in the company, or the possibility of deteriorating the relationships with the relatives who have invested in the company, in case of business failure, under the conditions where the entrepreneur did not have a correct behaviour related to risks presentation.

The **stakeholders' investments**, so called public investments, represent the financing source that ensures the strongest capital infusion for a business. Publicly launching a business, by issuing and sale of shares, is a complex undertaking. The joint stock company is considered as one of the inventions which have brought welfare, providing for the advantage of taking over money availabilities of population and their effective use through investments in large scale businesses.

The stakeholders, namely those purchasing shares, are owners of certain parts of the company, acquired through shares purchase. They could sell these shares at the price established, based on supply and demand conditions, on the stock exchange, thus retrieving the invested amounts. Moreover, they receive dividends (shares of total profit directly related to the owned number of shares). Within the general assembly of stakeholders, they could exert their voting right (a share = one vote) related to certain issues whose solving is, according to the statute, under the responsibility of the stakeholders general assembly.

The advantages of this financing source are as follows: significant financing funds, quotation on the stock exchange, improvement of the company's image, using own shares, instead of cash amounts, in view to purchase other businesses, attracting and preserving valuable employees, avoidance of problems entailed by interests payment for loans, etc. The disadvantages include: the complex process of publicly launching the business (time and money expensive), the obligation of periodically report and publish balance sheets, operational documents of high interest for stakeholders, responsibility against the stakeholders, the possible lose of control over the business, etc. The criteria for business advisability assessment are the managerial skills of the entrepreneur or of the managerial team, the abilities in managing funds, the precise knowledge on the envisaged objectives, the rigorous planning of ways for fulfilling the envisaged purposes, the innovation capability, the inventiveness, etc.

Another modality is the **financing through credits**, meant to complete the capital which is necessary for launching the business and the carrying out of current activity. Though the use of credits is often inevitable, it is recommended that the

entrepreneur makes use of them as rarely as possible, since these are limiting the entrepreneur's freedom due to the clauses of credit contract, to the interests' size, to the creditors' participation in business conducting, to the supervision of certain decisions, etc. Nevertheless, banking loans become a necessity for the SMEs at the moment when the company does not have the capability of attracting other financing sources.

The banking loan is a form of financial support granted by a banking institution or consortium to a natural or legal person in financial difficulty, this aid being paid to a certain moment in time established by the bank and for which it cashes interests and brokerage fees. The banks are granting to small and medium enterprises the following types of loans: treasury loans, commercial loans, investments credits and credits for exports.

The banking loan has as components the loan amount: the interest rate (percentage applied to the loan amount in view to calculate the interest); the interest (the main income of banks); the credit instalment (the loan amount related to the various segments of time when the loan is to be paid back); the favour period (the period when the credit beneficiary does not pay instalments, but only the related interests. Granting this favour period is optional on the banking institutions side, being priority granted to well reputed clients or to those whose business is profitable enough to guarantee credit reimbursement and interests payment in due time).

During the reimbursement period, the client is supposed to reimburse the total loan amount, including the favour period (if granted). Total loan amount includes the loan amount and the related interests.

Granting the banking loan is differentiated in terms of size, maturity and interest, depending on the purpose and the guaranties supplied. When granting loans, the banks are checking the applicant creditworthiness and his possibility of providing for guaranties.

The main indicators meant to assess the applicant creditworthiness refer to patrimonial liquidity, patrimonial solvency, social capital profitableness, own capital earning performance, cost effectiveness, indebtedness level and the speed of circulator assets.

Before granting the loans to small and medium enterprises, the banks are checking several aspects: the economic and social situation; the predictable evolution in the company's field of activity within the regional business environment; the quality of business management; the direct competition situation; the technical and material endowment of the company; the life stage of the company's products and the adaptability to the market fluctuations and to the conditions imposed by legislation.

In general, the record file associated to credit application should include: the income and expenses budget, the annual balance sheet, the "profit and losses account", the patrimonial situation, the cash flow planning, the business plan or, eventually the feasibility study, substantiating the possibilities of reimbursing the loans and the related interests.

The guaranties are meant to insure the bank for financing funds retrieval and could be represented by fixed or movable assets (expertise based assessment).

The insuring guaranties represent a piece of fixed or movable assets the debtor (the company applying for a loan) is pledging in favour of the creditor (the bank granting the loan). The guaranties most frequently used are the mortgage, the pledge,

the outstanding claims cession, the banking deposit and the banking letter of credit.

The **mortgage** is a fixed asset type guaranty which is not supposing the deprivation of the owner. Only the current assets of the debtor could be subject to mortgages, not the future ones. Mortgaging an asset belonging to several persons is possible only upon their consent. The assets that are subject to a mortgage should meet the following conditions in view to account for a real guaranty: they should be subject to civil circulation (that is they could be sold and purchased); they should not be burdened by charges, the ownership over these assets should be proven through written documents recorded in the notary registers, they should exist during the whole lifetime of the credit contract, while the claim rights should be paid to the bank.

The **pledge** supposes that the debtor guarantees the credit through a movable asset (products, merchandises, outstanding claims, shares). There are two form under which real pledges exist: the pledge with deprivation (also known as pawn, which supposes that the debtor would be deprived of this movable asset in favour of the concerned creditor – namely the bank) and the pledge without deprivation, which is not supposing that the debtor would be deprived of goods subject to real guarantee. The following could be subject to pledging without the debtor's deprivation: the movable assets of raw materials, materials, finished products and merchandise nature, under the firm condition that they could be retrieved in the such form and properly stored by the debtor; the tangible assets under functioning condition at the date of pledging, with a physical wearing out level lower than 50%; tangible assets purchased based on banking loans.

The movable assets which do not have an undoubtedly market value and cannot be turned into account in case of the debtor's insolvency cannot be subject to pledging.

The **outstanding claims** cession is the form of a real guarantee through which the debtor transmits to his creditor a certain outstanding claim. There could be subject to cession the outstanding claims from merchandise deliveries, works and services rendering, irrespective of being related to the domestic market or to various external markets.

The **banking deposit** set up to the banking institution where the credit application was submitted or to other banking units could represent a real guarantee, under the condition that this deposit amount should exceed total credit amount (the credit amount plus the related interests), while the deposit term should be equal to the reimbursement maturity.

The **banking letter of credit** is the letter by means of which a certain bank, agreed by the bank where the credit application was submitted, unconditionally and irrevocably assumes to take over the potential insolvency risk of the debtor and to pay on behalf of him the total credit amount (the remaining amount at the moment of declaring the debtor's insolvency).

Banking loans could be obtained based on a credit contract with certain material guaranties (pledges) and of the documents serving to credit granting, these documents being different from one bank to another. The interests and guaranties level depend on the bank and of the financing application. The crediting norms of the banks could also include other details. From the credit beneficiary standpoint, the

most usual selection criteria are the interests' level and the favour period.

Personal guaranties (bails or guarantee) mean the commitment assumed by a natural or legal person in favour of the debtor, through which his insolvency risk is taken over.

The person who assumes a commitment in favour of the debtor should be fully empowered since he is responsible in case of the debtor's insolvency with his whole patrimony, which should be entirely free of any liability, and could be pursued in justice by the bank granting the credit, without any previous pursuance of the principal debtor.

There have been periods when Romanian banks have more and more diversified their products and financing schemes for the SMEs, depending on the credit application. The main problems the SMEs are facing when applying for a banking loan are: balance sheets which are not pointing out a significant profit or, in some case, pointing out inappropriate balance sheets; lack of contracts concluded with traditional clients; lack of guaranties of any nature meant to guarantee the contracted credits; lack of medium and long term business plans.

Due to all these deficiencies and in view to meet as appropriately as possible the new boom of credit applications, the commercial banks have launched a major offensive of promoting scoring based credits for the SMEs, without guaranties. Such credits have the advantage of being granted within a short delay, but only to that SMEs having a sound balance sheet (investigated through the scoring). Nevertheless, these credits also show disadvantages, in the sense that they entail higher cost on the SMEs side, while on the banks side the credit risk is higher, due to the lack of a reimbursement guaranty in case of outperforming credit.

The **business incubator** is a way of supporting the entrepreneur in launching and developing small businesses, being organised based on flexibility principles, either independently or at the level of tertiary education institutions, of the Chambers of Trade and Industry, etc., thought to be non-profit organisations. These are providing the entrepreneur with areas for carrying out the activity, office related facilities, managerial consulting, juridical assistance, training facilities and know how transfer. The payment of these services could be done as a share of the company's profit or as payment of the minimum amount necessary for covering the expenses associated to activities carrying out. The access to such support type could be granted based on a business plan proving the profitability of the company, under the conditions where the entrepreneur has the willingness of investing a small capital. This is a source for indirectly financing a small business.

Other financing sources could consist of **commercial credits**, a crediting form by means of which merchandise suppliers or services renderers are crediting their own clients. The payment is made further to merchandise receipt and is agreed upon through a sale – purchase contract. The entrepreneurs without cash availabilities but who are sure that they could sell the merchandise purchased through commercial credits or that they could procure financial resources from other sources till the payment deadlines make use of such credits. The payment is entirely made at the established deadline (e.g. within 30 days) or by instalments, at certain intervals agreed through the contract. The credit guaranty is set up through the merchandise delivered under credit conditions. The sources

for obtaining a commercial credit are much lower under sharp inflation conditions. Most frequently, this kind of credit is granted at a higher merchandise price as compared to the one practiced at delivery date, the price being updated with the inflation rate forecasted for the credit period. For the suppliers, the advantages of sales under commercial credit conditions are obvious, particularly in case of low marketable merchandise stocks. A problem rose by the commercial credit in the one of chain financial blockage which might occur if one of the clients is not reimbursing his debts in due time.

Obtaining **payments in advance** from the clients supposes that the amounts devoted to the production of merchandise or to rendering services to the clients should be transferred to the supplier company accounts previously to merchandise or services delivery. The client is launching an order to the supplier and, being interested in receiving the merchandise as soon as possible, is partly or entirely paying in advance the counter value of goods or services.

This financing type is usable in case of goods or services with short production cycles (foodstuff, textiles, etc) and for the merchandise that is not available on the market, the payment in advance representing the guaranty that they would be delivered in due course.

The **rental** supposes the conclusion of a contract between, on the one side, the owner of an asset, as renter and, on the other side, the tenant, who acquire the right of using the respective asset for a defined period, for an amount which represents the rent to be regularly paid, in accordance with the contract terms.

The goods which could be subject to rental are: buildings, outfits, equipment, areas, lands, hales, tools, etc. which are not supposed to wear off during their use.

The renter is interested in obtaining profit after subtracting the taxes to be paid to the state and the expenses which are under his responsibility according to the contract (repairs, maintenance, spare parts, fuels, etc.), while the tenant is interested in obtaining the right of using the respective asset without paying for its counter value (particularly when its value is quite high). The rent is seen as an expenditure and bears the disadvantage of entailing an increase in the production cost that exceeds the redemption (in case the asset would be under the tenant ownership) and is much higher than the interests to be paid in case of contracting a loan for purchasing it.

The rental has the advantage of allowing the tenant for using certain assets for a limited period, without purchasing them in case the owner is not willing to sell them.

The contract could also include the clause that the tenant would purchase the asset, to the redemption value after using it for a certain period.

The **purchase under instalments conditions** is similar to granting commercial credits. The purchaser acquires the right of using the asset, while the ownership right is to be acquired after the payment, in regular instalments, the total value. He is originally paying a initial instalment established by suppliers and afterwards, according to the contract concluded between the two parties he is to pay, at certain deadlines, the remaining value, plus eventual interests.

The interests' level is established under a negotiation process, sometimes being equal with the market level, but with the possibility of being even lower.

The **leasing** is a particular form of rental and is practiced in case of agricultural

lands. The owner requires from the user a certain amount or the payment in kind during a period not exceeding 5 years. The lease value could be established as a flat rate, as percentage shares of the harvest, as percentage shares of the achieved profit or as fixed quantities from the annual harvest. Depending on the agreement reached by both parties, the lease value could be paid either before or after harvesting.

The **participation in profit** is practiced when the owners of buildings, areas, machinery and equipment or tools could yield the right of using them in exchange for a percentage share of gross profit achieved by the user. This share, representing in fact the payment of the rent for the respective asset, should be added to expenses, so as to diminish the taxable profit. This way is advantageous for the entrepreneur because, beside him, the owner participates in risk assuming. It is quite obvious that in case of zero gross profit, the entrepreneur would use the respective assets free of charge.

Issuing bonds is equivalent to a loan from those who purchase, in exchange for an interest at maturity. The sale of bonds means the sale of certain document conferring the purchaser the right of cashing the monthly or annual interest for the amount initially paid for acquiring them and the retrieval of the bonds' value at their maturity, which is equivalent to the return of a loan. The bonds value could be also retrieved before the established deadline by selling them on the market. These are similar to the shares, with the following differences: the bond expires at its maturity, when the purchaser cashes its value from the issuing institution, while the share has either an unlimited validity or a validity limited by the duration of the joint stock company functioning; the bond entails a flat rate gain, represented by the interest, while the share entails a gain which varies depending on the company's profit; the bond does not confer the right of voting and, in case of a company liquidation, the bonds' owners enjoy the priority retrieval, previously to stakeholders; the same with the shares, the bonds could be nominal (having inscribed the name of the owner) or at a payable bearer, conferring rights to the owner (comparable with the ownership title).

The **donations and the free of interest loans** are less usual forms of financing, but certain charitable organisations or persons could exist, donating goods or money under the conditions where the business entails social benefits (e.g. special or medical equipment for the disabled persons employed within the company). The charitable organisations support the individual initiatives entailing social benefits. They could borrow free of interest amounts in view to launch a business, in deprived localities or in the economic or health fields.

The **external financing** sources represent another possibility for financing a business through the amounts granted by international financial organisations.

Examples:

The project aiming at supporting individual farmers and private enterprises, financed by the World Bank through the commercial banks.

The envisaged sectors are agricultural products processing, marketing, agricultural products sale and other businesses from rural area. The crediting purpose is to bring new investments and to increase the circulating (current) capital. The crediting period is 5 years at most, with a favour period up to 12 months, while the interests observe the refinancing interest established by the National Bank of Romania,

plus the margin set out by the involved bank.

Restructuring – privatisation, project launched by the European Bank for Restructuring and Development, with a credit line opened for commercial banks.

The envisaged sectors are Romanian private or state exporters, with effective privatisation programmes. The crediting period ranges between 2 and 7 years, with a favour period between 6 and 12 months, while the interests level in 9 – 10% per year.

The APEX Global project of the European Bank for Investments, with the involvement of certain domestic banks.

The envisaged sectors are industry, agriculture and related services and tourism. The crediting purpose consists of the projects initiated by joint companies, with partners from the European Union (sustainable development). The crediting period ranges between 2 and 7 years, with a favour period between 6 and 12 months, while the interests level in 9 – 10% per year.

The PHARE credit scheme for SMEs (National Agency for Privatisation, in collaboration with two banks and with the Romanian Funds for Credits Guaranteeing).

The envisaged sectors are the SMEs, having in view the granting of medium term micro-credits in foreign exchange. The purpose is the formation of a credit culture within the private sector, by stimulating the commercial banks as to grant credits to the SMEs, particularly for investment goods. The crediting period is 1 up to 6 years, with a favour period up to 1 year.

A company could acquire a combined financing, supposing the simultaneous use of several financing sources. This situation depends on the issue to be solved and on the possibilities of reaching each of the financing sources available at the respective moment.

Conclusion

Further to Romania's accession to the European Union, the SMEs sector will have, on the one side, the advantage of accessing funds released by the EU through various local or/and central authorities and, on the other side, the disadvantage of competing with similar companies from the European Union, much more developed and benefiting of an easier access to financing.

References:

- Ovidiu Nicolescu – Managerial business strategies – Economic Publishing House, 1996
- Ovidiu Nicolescu – Small and medium enterprises – Economic Publishing House, 2001
- C. Russu – Management of small and medium enterprises – Expert Publishing House, 1996
- Gh. Zaman, Gr. Valceanu – Co-existence of large and small enterprises – Economic Tribune no. 45, 1999
- A. Tsautis – Romania in transition – Sources Book, 1994
- Knowing Romania – European Union Member State, Economic Publishing 2007

O PUBLICAȚIE STATISTICĂ DE REFERINȚĂ EDITATĂ DE INS: “Anuarul de Comerț Internațional al României – Ediția 2009”

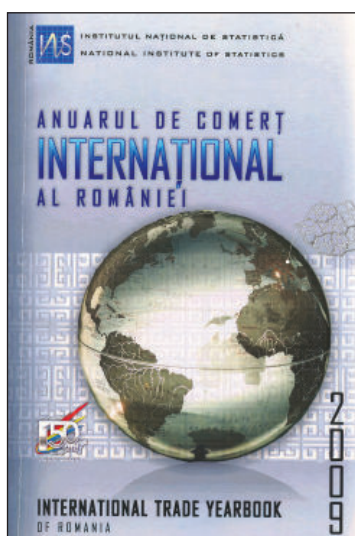
Publicație statistică complexă, editată bilingv: română/engleză, cu o structură pe categorii de indicatori macroeconomici, **Anuarul de Comerț Internațional al României - Ediția 2009** cuprinde serii de date oficiale definitive, comparabile în timp, pentru export și import, domenii de activitate componente ale Fondului național de date și informații statistice, gestionat la nivel central de Institutul Național de Statistică.

Apărută recent, publicația are o mare valoare practică. Sunt prezentate, în principal, exporturile (FOB) și importurile (CIF), clasificate pe secțiuni conform nomenclatoarelor în vigoare pe plan național și internațional (Nomenclatorul Combinat, Clasificarea Standard de Comerț Internațional, Clasificarea pe Activități și Marile Categori Economiche) – exprimate în milioane euro și, după caz, în mii euro, pentru anul 2008 comparativ cu 2007.

Anuarul, încadrat în Sistemul publicațiilor Institutului Național de Statistică la începutul anilor '90 sub titulatura „Anuarul de comerț exterior al României” a constituit de la apariția primei ediții, un eveniment editorial deosebit. Acest fapt s-a datorat specificului și caracteristicii activității de comerț exterior, din anumite perioade, când s-a înregistrat o creștere mai rapidă în raport cu alți indicatori macro-economici, inclusiv cu Produsul Intern Brut.

Anuarul a făcut obiectul unor modificări, îmbunătățiri și actualizări succesive, apariția sa fiind așteptată cu interes de utilizatori la nivel public și privat: societăți exportatoare/importatoare, agenți economici, organisme neguvernamentale, ministere, instituții de învățământ, unități de cercetare etc.

Statistica din domeniul comerțului internațional al țării noastre, după

ce a cunoscut, începând cu 1 ianuarie 2007 importante schimbări legislative și îmbunătățiri din punct de vedere metodologic, sistemul de indicatori a fost permanent adaptat la cerințele utilizatorilor, fiind asigurate datele și informațiile cu privire la schimburile de bunuri între România și celelalte state membre ale Uniunii Europene (Sistemul INTRASTAT), cât și pentru schimburile de bunuri între România și statele care nu sunt membre ale UE (Sistemul EXTRASTAT).

Datele valorice privind exporturile (FOB), importurile (CIF) și soldul (FOB/CIF), exprimate în milioane lei, milioane euro și milioane dolari SUA se prezintă și pentru fiecare an din perioada 2002-2008. Pentru anii respectivi sunt publicate și date oficiale privind indicii valorici ai comerțului internațional cu bunuri (bază anul 2000), cât și indicii valorii unitare ai comerțului internațional cu bunuri (media anului precedent) relevând aspecte calitative ale activității în domeniul respectiv.

Anuarul de comerț internațional al României – ediția 2009, elaborat de un colectiv valoros de specialiști din INS, coordonat de dr. Cristian Nicolae Stănică – vicepreședinte, reprezintă o publicație importantă oferită utilizatorilor într-o concepție atractivă și utilă, cu precizări metodologice și alte informații specifice.

Referindu-se la elaborarea ediției apărute recent, prof. univ. dr. Vergil Voineagu – președintele INS – afirma: „Doresc să transmit mulțumirile mele tuturor celor care, prin activitatea și disponibilitatea lor, au făcut posibilă apariția lucrării, cu un conținut și într-un format **în măsură să răspundă exigențelor unei publicații statistice dintr-o țară membră a Uniunii Europene**”.

La apariția ediției 2009 din Anuar este de reținut că Institutul Național de Statistică pune la dispoziția utilizatorilor această valoroasă publicație inclusiv cu date exprimate în lei, în format electronic – CD-ROM.

(Ec. Ioan B. GÂLCEAVĂ)

Responsabil de număr: Gabriel JIFCU
Echipa logică: Nicolae IONESCU, Iancu UCEANU,
Gheorghe VAIDA-MUNTEAN, Oana BURDUȘEL, Tiberiu PREDA

Condiții pentru prezentarea materialelor spre publicare

Lucrările științifice sau tehnice, originale, se pot prezenta redacției spre publicare fie sub formă de articole, fie sub formă de scurte comunicări în limba română și în limba engleză (traducere integrală).

Precizările privind condițiile tehnice pentru predarea materialelor se află pe site-ul www.revistadestatistica.ro, secțiunea „Procesul de recenzare”.

Conditions for the articles designated for the Romanian Statistical Review

The original scientific or technical works can be sent to be published either under article form or short communications in Romanian and English (complete translation).

The technical conditions for the articles to be presented can be found at www.revistadestatistica.ro in the “Peer review” section.

ISSN 1018-046X

Reproducerea conținutului articolelor fără acordul Institutului Național de Statistică este interzisă, iar utilizarea conținutului acestei publicații, cu titlul explicativ sau justificativ, în diferite lucrări este autorizată numai cu precizarea clară a sursei.

Se precizează că punctele de vedere, datele și informațiile cuprinse în articolele publicate aparțin autorilor și nu angajează răspunderea Institutului Național de Statistică